

Revolver™

December 1992, št. 6, cena 350,00 SIT

VSI NAŠI KANDIDATI

After Eight

RGL NE UTIHNJE OB 20.^h

PONEDELJEK

RAČUNALNIŠKI KONTAKTI - ZA STROKO IN POPULARNOST

ODDAJA VAM PRIBLIŽA SVET RAČUNALNIKOV, PA ČE STE NJIHOV STAR ZNANEC ALI NOVI OBCUDOVALEC, VSEZNALCE PA ČAKAJO ZA RAZVIŠTERO SODELOVANJE LEPE NAGRADE. VODITELJA: STANE JESENOVEC IN GORAZD NOČ.

TOREK

LABIRINT ZNANJA

Z IZZEBRANO PRIJAVNICO IZ DNEVNIKA IN S TELEFONSKO SLUŠALKO V ROKI STE LAHKO SREČNI DOBITNIK DVEH, ŠTIRIH, OSMIH ALI 20 TISOČ TOLARJEV. MALO SREČE IN NEKAJ ZNANJA, PA STE NAŠI.

SREDA

POLE POZITION

ODDAJA O AVTOMOBILIZMU, AVTO-MOTO ŠPORTU. CENAH. ODDAJA OBOGATENA Z NAJNOVEJŠO GLASBO IN NAGRADNIMI UGANKAMI TER NASVETI IZ AVTOMOBILIZMA.

ČETRTEK

RADIJSKI BAROMETER

POPELJE VAS V SVET BORZE, V SVET POSLOVNOSTI, GOSPODARSTVA, USTANAVLJANJA PODJETIJ ITD. ČE NE VESTE, KAM Z DENARJEM ALI KAKO DO NJEGA, POSLUŠAJTE ODDAJO.

PETEK

Marlboro No 1

GLASBA IN AVTOMOBILI, UGANKE IN NAGRADE KAJ HOČETE LEPSŠEGA! KOT NALAŠČ ZA SPROSTITVEV PRED VIKENDOM.

SOBOTA

STAMPEDO

NOVA IN STARA COUNTRY GLASBA, PRIJETNA ZA VSAKA UŠESA. JE SPLOH ŠE KAKŠEN LJUBITELJ COUNTRY GLASBE, KI JE NE POSLUŠAJ?

NEDELJA

AMERICAN TOP 40

VEDNO NOVA IN SVEŽA LESTVICA. VEDNO LEP IN ŠARMANTEN GLAS SHADOE STEVENS. VEDNO VELIKO POSLUŠALCEV PO SVETU. (OD 19' DO 22')

HOMOSEKSUALNOST IN POLITIKA

Vaša pisma in tudi izjave v raznih pogovorih ali naključnih anketah pričajo o tem, da se večinoma nagibate k mnenju, da homoseksualnost nima nobene zveze s politiko, da naj se gay organizacija ne ukvarja s politiko, da naj bo **Revolver** apolitična revija itd. Če pa že govorite o politiki, vsak zagovarja "svojo" stranko. Toda ali so stvari res tako preproste, da lahko homoseksualnost strpamo le v seksualni odnos, "v posteljo", ki nikakor ne vpliva na naše politično prepričanje?

Verjetno je potrebno tu narediti ločnico med homoseksualno osebo, torej osebo, ki ima večinoma homoseksualna nagnjenja in odnose, ter gibanjem homoseksualne populacije. Res, zgodovina nam pove, da so imeli homoseksualni moški in ženske kaj različna politična prepričanja, kot so imeli različne poklice, zanimanja itd. Lahko so bili zelo prosvetljeni, liberalni, ali skrajno nazadnjaški, konservativni, tiranski, fašistični... Gibanje za enakopravnost homoseksualcev je ne nazadnje nekakšno družbeno gibanje. Pojavljati se je začelo že konec prejšnjega stoletja, se razvijalo pred drugo vojno in se zelo razmahnilo zlasti v sedemdesetih in osemdesetih letih našega stoletja. Homoseksualne osebe imajo tako kot vedno seveda različni socialni status, "razporejene" so po vseh starostih, rasah, verah, političnih prepričanjih itd. Lahko gre za kriminalca, učitelja, nuno, strojevodjo, telefonistko, nepismenega delavca, profesorico, oficirja, pevca, doktorico znanosti, perico, slikarja in tako naprej. Kdo bi si mislil, kje vse sreča homoseksualce - seveda tudi v politiki. Toda tu gre le za osebna spolna nagnjenja. Kdor zagovarja zgolj zasebnost lastne homoseksualnosti, enostavno noče priznati, da gre enostavno tudi za družbeni problem - toliko časa, kolikor je homoseksualnost v družbi "prepovedana", ali vsaj neenakopravna! Iskanje partnerjev, partnerk, življenje z njimi, druženje z njimi, se ne more dogajati zgolj v zasebnosti "štirih sten", kaj šele izražanje lastnih potreb, želja, občutkov. Tu vsakdo zadane ob družbo. Če ta kaznuje homoseksualnost, s smrtno kaznijo, z zaporno kaznijo, z zaničevanjem, z zavračanjem, s smešenjem, z nesprijemanjem... **homoseksualnost ne more biti osebni problem, temveč družbeni ter s tem politični problem.** Kajti politika je tista, ki kroji zakone, ki usmerja družbo, ki daje smernice neki morali, ki ustvarja socialno, zdravstveno, kulturno, pravno... politiko. Prav zato se je gay gibanje osredotočilo na ta področja družbe. Kot je bilo rečeno, homoseksualec ne vidi problema v svoji homoseksualnosti, pač pa v družbi, v kateri živi: kako najti partnerja, kje, kako se družiti s "svojimi", kako živeti z nekom, kaj bo, če zvedo starši, sodelavci, sosede itd.? In obenem družba danes ne vidi več takega problema v tem, če se dva "onegavita" med štirimi stenami, "naj to počnejo, če jim paše", pač pa nastopi problem tedaj, ko bi homoseksualci hoteli še kaj več, se pravi nekakšen prostor v družbi: lokal, revija, kino, družabne skupine, agencijo za stike, skupno življenje, "zakonsko skupnost", dedovanje, skupno premoženje... Se pravi, ko hočejo iste možnosti, kot jih imajo drugi ljudje, tako v zasebnem kot tudi v javnem življenju. Pa spet se bodo nekateri vprašali, ali se je zato treba ukvarjati s politiko? Gotovo, kajti vse to je politika!

Omahljivci tudi sedaj ne bodo popustili, kajti njihov strah je večji kot njihova želja, da bi kolikor toliko "svobodno" živeli. Ali prav zato med homoseksualnimi ljudmi najdemo toliko obračanja po vetru, toliko konformizma, in obenem tolikšno željo po moči, po denarju, po oblasti? Ostati povsem neopažen, ne vzbujati pozornosti - to je vodilo enih. Nabrati si toliko moči, denarja, da ne bo nihče upal niti muksniti o kaki homoseksualnosti - to je vodilo drugih. Tak način "homoseksualnega življenja" je znan že stoletja.

Premiki k humanizaciji človekovega življenja, borba za človekove pravice in svobode, vsebujejo tudi težnjo po odpravi diskriminacije drugače spolno orientiranih ljudi. **Gay gibanje** se je na nek način namenilo spremeniti svet oziroma življenje homoseksualne populacije. Močan in množičen pritisk tega gibanja na politične, oblastne strukture je pravzaprav spodbudil in omogočil nastanek široke "ponudbe" (torej lokalov, revij, filmov, agencij...), ukinjanje kazenskih zakonov in spreminjanje zakonodaje. Danes se evropska politika vse bolj usmerja proti diskriminaciji homoseksualne populacije, k njenemu sprejemanju in vključevanju.

Slovensko gay gibanje datira v leto 1984. Njegova moč seveda pozna nihanja, je pa do danes močno spremenilo življenje slovenskega gay ali lezbijke. Kako? S svojim delovanjem je homoseksualnost sploh postavilo v družbo, v medije, v politiko - skratka o homoseksualnosti se govori in piše, v vsakdanjem življenju, v medijih, na okroglih mizah, o njej se razpravlja in odloča v strukturah oblasti. Odprlo je "ponudbo" za homoseksualno populacijo: bili so lokali, festivali, fanzini... **zdaj je tu Roza disko, Revolver, dnevi filma, Pink tabor in druge akcije.** V vsem tem času pa je imelo največ opravka prav s politiko (tu so bili spopadi na nižjih ravneh - krajevne skupnosti, občina, mesto, posamezne "režimske" institucije, kot tudi na višjih ravneh - afera leta 87 in Smole, ustavna razprava). Gibanje se je močno povezovalo z drugimi družbenimi gibanji in s tedanje ZSMS - prav ta je bila ob vprašanju homoseksualne populacije na moč aktivna.

Nastanek novih strank in pritisk gibanja je tudi te pripravil do opredelitve glede "homo" vprašanja. Najbolj eksplicitno se je to pokazalo ob podpisu **deklaracije Roza kluba**, spomladi 1991 - podpisala jo je večina parlamentarnih strank. Toda - to ni prav nič zaleglo. Stranke so se očitno odločile, da bodo "problematiko" podpirale le načelno, s konkretno podporo pa se ne bi izpostavljale, po njihovem mnenju, konservativnemu stališču volilcev do tega vprašanja. Zatorej, pozitivna stališča v programih slovenskih strank so sicer simpatična, sami homoseksualni populaciji pa ne "pomagajo" kaj dosti. Po domače, od lepih besed se ni še nihče najedel. Kaj torej storiti z volitvami? **Kandidirati lastne kandidate** - to ne bi imelo smisla, saj Roza klub nima dovolj denarja za akcijo. pa tudi dovolj moči ne, tako imenovana homo populacija pa še zdaleč ni tako "zavedna" ali "je ni toliko v hlačah", da bi volila "svoje" kandidate. **Podpreti kako drugo stranko** - odločitev je težka, saj jih pozitivno "besediči" o gay problematiki kar nekaj, konkretno pa so vse zatajile. **Bojkotirati volitve** - to prav tako ne bi bilo smiselno, saj bi s tem dopuščali možnost za še slabšo situacijo. Največji problem pa je verjetno ta, da je večina homo populacije razdrobljena po vseh mogočih strankah in da se jim še sanja ne o tem, da je to, ali bodo svojo homoseksualnost lahko tudi živeli, odvisno tudi od njihove stranke. **Zatorej!!! - pripravite "svojo" stranko do tega, da tudi kaj stori!!!, ali pa izstopite iz nje!!!** Priznajte si že, da je vaša lastna homoseksualnost za vas zelo pomembna in da je ne more premagati ne vprašanje krščanske družine ne čista Sava ne socialni pakt ne pravica do splava ne mejni problemi s Hrvaško ne bančne obresti ne podoba starega mestnega jedra... To so seveda pomembna vprašanja, toda vaše prvo je verjetno drugje. Na volitvah se predvsem izogibajte strankam, ki deklaracije sploh niso podpisale (krščanski demokrati, kmetje, narodnjaki, skratka tisti bolj na desni); sredinske stranke so tako mlačna voda, da je od njih težko kaj pričakovati; z levico pa so bili problemi že prej - ali pa so se časi tako spremenili, da lahko od njih pričakujemo največ? Morda pa bo še najbolje, če si izberete kake neodvisne kandidate, v kolikor bo ponudba zanimiva.

Kar pa se nas tiče, bodite prepričani, da delovati apolitično ne moremo, saj gre za politične stvari - tudi v Revolverju ne, saj ne gre za kak zabaven časopis. Take, upajamo, bodo izdajali drugi. Mi še vedno ostajamo del gibanja, ki, morda malce romantično, "skuša spremeniti svet". Pozdravljamo pa vsako širjenje "ponudbe", se pravi odpiranje lokalov, skupin, organizacij. - Tako je v oktobru začela delovati nova skupina: **zdrženje homoseksualnih parov YOLDASHIMM** (kontaktirate jih lahko na p.p.47, 61104 Ljubljana), ki se ukvarja, kot je razvidno, predvsem s problemi skupnega življenja, z zakonodajo, ki to skupno življenje onemogoča ali otežuje. Drugačne, tudi regionalne skupine se bodo morda še pojavile, ali celo kake sekcije v okviru obstoječih strank.

Zaenkrat pa je, kot že rečeno, **Roza klub** edina politična organizacija, gibanje, zdrženje, ki konkretno, ne zgolj z besedičenjem, dela za homoseksualno populacijo. Ker pa Roza klub ne bo kandidiral, pred volitvami dobro razmislite komu boste dali svoj glas. **Odločitev bo vaša, tudi prihodnost bo vaša!** (vaših 60 000 glasov bi lahko veliko pomenilo).

LDS

Čas kislih kumaric je tudi čas predvoilnega boja, kjer si bodo politične stranke prizadevale, v kolikor bodo v to "prisiljene", na homoseksualno problematiko odgovoriti oziroma zavzeti stališča v smislu sitega volka in cele kozce, se deklarativno zavzeti za ponujen prst ali celo celo roko, na realizaciji pa bo seveda potrebuje še "malo počakati".

Pravzaprav smo lahko kar zadovoljni od zadnjih volitev, saj smo dosegli prepoved diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti v novo slovensko ustavo. Ta sicer res ni eksplicitno zapisana, je pa vnešena v razlago 14. člena Ustave RS, pod "... katerokoli drugo okoliščino". Tako drugi, seveda pa je to premalo, če hočemo celoten gay aktivizem pripeljati do enake ravni v smislu enakopravnosti. Pot seveda pelje tudi preko homo-politicusa, kar pa je žal omejeno na individuume, ki se zaradi svoje spolne usmerjenosti skrivajo, namesto da bi prepričevali tudi druge in sklepali kompromise. To politika je oz. naj bi bila, je pa tudi res, da tema za večino "ni zanimiva" in se jo kot takšno odrija v zaprašene okvire.

To velja tudi za **Liberalno demokratsko stranko** (v nadaljevanju LDS), ki je precej čislana tudi v *Revolverju*. Mnenja smo, da naj bo *Revolver* apolitičen, ali pa odprt za vsa mnenja. Pozdravni govor predstavnika RK na kongresu LDS ne more biti odločilen, še zlasti pa se delu gay populacije ta poteza ne zdi ne fin in ga tudi ne more preslepiti, v smislu sajinja lepih rožic. Avtorja članka v zadnji številki *Revolverja* naj opozorimo, da je LDS v svoj program o prepovedi diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti vnesla omenjeno določilo in ga tudi sprejela na svojem kongresu v Zagorju, novembra 1990. Glede na to, da je LDS najmočnejša parlamentarna stranka in ob dejstvu, da je pri razpravi o omenjenem člena prevladala logika **Angelece Žirovnik** (glej *Rev.* št. 4) klopi LDS pa so zaspale, je logično, da **Roza klub** kot stranka od nje ne more pričakovati dejanske pomoči. To sledi tudi iz ostalih dejanj LDSja v slovenskem političnem prostoru.

Res je sicer, da se LDS zavzema za posameznikove pravice in svoboščine, kar ji je v glas pred strankami, ki se zavzemajo za "narodno blagor", vendar je potrebno stopiti še korak naprej, da so strankarski interesi in interesi eno, ljudje, ki sestavljajo stranko, pa tudi nekaj drugega. In ker ne kaže, da se bo sploh do te problematike vsaj nevtralnno, če se ne pozitivno opredelila, se časi tudi v bodoče ne bodo razjasnili. ▼

Rene-Phillip

ZELENI

... članu Roza kluba!

V zadnji številki *Revolverja* sem v pismih napisal, da so **Liberalni demokrati** zavzemajo za program **Roza klub** homoseksualne populacije. V tem dopisu bi vas prosil, da se zavzemate za program **Zelenih Slovenije**. Program predstavlja skupščini Zelenih Slovenije, ki se bo odvijala na Plopi. Sam osebno sem član **Zelenih Slovenije** in sem tudi zaradi tega program predstavljal. Če govori o homoseksualni populaciji, pristopi k stranki.

Želje bi, če lahko v naslednjem *Revolverju* ta dopis objavite, kakor tudi del programa, ki govori o roza problematiki in zahtevah Zelenih o tej temi.

S spoštovanjem do Roza kluba in njene populacije

član Zelenih

Podpisal se nisem iz vam razumljivih razlogov.

PROGRAM ZELENIH SLOVENIJE (odlomek)

Proti diskriminaciji tistih, ki so "drugačni"

V naši družbi še vedno najdemo diskriminacijo tistih, ki se razlikujejo od večine v svojih spolnih nagnjenjih, v načinu življenja, v veri ali v etičnem in kulturnem poroklu. Zeleni smo odločno proti temu. Mnenja smo, da ima vsak narod in vsak posameznik pravico

živeti na svoj način. Če nekdo ni tak kot večina, to ne pomeni, da je z njim nekaj narobe.

Zeleni zahtevamo:

- Dosledno je treba spoštovati pravice manjšin in etničnih skupin ter krečiti njihovo kulturo in gospodarsko avtonomijo.

- Beguncem je treba pokazati večjo solidarnost in jim zagotoviti, v času, ko so pri nas, več političnih pravic.

- Čeprav homoseksualnost pri nas ni kazensko preganjana, so homoseksualci, moški in ženske, še vedno izpostavljeni številnim predsodkom, zaradi česar imajo v privatnem življenju in na delovnem mestu večkrat vrsto hudih težav. Zaradi tega je treba vse storiti za večjo tolerantnost do ljudi s homoseksualnimi nagnjenji. ▼

foto Alen Kos

BRISANJE IMENA (odlomek)

Dogodilo se da za vreme Studentskog protesta, leta '92, nije održan razgovor na temu "*Lezbijke, homoseksualci... strategija perifernog delovanja*", zakazan za 24. jun. Želeći da otvore još jedan prostor za govor različitih, razni različiti su i pripremali ovaj neodržani događaj - aktivisti i aktivistkinje "*Arkadije*", *Beogradskog kruga*, *Ženskog lobija* i "*Pacifika*". Sve to povodom Međunarodnog dana ponosa lezbijki i homoseksualaca. Međutim, studentski Organizacioni odbor na Filozofskom fakultetu zaključio je da bi održavanje ove tribine moglo da ima više štete za imidž studenata nego koristi za demokratičnost protesta i da ova tema "nije u vezi sa našom stvar".

Tako je deo studentske populacije (kaže se da je to oko 7 - 10 procenata) i dalje ostao bez mogućnosti da inenuje jednu od dimenzija svog života. A istoriografija beleži da se studentski odbor stideo, a ne ponosio, da na svoj izlog napiše dve reči i da se na Studentskom Trgu, leta '92, nije smeo proslaviti *Dan lezbijki i homoseksualaca*. Neke i neki će i ovog

puta biti bez imena, a ostali deo populacije bez mogućnosti da im se približi. Ako ih ne sme ni nazvati, kome će se približavati? ▼

Lepa Mladenović
PACIFIK, Časopis za kulturu mira,
br. 1, avg. 92, Beograd

Dnevnička zabeleška - za moje prijatelje-emigrante

ZAŠTO (NI)SAM NAPISAO TEKST ZA "REVOLVER" BROJ 6

Danas je 20. oktobar 1992. Možda to ne bi trebalo reći, jer tačni datumi su sve manje bitni. Nema pravih novosti - rat u Bosni i Hercegovini i dalje traje, "neki" su čak napravili koncentracione logore, poginulo je stotinjak hiljada ljudi, a u Beogradu je puč, hiljadudvestodvadesettri puč za poslednjih dve-tri godine. Možda će se i ovde uskoro ratovati...

Sa Branetom Mozetičem razgovarao sam pre tridesetak dana; zamolio me da napišem nešto za ovaj broj "Revolvera" - "neke informacije o beogradskoj gay sceni". Naravno, odmah sam pristao, iako sam bio prilično zauzet jer sam uređivao Bilten Bitefa. Na **Bitefu** pod embargom - na kome prvi put posle dvadeset i pet godina nije igrala nijedna predstava iz inostranstva - videli smo tri predstave sa homoerotskim "motivima", čak i jednu par excellence camp predstavu ("Hardcore Transsex One-man Show"), i ja sam odlučio da pišem o tome. Ali, posle nekog vremena shvatio sam da ni te predstave, ni druge "gay stvari" koje se dešavaju u istočnom delu nekadašnje Jugoslavije, ne treba posmatrati (samo) kao homoerotizam. Ne treba zato što na prostorima koji više ne postoje, na prostorima koji su duhovno i intelektualno mrtvi, ti događaji postaju nešto mnogo veće - Izlaz i Novi svet, koji nije samo pobuna protiv ovdašnjih nacionalsocijalista, fašista i komunista već prava internacionalna umetnost i intelektualizam. Možda ovo rezonovanje deluje suviše naivno, jednostavno, ili suviše kataklizmično, ali to je fakat. Čitate nepostojeći tekst, nepostojećeg autora, poslat iz nepostojećeg grada...

Jutros mi je telefonirao prijatelj koji živi u jednoj liberalnoj skandinavskoj zemlji i pitao me zašto sam još ovde, zašto ne emigriram. Nisam prvi put čuo to pitanje, pa ipak sam mogao pronaći "racionalan" odgovor. Da li sam još ovde zbog mojih poslova, zbog "Pacifika", zbog neoavangardnog "beznadežnog teatra", zbog mladića koga volim, zbog ovdašnje neodekadencije, zbog urbanovskog nepostojanja i apsolutne slobode koju nam je pružio taj reditelj i "stanje" oko nas (to je apsolutna sloboda koju Oto Tolnai, u jednoj svojoj pesmi, naziva "slobodom u grehu"). Možda nisam otišao zbog ljudi koji - bez obzira na sveopšti srpski murdarluk oko njih/nas - u dvadesetoj godini postaju urednici u časopisu u kome objavljuju najveći evropski intelektualci (**Roman Medina**), u dvadeset i prvoj pacifistički aktivisti i kosmopoliti (**Bojan Aleksov**), u dvadeset i drugoj godini prave savršenu pozorišnu estetiku (**Andras Urban**), u dvadeset i trećoj su glumci apoteotične aure (**Zoltan Plett** i **Ferenc Peter**)... Da, i zbog njih sam ovde...

Veoma mnogo mislim na moje prijatelje koji su za proteklih godinu i po, otkada je počeo rat, otišli odavde. Vidite, cilj ovog teksta je bio da se njima/vama obratim, da im/vam kažem šta se ovde događa, da im/vam kažem da ih/vas volim. Naravno, nisam uspeo u tome - bio sam suviše patetičan i suviše egofiličan. I, nisam zaslužio, ali dozvolite mi sada još da citiram **Baudrillarda**, kao poslednji izliv ličnog, kao odgovor zašto volim ljude koje sam spominjao u ovom tekstu, zašto nisam emigrirao - "Opčinjenost je prevashodno nihilistička strast, to je strast svojstvena načinu nestajanja. Mi smo opčinjeni svim oblicima nestajanja, našeg nestajanja, Melanholični i opčinjeni - to je naše opšte stanje u jednoj eri nenamerne prozirnosti. Ja sam nihilista."

... Apotropej ostavljam vama. ▼

Dejan Nebrigić

SPRE-GAY-HOD PO SCENI

Torej: tri tedne Joy kluba, tri mesece Flaminga in **TRI LETA ROZA DISKA**. Tretja obletnica se je bila zgodila 24. maja - ter slavnostni dogodek **ROZAVIZIJA**, zmes parodije na Evrovizijo in na "nastopajoče" goste v nedeljskem K4. Pripravili so jo člani vse bolj dejavnih **WILD BOYZ**, s pomočjo vitke **Madonne** in okroglega **Divinea**. Najbolj zabavni so bili kostumi, prvič pa so na Evroviziji nastopali predstavniki novonastalih državnih tvorbo na področju bivše Juge. Žirijo je najbolj navdušila italijanska skladba Ti lascero v izvedbi Anne Oxe in Fausta Lealija. Drugouvrščena je bila Bosna, na tretjem mestu se je znašla Avstrija, Slovenija pa se je z debitantskim šestim mestom dobro izkazala.

Teden prej smo imeli tradicionalni **International Aids Candlelight Memorial And Mobilization**. Prižgali smo svečke in vrteli glasbo preminulih izvajalcev.

Nekaj tednov pozneje so se **WILD BOYZ** preoblekli v **Sestre usmiljenke** in izvajali nevemovečkatero različico Sisters Of Mercy. Bile so perverzne in opolzke, bog jim odpusti, kot odpusti tistim, ki so spremljali njihov show.

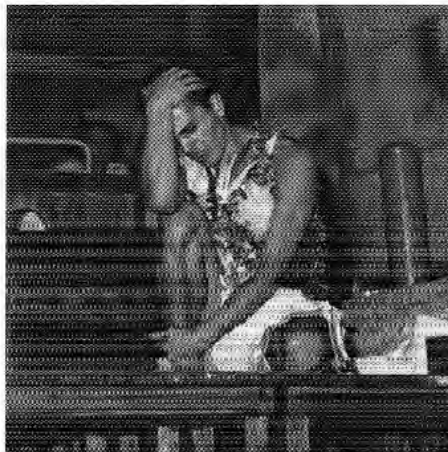

S plesno postavivtjivo "7. premor" **Dance studia AGILIS** iz Kopra, ki se je zgodila 28. junija, ko so le-ti plesali na glasbo Laurie Anderson, smo za nekaj časa prekinili s prireditvami v Roza disku. Potem nastopi poletno mrtvilo z manjšim številom obiskovalcev, ki so se že v večjem številu odpravljali na počitnice in dopust v Grčijo. **ROZA GRŠKA NOČ**, ki bi se imela zgoditi 11. julija v Postojni, se je tako odvijala na originalnem mestu, torej v Grčiji in vsako noč.

Za vse, ki so ostali doma, je žumela Sava, še bolj pa grmovje ob njej. Poleg hvatanja boje, je to več kot primeren kraj za hvatanje boys. Ob številnih nadležnih žučkah, ki žučkajo kri, glodalcih, ki glodajo storžke, se tam ob vsaki priložnosti znajdejo tudi še bolj številni sesalci, ki sesajo spermo. Vsak pa je izpostavljen vsaj radovednim pogledom iz različnih perspektiv, kot tudi pogledom skozi teleobjektiv z nasprotnega brega, ki vam ponudi priložnost, da postanete nesojeni fotomodel v nekogaršnji zasebni zbirki. Naključnih sprehajalcev, ki bi lahko zmotili idilo pederskega raja ob reki, ni več. Obzirno se ustavijo ob zadnji kočici, kjer se njihov raj konča, ob pivu pa se oba svetova nemoteno pomešata. Naključnih sprehajalcev torej ni, vsi smo tam z razlogom.

Ker smo že lansko leto odkrili identiteto homoseksualne populacije v celoti, smo se na letošnjem taboru v **Grožnjanu** toliko bolj posvečali bistvu identitete homoseksualnega posameznika. S tem nismo imeli veliko dela, smo pa pridobljeno znanje neprestano utrjevali na ekskurzijah v nočno življenje Novigrada in v dnevno golo Kanegro. Na piknik je zašel zmeden novinar "Slovenca", ki je prvič v življenju videl rožnate osebkke. Zameglilo se mu je pred očmi, s člankom ni bilo "nič". Dosti bolj sta bila razsvetljeva sodelavca **Kanala A**, ki sta s svojim reflektorjem pomagala osvetliti gledališki "Dogodek v mestu Grožnjan", ki se je zgodil ob zaključku tabora. prvo reprizo pa doživel kot prva predstava v **prenovljenem K4**. Razne različice **Romea in Julije**, **Romea in Romea**, **Julije in Julije**. Preprosto, spontano, duhovito, skratka: **GAY**. Že znanim **Wild Boyz** so se tokrat pridružile še **Wild Girlz** - obetavno. ▼

foto scena: Jasna Klančičar

Gledališče pantomime ADAM DARIUS: RIMBAUD IN VERLAINE, Viteška dvorana, 12.8.

Dolgočasno, teatralično, nedoživeto, izumetničeno, neizvirno, amatersko, če ne že diletantsko. Skratka, natanko tako kot ljubezenski pesniški par ne bi smel biti prikazan, ker tak nikoli ni bil. To ni bil balet, ne pantomima, niti maškarada, mogoče glasbena "drama" v živo, če ne bi bilo vse še najbolj podobno radijski igri. Adam Darius je obljubil prihod v Ljubljano z novim delom tudi za naslednjo poletno sezono. Bili ste opozorjeni na njegov umetniški domet!

Slovenska gledališča so vehementno odprla duri svojih hramov in pričela z abonmajskim repertoarjem. V njem je v izobilju poskrbljeno za Molièrove privržence, za bistven šok pa je poskrbel Boris Cavazza, ki se je dokončno odločil, da *Poljuba ženske pajka* Manuela Puiga na oder ne bo postavil.

SPRE-GAY-VID

MARKO JAKŠE,
Galerija ŠKUC, 26.9.-16.10.1992

Za njegovo likovno govorico pravijo, da je kompozicijsko pretehtana, barvno usklajena, monumentalna skratka, mnogo več pridevnikov pa je v rabi, ko se opisuje njegova sporočilnost, ki da je šokantna, gnusna, razkrojena, perverzna, deformirana, blasfemična (bogokletna, bogoskrunska), infantilna, vulgarna, sadistično krvava, odvrtna... Občinstvo je preizkušano in ni si čisto na jasnem. Zato ni čudno, da se anonimni obiskovalec v knjigi vtisov vpraša: "Muki, kaj ti počneš ženski (ali...), ko skupaj ležeta?". Mnogo bolj je samozavesten Donald D., ki je brezobzirno direkt: "Marko, rad bi bil s teboj." (Kot se spomnite, je Marko Jakše tudi poslikal strop v *ex Flamingu*.)

(GAY)DALIŠČE

ELISA MONTE DANCE COMPANY
(New York), Križanke, 26.7.

Edina baletna skupina, ki je bila uvrščena v spored letošnjega mednarodnega poletnega festivala v Ljubljani. Sedem gostujočih plezalcev iz skupine, ki jo umetniško vodi koreografinja Elisa Monte, je z nadpoprečno obvladanostjo gibov svojih teles predstavilo pet različnih koreografij, med katerimi naj bo na tem mestu omenjena samo *Zadnja skušnjava* (Last Temptation), ki prikazuje dokončno odločitev moškega v izbiri partnerja med moškim in žensko. Odrski prostor je napolnila erotika in želja po ljubezni, k temu pa sta največ pripomogla pisalca David Brown, ki je izbiral, in William Elfias, ki ni bil izbran.

MOVING GAY PICTURES

VISOKE PETE

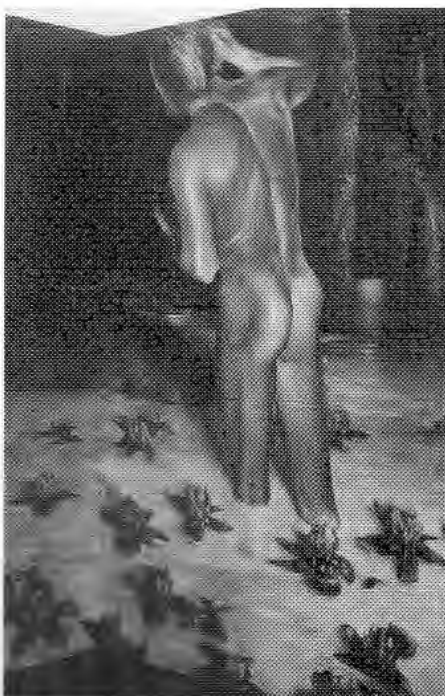
(Tacones Lejanos, Pedro Almodovar, Španija 1991) Miguel Bose je res dosti boljši v vlogi transvestita kot pa v vlogi sodnika. Škoda le, da visokih pet ni nosil moški. Pogrešali smo namreč Antonia Banderasa, ki se je v tistem času pridno učil angleščino, da bi ga potem lahko videli v

KRALJI MAMBA

(The Mamba Kings, Arne Glimcher, ZDA 1992), kjer je igral nesrečno zaljubljenega nežnega brata Armanda Assanteja. Bratovska ljubezen je sama po sebi homoerotična, kot je homoerotičen odnos dveh plezalcev, ki se povzpne na

K2

(Franc Roddam, ZDA 1991). Res je morala med njima obstajati globoka ljubeča vez, če ob nesreči enega drugi ni mogel sestopiti brez njega. Tudi za ceno smrti, o čemer bi nas večina lahko le sanjala.

PRINC PLIME

(The Prince Of Tides, Barbra Streisand, ZDA 1991). Barbra Streisand je igrala tudi glavno vlogo, njenega sina je pa igral njen sin, njen sin pa je gay, čemur je včasih baje precej nasprotovala. Brata (Nick Nolte) njene pacientke je v mladosti posilil pobegli kaznjavec. Njegova sestra je pa živela pri zelo prijaznemu in prikupnemu gayu. To pa ni bilo edino posilstvo. V

SEKS NA MOTORJU

(Spetters, Paul Verhoeven, Nizozemska 1980) so enega izmed motorističnih junakov posilili kar štirje pedri zaporedoma. Seveda potem, ko jih je on v taistem podzemlju "posilil", t.j. premlatil in okradel že en lep ducat. Eden izmed posiljevalcev ga je prepričal, da je gay, saj mu je vendar pasalo. Od takrat je bil gay - nekatere je pač treba posiliti, da to spoznajo. Verhoevena menda ne bi bilo treba. Čeprav ga po njegovem najnovejšem filmu *Basic Instinct* gayi posiljujejo za homofoba. Prej nasprotno, očitno je nor na gaye, celo obseden je z njimi, homofobi so kvečjemu njegovi glavni junaki (Schwarzenegger, Robocop). Še v njegovem filmu

MESO IN KRI

(Flesh And Blood, Paul Verhoeven ZDA/NL 1985), ki je postavljen v začetek divjega 16. stoletja, se znajdetta dva posrečena lika, ki se samo žegečkata po ušesih. No, pa tudi umreta skupaj. Gayi so torej v vseh njegovih filmih - četudi se le štreajo za ušesa.

MOJ MALI IDAHO

(My Own Private Idaho, Gus Van Sant, ZDA 1991) je bil že obširno predstavljen v prejšnji številki: videli ste ga, ne le sanjali, kot ga sanjate že celo življenje. Prizor ob ognju nas je ganil, predvsem je ganil straight gledalce. Odveč bi bilo govoriti o tem, da inamo le gayi svoj Idaho. Vsi ga imamo, ne glede na to, kolikšen je in kje ga iščemo: v Italiji, na cesti, ki je podobna zjebanemu ksihtu ali pa v parku. Škoda le, da Keanu Reeves ni (za-vedno) zaplul po reki Phoenix. Bila bi tako lep par.

GOLO KOSILO

(Naked Lunch, David Cronenberg, VB/Kanada 1991). Po literarni predlogi Williama S. Burroughsa, ki je napisal povsem gay roman, je film malo manj gay, čeprav se režiser temu pač ni mogel izogniti in tako je pravljična Interzone leglo pedrov. Peter Wellesler "osvaja" Juliana Sandsa s perverznimi zgodbami o ritnih luknjah; edina varianta, da spremeniš hetero v gaya, je droga ali hipnoza; homoseksualnost pa je najboljša krinka za agenta. Sicer pa je Cronenberg obseden z žučkami, insekti in podobnimi gravži precej bolj kot s pedri. Si predstavljate, kako se dajeta dol dva pisalna stroja oziroma dva ščurka istega spola?

TELEVIZIJA - RAZBITO OGLEDALO GAYEV

FREUD GRE OD DOMA

(Freud flyttar hemifrån, 1991) - 20.maj

Film o sesuti švedski židovski družini, katere trije otroci živijo vsak v svojem svetu. Ko mati hudo zbolí, se zberejo doma, a se ne najdejo. Sin, ki je gay, v kopalnici veselo

prepeva: "Oče in mati pravita, da sem čisto v redu fant, le to jima ni všeč, da sem buzerant", hkrati pa vse bolj obupuje, ker mu ameriški prijatelj vse bolj polzi skozi prste...

ALISEE

(1991) - 10.jun.

Psihiatr Jeremy in posebej Georges-Etienne živita že leta srečno v skupnem gospodinjstvu. Njun mir zmoti prihod dekleta Alisee, ki v Kanado pripotuje iz Zaira. Igra naključij napravi Georges-Etienna za očeta. Dekle spet odide, otrok ostane njima. Film lahko vzamemo tudi kot preprost, resda malce "boleč" nasvet za gaye, ki bi si radi omislili pravo famulijo.

UMOR POSEBNE VRSTE

(A Murder of Quality, 1991) - 15.jul.

Ostareli homoseksualni imenitnej Terence Fielding (Joss Ackland) stori umor. Do poslednjega trenutka se upira priznanju. Brez premisleka žrtvuje celo svojega ljubljenelega posiljenca Tina (Christian Bale). Da končno plača račun, poskrbi George Smiley, ki ga je odigral Denholm Elliott, igralec, ki je v sedemdesetem letu oktobra umrl za aidsu.

SMRTNA PAST

(Deathtrap, 1982) - 31.jul.

Film, ki je nastal po gledališkem delu Ire Levina, nas drži v napetosti vse do konca. Vse bolj obupani pisec grozljivk Sidney Bruhl (Michael Caine), ki mu je izpovedna moč povsem usahnila, prijateljuje z mladim in nadarjenim Cliffordom (Christopher "Superman" Reeve). Z njegovo pomočjo spravi tudi svojo ženo s sveta. Ko smo že povsem prepričani, da je ta usodni korak storil le iz ljubezni do mladeniča, se končno loti tudi njega... Režiral je Sidney Lumet.

NEKATERI SO ZA VROČE

(Some Like It Hot, 1959) - 5.avg.

Ko se Joe (Tony Curtis) in Jerry (Jack Lemmon) prelevita v Žozefino in Dafne, da bi si tako zagotovila le golo preživetje, poskrbita za eno največjih zabav, kar jih ponuja filmski trak. V Huberjevem *Leksikonu homoseksualnosti na filmu in videu* je delo uvrščeno med gay filme in kot tako ocenjeno z najvišjimi možnimi točkami. Film, ki je požel odobravanja in pozornost tudi na večkratnih predvajanjih v Roza disku, je režiral Billy Wilder. "Nobody is perfect".

GROZLJIVO

(Gothic, 1986) - 25.sept.

"Pesniki pripadamo drug drugemu", pravi lord Byron (Gabriel Byrne) svojemu prijatelju Shelleyu (Julian Sands), a nič telesnega se med njima ne zgodi. Za to poskrbi Polidori (Timothy Spall), sicer pa ima v filmu Kena Russella glavno vlogo Frankenstein.

SHADEY

(1985) - 26.sept.

Shadey bi rad spremenil spol in ko ga zdravnica vpraša, zakaj bi rad postal ženska, ji preprosto odgovori: "Zato, ker sem ženska". Film je režiral Philip Saville (Fruit Machine), v glavni vlogi pa zaigral znani angleški homoseksualni igralec in dramatik Anthony Sher.

Če smo v prejšnji številki ugotovili, da je gay problematika v preostalem TV programu le zanemarljivo zastopana, pa tokrat z veseljem ugotavljamo, da smo bili priča vsaj dvema oddajama, vrednima vse naše pozornosti.

MOŠKI, ŽENSKE

(TV Slo., 2.prog.) - 23.maj

Oddajo, ki je del "Umetniško-eksperimentalnega programa", je njena voditeljica Manca Košir tokrat posvetila erotiki. O tej zanimivi temi so razpredali novinarka (prva dama slovenske publicistike) Alenka Puhar, pevka (fatalna, seksualno privlačna ženska) Anja Rupel, psihiatr (trikrat ločen, štirikrat poročen) dr.Janez Rugelj ter pesnik, prevajalec in urednik revije Revolver (gay) Brane Mozetič. Najprej so govorili o zvestobi in svobodi, o razliki med seksom in erotiko, o nebeškem in zemeljskem erosu starih Grkov, ter o spolni in erotični podobi slovenske žene. Nato je udaril dr.Rugelj, ki je zatrdil, da po splošno znanih dejstvih svetovne patologije, menda nihče na tem svetu spolno ne živi zdravo in ne more uresničiti celostne potrebe po erotiki. In to zato, ker ne skrbi redno za telesno (zdrava, predvsem rastlinska hrana, sprehodi), seksualno (redno praznjenje) in duhovno iztrebljanje. Če si ne omogoči življenjskega sloga, da se iztrebi patoloških vtisov, ki si jih je nabral od ljudi, ki širijo mentalno okužbo, potem je nesposoben za erotiko in spolnost, razen na čisto fizični ravni. Kot da ni povedal že preveč, je nadaljeval z "dejstvom", da je moški v tej civilizaciji v izraziti krizi. Ker hodi v pajzle, kjer se v homoseksualnem vzdušju, to pa je strašna stvar za moške, obremenjuje s strupi in kužnimi informacijami sobesednikov. Sicer pa so po njegovem mnenju odnosi med partnerji bedni, ker so ti debeli, zakajeni in zapiti ter zato smrdeči in za pravo erotiko nesposobni. Omeniti velja še Mozetičovo razmišljanje, katera zvestoba, duhovna ali telesna, je pomembnejša. Po njegovem se s tem ukvarjamo že vse od starih Grkov naprej, ko so hoteli erotiko nekako opravičiti in so iz tega razvili filozofijo duhovne ljubezni. In še njegova zadnja, povsem življenjska ugotovitev: Ni problematično dobiti partnerja, želja ga potegne nase, mnogo težje je svoje erotično privlačno bitje obdržati. Na višku zanimivosti pogovora je čez okran že tekla odjavna špica. Ujeli smo še, da so moški zaradi latentne homoseksualnosti v sebi mnogo bolj preplasheni kot ženske in oddaja je bilo konec.

V taisti oddaji, ki je bila na sporedu 15.avgusta in je bila v celoti posvečena strastem, pa je v svoji značilni pozerski maniri briljiral dr. Mišo Jezernik. Potegnil je ravno črto in med drugače spolno usmerjene uvrstil tako homoseksualce kot tudi tiste, ki se "izživljajo" nad trupli, kipi itd.

ROZA LJUBEZEN

(Kanal A), 29. september

Oddaja je kot "Dokumentarec tedna" trajala le borih dvajset minut in tako tudi ni mogla izpolniti vseh pričakovanj. Da je roza ljubezen enakovredna vsem ostalim, naj bi gledalstvo prepričal kratek izlet v zgodovino, pa odlomki iz gay in lezbičnih filmov ter še krajši pogled v Roza disko in našo revijo. Ničesar nismo slišali, kar še ne bi vedeli, je pa tudi res, da je bila namenjena najširšemu, torej pretežno straight občinstvu in da jo je prav takšna TV ekipa tudi podpisala. Morda prav zato ekipa tudi ni omenila, da je oddaja nastala ob veliki pomoči Roza kluba, ki je prispeval svoj video material, izjave članov s tabora v Grožnjanu ter strokovno gradivo. Skratka, obnašala se je tako, kot da Roza kluba sploh ne bi bilo.

RADIO GA-GA

Nedeljska kulturna oddaja, ki jo Radio Študent rola kot "Oči, da ne vidijo", je bila 11. oktobra posvečena temi "Homoseksualnost in mediji". Spregovorila je o "sožitju" teh dveh pojmov na Slovenskem in to skozi zgodovino pa vse do danes. Podpisala sta jo Andrej in Katra. ▼

Leben und Tod

POMARANČE NISO EOINI SADEŽ

(Oranges are not the Only Fruit) - TV Slo 1, junij

rež: Beeban Kidron, prod: Phillipa Giles, scenar: Jeanette Winterson, igra: Geraldine McEwan (mačeha), Charlotte Coleman (Jess), Freda Dowie, Celia Imrie, Kenneth Cranham (pastor Finch), Barbara Hicks, Cathryn Bradshaw (Melanie); VB, 1989, 160min

V juniju smo imeli priložnost v "elitnem" terminu (ob petkih po drugem TV dnevniku) videti to izvrstno angleško nadaljevanko in sicer v treh delih. Scenarij zanjo je po lastni literarni predlogi, avtobiografskem romanu, napisala J.Winterson, večše pa ga je uprizorila B.Kidron. Gre za prikaz odrasčanja mlade Jess v krščanski fundamentalistični družini v provincialnem angleškem mestecu Lancashire, v poznih šestdesetih in zgodnjih sedemdesetih, v okolju torej, ki je ne same malomeščansko in skrajno konservativno, pač pa meji v tem primeru na pretirano versko gorečnost oziroma religiozno blaznost. Jess, posvojenko, vzgaja versko fanatična mačeha, ki je prepričana, da je šola "Satanovo gojišče", in jo poskuša na vse mogoče načine izolirati, skratka odtegniti od "grešnih vplivov zunanjega sveta". Zgodnje otroštvo Jess preživlja v glavnem v evangeličanski cerkvi in doma. Edini pogovori, ki jim je priča in iz katerih nabira prvo znanje, so pogovori bolešno obsejane mačeha s krogom starih tercialk, ki goreče častijo Jezusa in pastora Fincha, kolovodjo te prismuknjene družine. No, Jess vendarle odide v šolo, ko oblasti mačehi zag-

rozijo s sodnim pregonom. Kljub grozljivemu vplivu ekscentričnega evangeličanskega okolja se ne more upreti strasti do prijateljice **Melanie**, ki jo nekoč slučajno sreča v ribarnici. Jess Melanie uvede v cerkev, v svet torej, ki ga edinole pozna. Tam vodi kongregacijo in ko iz vseh grl zanosno zadoni "When I Was Sleeping, Somebody Touched Me" - pesem, v katere podtonu je moč zaznati namige, že kar seksualne konotacije - nas režiserka uvede v ljubezensko sceno, ki je kljub svoji preprostosti nabita s cvetočo senzualnostjo mlade ljubezni. Čudovito pri tem je to, da je ta scena, ena najmočnejših v nadaljevanju, v bistvu povsem neapologetska. Prav osvežilno delujeta mladostniška naravnost in odsotnost vsakršne obremenjenosti z nepotrebnimi, odvečnimi predsodki obeh glavnih protagonistk, Jess in Melanie - še posebej gledano v kontekstu mainstream TV drame. *Pomaranče* tako rišejo odlični portret zatiralskega, hipokritskega in krutega ravnjanja, ki ga je Jess nenehno deležna v imenu Gospoda - od zmedenih biblijskih metafor za spolnost ("Samo pazi se. Kar misliš, da je srce, je prav lahko kakšen drug organ."), do raznih fantazem, celo telesne torture. Ko pastor Finch, mačeha in ostale vernice zvežejo Jess, da bi iz nje izgnali hudiča (to se zgodi tedaj, ko ugotovijo, da se je med Jess in Melanie spletlo lezbično razmerje), začutimo v tem ritualu mračno, polteno motivacijo. Vendar Jessine volje ne zlomijo. Na točki, kjer je usoda večine filmskih lezbij skrbno zapečateni, Jess potem, ko Melanie nasilno ločijo od nje, poišče uteho v **Katynem** naročju - in končno tudi svojo neodvisnost, ko

odide od doma. Uspešno opravi sprejemne izpite na politehnični fakulteti in za zmeraj zapusti malo, zakotno okolje, ki bi jo slejkoprej zlomilo.

Še posebej pohvalno je, kako se je avtorici uspelo dvigniti nad raven obtoževanja in se izogniti jadikovanju nad kruto usodo. Raje se je odločila za lahkotno, humorno in ironično formo; v tem pa je verjetno tudi največji šarm in moč zgodbe, ki se odvija pred nami. Pohvaliti je treba tudi odlično izdelane karakterje, še zlasti ekscentrično **Cissy**, lastnico pogrebnega zavoda, pa 82-letno **Elsie**. Jessino prvo prijateljico - čeprav iz kroga vernic, se je bistveno razlikovala od drugih, bila je topla, čuteča in razgledana, nekoč v mladosti sufražetka. Ne nazadnje pa je pomembno tudi to, da bi se zgodba lahko dogodila kjerkoli, tudi v Radovljici ali npr. na Ptujju...

Povedano lahko strnemo v oceno: odlično, čudovito, enkratno! ▼

Vegan & Vesel

P.S. Zamudniki si bodo nadaljevanke lahko ogledali tudi v okviru decemberskega tedna filma v Kapelici...

Dramski biser, čudovita igra z redko močnejšjo, da istočasno spravlja v solze in smeh. **Sunday Telegraph**

Ne morem se spomniti, da bi bila še kakšna nadaljevanke tako polna sočnih dialogov in nepozabnih likov... Čista magija, vse skupaj. **Daily Express**

Najzanimivejša mlada pisateljica, ki sem jo bral v zadnjih dvajsetih letih. **Gore Vidal**

ROSEANNE

"Prvi homoseksualec, ki sem ga poznala, je bil moj brat. Pri devetih letih je imel že šestkrat polomljen nos - vrstniki ga niso marali, ker je bil feminiziran. Take ostudne stvari se še dogajajo vsak prekleti dan, vsako minuto vsakega dne. To je bolno. Tudi moja sestra je lezbijka, že dvanaest let ima stalno prijateljico. Nekega dne sta sedeli na kavču v naši dnevni sobi. Sestra je imela v naročju prijateljico glavo in jo božala po laseh. Moji starši pa so ju, kot da bi bili slepi, vprašali, če že kaj razmišljata o bodočih možeh! Tako prekleto neumno. Imam še eno sestro, ki je poliseksualno usmerjena." Tako razkriva družinske skrivnosti **Roseanne (Barr) Arnold**, ki jo poznamo iz humoristične serije *Roseanne*, v katero bo menda vključila tudi lezbično vlogo.

PREVIDNA TRACY

Tracy Chapman, znana ameriška črna (in lezbična) pevkica, ne želi govoriti o svojem nagnjenju. Letos aprila je dala intervju za revijo *Rolling Stone* - tudi tokrat s seznamom tem, o katerih ne daje izjav. Pa poskusimo kaj razvozlati iz tega zanimivega citata: "Včasih v želji, da bi izživel polne življenjske potencialne, sprejememo odločitve, ki nas morda približajo našim stremljenjem in ciljem, toda na koncu lahko ogrozijo našo humanost."

MADONNA PODIRA TABUJE

To sicer večje počne že vseskozi, vendar se vseeno zdi, da sta ji spot *Justify My Love* in film *In Bed With Madonna* vtila novih idej, ki jih je udejanila v knjigi **SEX**, kjer brez dlake na jeziku razkriva svoje seksualne fantazije. Knjiga je seveda doživela gromozanski uspeh. Malo pred izidom knjige pa je udarila z videom **EROTICA**, kjer brez kančka sramu koketira s svojimi lezbičnimi fantazijami in nekaj malega še s S/M seksom ter ekshibicionizmom (na primer ob koncu spota, ko gola štopa ob cesti - kraj dogajanja Miami Beach). Madonna je ta video opisala kot kompleksno ekranizacijo svojih seksualnih fantazij in fantazij svojih prijateljev ter znancev. Pri realizaciji spota in knjige je pomagal znani fotograf **Steven Meisel**, ki z njo sodeluje že tri leta. Video, kot rečeno, vsebuje razne lezbične prizore, najslajši pa so brez dvoma prizori, kjer se Madonna znajde v lezbični vlogi skupaj z vrhunsko manekenko svetovnega slovesa **Naomi Campbell**.

Vzporedno s singlom *Erotica* je izšla tudi plošča z istoimenskim naslovom; te dni pripravljata tudi novi single, ki naj bi se pojavila na skupni kompilaciji techno, pop, rap... glasbenikov iz New Yorka. Izid te kompilacije je napovedan za začetek leta 1993. Za tedaj tudi napoveduje svojo naslednjo turnejo. Kot trač lahko morda omenimo še to, da se je septembra pojavila na modni reviji **J.P. Gaultiera** v San Franciscu v - zgoraj pomanjkljivi opravi, pa morda še to, da zadnje čase zavzeto spremlja Naomi na njenih poslovnih udeleževanjih. Skrbi jo tudi za založenost polic s porno videi, zato obljublja svoj prispevek za popstritev tovrstne kulture. No, bomo videli. Drugače pa je izredno aktivna v boju proti aidsu in se "baje" zavzema za safe sex (če ga tudi sama prakticira, nam zaenkrat še ni uspelo izvedeti). Kar pa je za gay skupnost še posebej razveseljivo, je to, da si menda prizadeva, da bi bila producentka ekranizacije izjemnega **Baldwinovega** gay romana *Giovannijeva soba*. Upamo, da bo ta projekt tudi uresničila. Zaenkrat bodi dovolj o Madonni - sicer pa med novicami lahko preberete tudi, kaj si o Madonni misli njena bivša ljubimka, uspešna in priznana komičarka **Sandra Bernhard**.

ZALJUBLJENA MARILYN

"Marilyn in jaz sva bili zaljubljeni. Čutili sva telesno privlačnost. Živeli sva skupaj kot mož in žena. Jaz sem bila mož, ona žena. Bila je mia amore - moja ljubezen. Zame je bila to prva ljubezenska izkušnja take vrste. Edina," je povedala **Natasha Lytess** leta 1961 za *Pen-*

thouse. Natasha je Marilyn Monroe učila dramsko igro, bila pa je tudi njena sostanovalka.

MOŽATI GIBSON

Igralec Mel Gibson je za ameriško TV mrežo ABC povedal, da se ne namerava opravičiti gayem, ki jih je žalil v intervjuju za španski časopis *El Pais*. Na vprašanje novinarka Kora Castellana, kaj misli o homoseksualcih, je iz avstralskega igralca bruhnila tirada žaljivk. "Oni dobivajo v rit," je povedal brez zadržkov, vstal, se sklonil in pokazal na svojo rit: "Ta reč je samo za sranje." Castellano ga je spomnil, da je v Šoli dramskih umetnosti imel vendar veliko homoseksualnih kolegov. "Bili so dobri in prijazni ljudje," je odgovoril Gibson, "vendar njihova stvar ni moja stvar. Na žalost pa ti ljudje hitro pripisejo homoseksualnost, če si igralec. Kljub

temu se nisem odpovedal igrilstvu - z mojimi telesnim izgledom - le kdo bi verjel, da sem gay? Mar govorim kot homoseksualci? Mar hodim kot homoseksualci?"

Tudi sicer Gibson slovi po skrajno konservativnih stališčih. Čeprav je globoko veren, je zapustil katoliško cerkev, ker meni, da so bile reforme z Drugega vatikanskega koncila preveč radikalne! "Cerkev je sprevgla vrednote. Vse, kar je nekoč veljalo za krivoverstvo, se danes tolerira. Nas, katolike, so izigrali. Cerkev ni več kritična in prav nič ne mislim slediti njenim spremembam." Seveda je Gibson tudi proti kakršnikoli kontroli rojstev: "Samo bog ve, koliko otrok bi morali imeti in moramo biti pripravljeni, da jih sprejmemo."

Tako je januarja letos Gibson v oddaji "Good Morning America" (ABC) povedal, da se mu opravičilo gayem ne zdi potrebno:

"Imam pravico do svojega mnenja. Na neposredno vprašanje pač ne mislim lagati. Gre pa tudi za problem prevajanja iz angleščine v španščino in obratno. Poleg tega so bile moje izjave iztrgane iz konteksta."

Robert Bary, predstavnik National Gay & Lesbian Task Force, je povedal naslednje: "Tudi jaz imam pravico odgovoriti na Gibsonovo klevetanje gayev. Naj me kušne v mojo pedersko rit. Nikar se naj ne izgovarja na slab prevod, saj obenem pravi, da je povedal točno to, kar misli."

The Advocate, vodilna ameriška gay/lezbična revija, vsako leto podeljuje nagrade največjim homofobom. Letos je v hudi konkurenci "zmagal" Mel Gibson in si prislužil naslov Sissy of The Year (Mevža leta 92). Prav mu je.

MARLENE

Marlene Dietrich je imela pripravljen standarden odgovor na vprašanje, ali ima rada ženske ali moške: "Ženske so boljše. Toda ne moreš živeti z žensko." Marlene je bila zapletena v ljubezenske afere s francoskim igralcem Jeanom Gabinom, z nemškim pisateljem Erichom Mario Remarqueom ter, kot pravi njen biograf Donald Spoto, z mnogimi lezbijkami - Claire Waldoff, s pisateljico Mercedes de Acosta, s pilotko Jo Carstairs. Pravijo pa, da je bila slava zanjo pomembnejša od žensk, ki jih je imela rada.

U2 ZATAJILI

Februarja letos so U2 posneli transvestitski video. Režiral ga je njihov fotograf **Anton Corbijn** Video, v katerem se člani skupine pojavijo tudi v ženskih oblekah, bi naj pospremil izdajo singla *One*, katerega izkupiček je namenjen ljudem z aidsom. Si predstavljate pevca Bona, ki v transvestitski preobleki poje svojemu očetu: "Sem te razočaral? Pustil slab priokus v tvojih ustih? Obnašaš se, kot da ne poznaš ljubezni... Midva sva eno, vendar nisva enaka." Na žalost pa videa ne bo moč videti. Po končanem snemanju so se transvestitskih prizorov najprej ustrašili sami U2, češ da bodo ljudje mislili, da je aids samo bolezen homoseksualcev. Anton Corbijn, ki so ga šefi založbe Island Records odpustili, češ da ogroža imidž skupine U2, je razočaran: "Video vendar ne more biti nevaren. Na žalost je nova verzija povsem heteroseksualna."

SOMERVILLE IN JARMAN

Pevco Jimmy Somerville in režiser Derek Jarman sta bila med 45-imi protestniki, ki so jih aretirali 6. februarja letos v Londonu. Akcijska skupina **Outrage** je protestirala proti zakonodaji, ki kriminalizira homoseksualnost. "Tukaj sem zato, da izrazim svoj gnus, ker se nobena politična stranka ni resno zavela za probleme gayev," je novinarjem povedal Derek Jarman.

B-52's

Keith Strickland in **Fred Schneider**, člana skupine B-52's, sta naredila coming out. Skupina se je odločila za odkritost in spregovorila tudi o nekdanjem kitaristu **Ricky Wilsonu**, ki je leta 1985 umrl za aidsom. Tudi njihova pevka **Kate Pierson** ima o vsem tem svoje mnenje: "Mi smo zabavna skupina. Za naše občinstvo smo takorekoč poli-seksualni."

BUSH & CLINTON

George Bush: "Istospolni starši - tega ne morem sprejeti kot normalen življenjski stil. Žal mi je, toda gay in lezbični starši niso normalni. Jaz verjamem v tradicionalne družinske vrednote."

Bill Clinton: "Ne dovolite, da vas zaslepijo stereotipi. Predolgo so nam politiki govorili, da smo Američani povsem v redu, da so problem Amerike drugi. Drugi so manjšine. Drugi so liberali. Drugi so reveži. Drugi so brezdomci. Drugi so invalidi. Drugi so gay ljudje. Kar naprej govorimo o drugih. Toda to je vendar Amerika - ni drugih, smo samo mi. En narod, pod enim bogom, nedeljiv, s svobodo in pravico za vse."

PRIMER SAUNDERS

Osemnajstletni **Jennifer Saunders** iz South Yorkshirea (160 km južno od Londona, industrijsko področje z večinsko delavsko populacijo) je grozilo šest let zapora. Obtožba je bila nenavadna: Jennifer se je pretvarjala, da je moški. Dekleti, ki sta bili z njo, bi naj bili zavedeni. Sodnik **Jonathan Crabtree** je

menil, da bi sedemnajstletnici **Rebecca Andrews** in **Helen Edwards** gotovo lažje presneli dejstvo, da ju je posilil pravi moški, zato je bila Saundersova kriva tudi zaradi skrivanja spolne identitete.

Jennifer in Rebecca sta bili v vezi pet mesecev. Tožbo proti Jennifer sta vložila Rebecca in oče in stric. Nekoliko nenavadna je bila trditev, da Rebecca ni vedela, da je pet mesecev spala z žensko.

Britanska gay/lezbična skupnost je bila najprej v dvomih, potem pa je reagirala lezbična skupina **Labia** in s peticijo zahtevala, naj sodnik Crabtree opusti primer, saj je znan kot homofob in sovražnik žensk. Labia je začela zbirati tudi denar za sodne stroške, ki ga je Jennifer z veseljem sprejela. Povedala je tudi, da sta Helen in Rebecca vedeli, da je ženska. Moško vlogo je prevzela le zato, da bi ju zaščitila pred nerazumevajočim okoljem, ki gotovo ne bi toleriralo lezbičnega odnosa. Pritisk javnosti je opravil svoje in Jennifer je bila oproščena tožbe, predvsem zaradi "težkega otroštva", kot je pojasnil sodnik Crabtree.

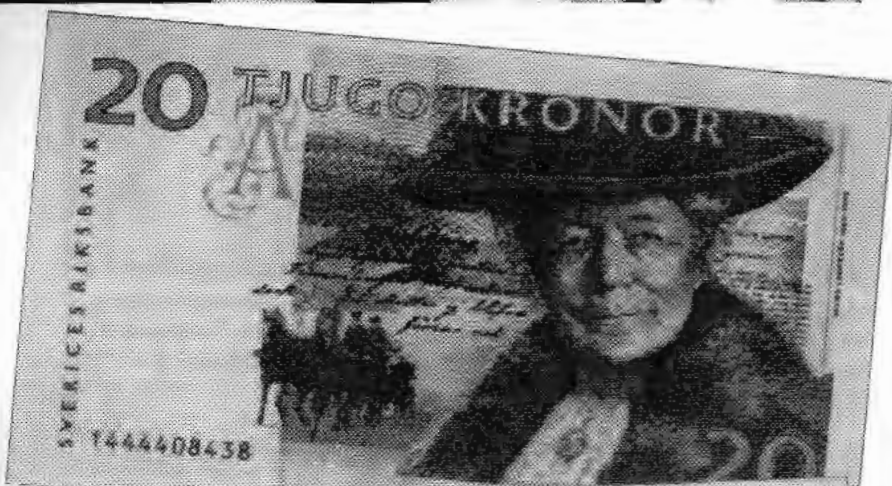
SANDRA

Sandra Bernhard slovi po nesramnosti, komedijah in po tem, da je bila Madonnina ljubica. Trenutno po ZDA in Veliki Britaniji navdušuje z one-woman showom *Giving Till It Hurts*, leta 1990 je posnela tudi film *Without You, I'm Nothing* (r. John Boskovich), pojavila pa se bo tudi v nekaj nadaljevanjih serije *Roseanne*.

Sandra se pri svojem igralskem, pevskem in plesnem delu veliko zgleduje po Barbri Streisand, Patti Smith, Judy Garland, Lizi Minelli, Nini Simone, Peggy Lee... Najraje ima pevko Patti Smith, ki se, podobno kot Sandra, nikoli ni držala pravil ženskega obnašanja: "Patti Smith je vedno dajala drzne izjave. Nikoli ni bila dolgočasna ali didaktična, temveč zelo kreativna. Upam, da sem ji vsaj malo podobna."

Pa si pogledjmo nekaj Sandrinih strupenih izjav: "Obstajajo tri skupine ljudi: homoseksualci, biseksualci in najmanj zanimivi - nikar se ne sramujte - heteroseksualci." "Ne maram malenkostnih ljudi. Ne maram cenjenih ljudi. Ne maram posrancev. Ne maram rasistov in homofobov. Ne maram heteroseksualnih žensk, ki pravijo, da če bi že spale z lezbijko, bi to morala biti kd lang. Zakaj? Ker jih spominja na Elvisa Presleya?" "Sem proti outingu. Nobene koristi ni, če nekoga, ki skriva svojo homoseksualnost, razkrijemo v javnosti proti njegovi/njeni volji. Saj se vendar ne želimo zgledovati po takih ljudeh." "Jodie Foster? Drekačica! Name ni naredila nikakršnega vtisa. Baje je velika feministka - pa ni niti prijazna z ženskami! Ne mara me. Jaz pa mislim, da je zmešana, ker se v javnosti ne želi pojaviti z nobeno žensko, ki je povezana z gay gibanjem. Upam, da bo to mojo izjavo prebrala!" "Madonna se je pretvarjala! Ni ji bilo mar za gay gibanje. Nehajte me spraševati o njej." "Dolgčas je zame največji zločin."

MONEY

Novi švedski bankovec za 20 kron je najbrž prvi papirnati denar, ki časti lezbijko. Na njem je namreč Selma Lagerlof, prva ženska, ki je dobila Nobelovo nagrado

za literaturo. Leta 1990 so objavili njene dnevnike in pisma, ki razkrivajo tudi njeno dolgoletno zvezo s pisateljico Sophie Elkan. Lagerlofova, ki je umrla leta 1940 pri 82. letih, je postala leta 1914 prva ženska članica švedske akademije. Njena najbolj znana knjiga, *Čudovito potovanje Nilsa Holgerssona*, je izšla leta 1907. Slika na hrbtni strani bankovca predstavlja prizor iz te knjige, fanta, ki leti na goskinem hrbtu.

KD LANG

"Če samo demonstriraš in se dereš 'Jaz sem lezbijka', nič ne opraviš. Sama sem naredila največ kot iskrena in poštena umetnica, zato si ne zaslužim kritike. Politika me ne zanima, bolj sodelujem v gibanju za pravice živali kot pa v gay gibanju. Lezbijke so bile na mojih koncertih nemogoče. Misleč, da jim nekaj dolgujem, so me hotele zvleči v svoje klube, jaz pa ne maram nobenih klubov. Občudujem aktiviste v gay/lezbičnem gibanju, toda jaz sem umetnica."

Kanadska country pevka kd lang je dala januarja letos intervju za največjo ameriško gay revijo *The Advocate*. Kljub mnogim pripombam čez gay in lezbični aktivizem je naredila coming out: "Nočem se vendar skrivati! Če me ne bi skrbelo za mano, ki živi v majhnem mestu s 650 prebivalci, bi bila največja lezbična aktivistka na svetu!"

ILGA v Parizu

250 lezbijk in gayev iz 38-ih dežel se je zbralo na letošnji, 14. konferenci ILGA, med 12. in 18. julijem v Parizu. Generalni sekretar ILGA ostaja **John Clark**, sekretarka Liso Power pa bo zamenjala **Rebecca Sevilla** iz Peruja. Trenutno ima ta mednarodna organizacija lezbijk in gayev 410 članov (večinoma skupin) iz 60-ih držav. V Parizu so bile uradno sprejete med člane ILGA novejšje skupine iz Bolgarije, Kitajske, Estonije, Gane, Kenije, Romunije, Zimbabveja, s Hrvaške in - **Roza klub** iz Slovenije. (Skupini Magnus in LL pa sta članici ILGA že več let.)

Tudi letos so udeleženci konference organizirali demonstracije. Ko pa so izvedeli, da so bili v Mehiki ponovno kruto umorjeni trije gay aktivisti, so se odpravili protestirat pred mehiško ambasado. Tam jih je obkolila francoska policija, izurjena za posege proti demonstrantom, in jih začela pretepati. Devet gayev in lezbijk je bilo ranjenih.

i n f o

"Nedavno smo izvedeli, da ima poljski predsednik **Lech Walesa** sina gaya. Menda ima devet sinov in eden je gay," je povedal **Andy Bell**, pevec britanske skupine **Erasure**, za avstralsko revijo **Vox**. Walesa o gayih pa takole: "Ne vem še, če bom homoseksualce obravnaval kot družbene izmečke. Težko odgovorim na to vprašanje."

Skupina Queer Nation iz New Hampshirea, ZDA, je sprožila kampanjo proti igralcu **Arnoldu Schwarzeneggerju**, ki se je proslavil kot Bushov navijač in homofob. Pred zbrano množico na konvenciji Republikanske stranke si je privoščil tole izjavo:

"Danes ne bomo zgubljali besed o demokratih. Ko sem zad-njič gledal njihovo razpravo, so se mi zdeli kot gruča feminiziranih bab."

V Angliji že sedem let obstaja **Survivors (Preživeli)**,

skupina za pomoč posiljenim moškim.

Martin Dockrell, ustanovitelj **Preživelih**, je na letošnji konferenci pozdravil ustanovitev podskupine za gaye,

žrtve posilstva: "Nikoli nismo zanikali, da so tudi med gayi žrtve posilstva."

V naši skupini je precej gayev, ki želijo svoj prostor, kjer bi lahko povedali, kako dobra kot tudi slaba je lahko spolnost med moškimi."

Politika ameriških skavtov **Boy Scouts of America (BSA)** na podlagi religioznega prepričanja iz svoje organizacije izključuje gaye, ateiste in ženske. Pred nedavnim so izključili desetletna dvojčka, ki med skavtsko prisego nista hotela izgovoriti besede "bog". Primer se je znašel na sodišču, sodnik pa je razsodil, da omenjena skavtska pravila grobo kršijo človekove pravice. Slabše pa se je končalo za **Tima Currona**, skavtskega učitelja,

saj je losangeški sodnik podprl njegovo izključitev zaradi homoseksualnosti. Firma **Levi Strauss & Co** iz San Franciscas je naznanila, da ne bo več finančno podpirala skavtskih odredov, ki diskriminirajo določene skupine ljudi.

V Zagrebu so ustanovili novo gay in lezbično organizacijo.

Kontakt: **LIGMA-SECTION**, Transnacionalna radikalna stranka, Radićeva 15, 41000 Zagreb

PLAKAT - Ljubljana je bila nedavno poplajena z lezbičnimi plakati. Gre za umetniški projekt skupine **Fierce Pussy** v okviru prireditve **Steirische Herbst** (Štajerska jesen) v Grazu. Tako smo si s posredovanjem Moderne galerije ogledali plakat, na katerem je skupina deklic in napis *Wie viele Lesben sind auf dieser Bild - Koliko lezbijk je na tej sliki?*

DRAGI JOHN - V enem izmed oktobrskih nadaljevanj ameriške humoristične serije **Dear John** smo izvedeli za hudo neprijetno skrivnost osvajalca ženskih src in patološkega lažnivca **Kirka**. Žena ga je namreč zapustila zaradi druge ženske. Z Johnovo pomočjo se **Kirk** opogumi in pogovori z bivšo ženo, ki mu pojasni, da njeno nagnjenje nima nič opraviti z njegovo posteljno spretnostjo. Navrženih je še nekaj modrih misli, kot recimo tale, da odločitev za lezbištvo pač ni podobna odločitvi za spremembo barve las.

WILD GIRLZ - Končno so se opogumila tudi dekleta oziroma dekleti, ki sta v **Roza disku** izvedli historično-erotično tragedijo po motivih Shakespeara, **Romeo in Julija**, seveda v nekoliko drugačni inačici, ki se glasi **Romeo in Julija**. Spodbudno dejanje, ni kaj! No, **Wild Girlz** so se po hitrem postopku prelevile v obširnejšo zasedbo, imenovano **Amazonas**, ki obeta še mnogo bolj predrzne podvige. Torej držimo pesti in srečno Amazonas.

VENERA - V zadnjem času **Nasa** sprejema imena znanih žensk, da bi z njimi poimenovala kraterje, vulkane in predele na Veneri. Tako so že izbrali nekaj lezbijk: **Sapfo**, **Colette**, **Gertrude Stein**, **Virginio Woolf**...

PEN LJUBLJANA - Ob prebiranju švedskega gay časopisa **Reporter** smo našli na tale oglas, ki opozarja na klub gay dopisovalcev: *Gay pen-pal club - all ages, 5 continents. Write for free details! Worldfriend, PO Box 73, 61117 Ljubljana, Slovenien. Enclose a international reply coupon (IRC) - available at the post office.* - Poskusite!

PEN AMERIKA - Če si želite dopisovati z gayi in lezbijkami iz ZDA, se oglasite na priloženi naslov; napišite, v angleščini, tudi nekaj o sebi, svojem življenju, interesih, Sloveniji itd.

IGLHRC, Pen Pal Project, 520 Castro St., San Francisco, CA 94118 USA

GAI PIED - Po trinajstih letih je konec oktobra prenehal izhajati francoski gay tednik **GAI PIED** hebdo. Lastniki so se za ukinitve odločili iz finančnih razlogov. **GAI PIED** sodi med najpomembnejše evropske publikacije, namenjene homo populaciji (poleg angleškega *Gay Times*, nizozemskega *De Gay Krant*, nemškega *Magnus* in italijanske *Babilonie*). Obenem je bil tudi pomemben del francoskega novinarstva. Bil je tudi pobraten z ljubljansko sekcijo **MAGNUS**, sodeloval je na festivalih **Magnus**... in močno podpiral nastajanje in razvoj slovenskega gay in lezbičnega gibanja. Od tedaj je redno spremljal dogajanje pri nas. Brez **GAI PIEDa** bi bila tudi naša pot drugačna. Lahko rečemo, da ga bomo močno pogrešali, obnemem pa upamo, da bo ekipa morda ustanovila novo revijo. **Za vse storjeno se jim zahvaljujemo.**

Intervju

MOJCA DOBNIKAR

Ne bom dala miru, dokler ne bom imela Berlina v Ljubljani

Intervju

- Sedaj, v začetku devetdesetih, lahko že nekako z distanco gledamo na dogajanje iz sredine osemdesetih, ki si ga bomo zapomnili predvsem po silovitem vzponu novih družbenih gibanj - tako mirovnosti, gay gibanja, zatem feminističnega gibanja in nekaj let pozneje, šele v drugi polovici osemdesetih, končno tudi lezbične iniciative. Kako ti vidiš to obdobje in zakaj tak vrstni red dogajanj?

Na to obdobje ne gledam toliko z distanco, kolikor z nostalgijo, saj je bilo to, vsaj zame, zelo lepo obdobje. To je bil čas, ko je vse nekako cvetelo, predvsem tisto, kjer smo bili najbolj doma, se pravi alter scena, s čimer smo imeli v mislih pravzaprav vse, od umetniških scen do pojava novih družbenih gibanj. Ja, bilo je zelo lepo, vsaj spomin mi tako govori, da je bilo tedaj vse mogoče - kar sem si izmislila, sem lahko naredila. Zdaj tega občutka nimam več. To ne pomeni nujno, da so časi toliko drugačni, prej bi rekla, da je pač neko določeno obdobje za nami - obdobje, ko smo stvari začeli na novo, z velikim entuziazmom, in smo si lahko privoščili tudi vse mogoče napake, saj smo delali stvari, ki jih v tem prostoru ni še nihče naredil. Zdaj imamo za sabo že neko zgodovino in si temu ustrezno postavljamo povsem druge kriterije o tem, kaj hočemo narediti.

Zame osebno je bila scena, ki je takrat cvetela, zelo spodbudna. Začelo se je z mirovnostjo, pa z duhovnim gibanjem, zelo kmalu tudi z gay gibanjem oziroma z **Magnusom**, kjer je bilo tudi nekaj ženske. Po drugi strani pa me je spodbudilo prevajanje. Zgodilo se je, da so me določili za prevod feministične knjige, in tako sem pač spoznala feminizem. To se mi je nekako povežalo še z naključnim počitniškim potovanjem v Berlin, kjer sem padla naravnost v feministično sceno. Vrnila sem se jeseni leta 1984, ko je v Ljubljani vse cvetelo, in si rekla: Naredimo torej še nekaj za ženske!

Zakaj tak vrstni red? Po eni strani se mi zdi logično, da je najprej nastala feministična oziroma ženska skupina in šele potem lezbična, toda morda se to zdi logično samo zato, ker so se stvari pač tako dogajale; konec koncev so se lezbijke že prej organizirale v okviru Magnusa in potem zelo hitro prestopile v žensko skupino. Mislim pa, da bi se lezbična skupina razvila tudi, če se feministična ne bi.

- Ali se ti ne zdi, da je bila takrat družbena klima bolj naklonjena raznim pobudam, lažje smo dobili subvencije za fanzine in druge projekte?

To je dejstvo. Dejansko je bilo takrat lažje dobiti denar. Vsem se je dobro zdelo, če smo prišli "žicat". Če smo prosile denar za kakšen feministični projekt, so se sicer morali malo ponorčevati iz feministk, emancipirank in ne vem koga še, ampak dejansko je bila takratna politična struktura vsemu temu zelo naklonjena, še zlasti pa takratna ZSMS. Ker nisem zgodovinarica niti sociologinja, tega raje ne bi analizirala.

- Znana si po svoji publicistični in prevajalski dejavnosti, po izredni družbeni angažiranosti, predvsem kot pobudnica ustanovitve feministične sekcije *Lilit pri ŠKUC-Forumu* v Ljubljani, kar si prej

omenila, pozneje pa še kot ena izmed ustanoviteljic prvega *SOS telefona za ženske in otroke - žrtve nasilja*. Katera vloga ti je najbolj pisana na kožo?

Če bi sklepala po učinkih, bi morala reči, da aktivistična. V teh letih sem, skupaj z drugimi ženskami seveda, naredila ogromno stvari, včasih ne morem verjeti, da smo toliko naredile. Če pa izhajam iz tega, kaj rada delam, je to publicistika, kjer pa lahko na žalost najmanj pokažem. Več imam za sabo prevajalskega dela. Najbrž je to tako, če se človek odloči za aktivizem. Ne da primanjkuje časa, ampak aktivistična energija je nekaj drugega kot energija, potrebna za pisanje. Vsaj meni ni uspelo tega dvojega uskladiti.

- Če se vrnemo k začetkom, kaj je bilo torej osnovno gibalno, ki te je spodbudilo k organiziranju feministične skupine, kakšen je bil program in kakšni so bili cilji?

Na to vprašanje mi je težko odgovoriti, ker sem še preveč nostalgичno vezana na to obdobje. Scena je bila ustrezna za kakršnokoli akcijo. Idejo sem prinesla iz Berlina in skupaj z okoli desetimi ženskami smo ustanovile skupino in organizirale prve večere *Lilit*. Prepričana sem, da se tega ne bi lotila, če ne bi obiskala ženskih diskotek. Obiskala sem ogromno ženskih projektov, knjižnic, teatrov, kujigarn, kafejev, ženskih centrov, zatočišč... Najbolj pa me je očaral ženski disko, ker mi je tam postalo jasno, kaj mi je vseč tudi v vseh drugih ženskih projektih oziroma kaj je tisto, zaradi česar se v njih tako dobro počutim. V disku sem to nekako strnjeno doživela: bila sem preprosto tam, med samimi ženskami in se super počutila. Nikoli se nisem počutila ogroženo, kao tukaj so lezbijke, ki bi me lahko začele osvajati. To vprašanje, kako je v ženskem disku, pogosto slišim od žensk. Vse si predstavljajo, da je tako kot v hetero disku, kjer si te tipi ogledujejo, da ne rečem, da te slačijo s pogledi, ti težijo in te osvajajo, kakor si pač predstavljajo osvajanje. Vem sicer, da so razni načini možni tudi med lezbijkami, vendar česa neprijetnega takrat pač nisem doživela. Počutila sem se super in zdelo se mi je, da brez tega, ne da ne morem, ampak nočem več živeti. Skratka, brez ženskih prostorov. Nekaj let pozneje me je prijatelj v pismu spraševal, do kdaj se še mislim iti ta aktivizem, ki me samo, tudi ekonomsko, izčrpa. Odgovorila sem mu, da verjetno ne bom nehala biti aktivistka, se pravi feministična aktivistka, dokler ne bom imela Berlina v Ljubljani, dokler ne bom imela v Ljubljani vsega, od zatočišča za pretepane ženske do ženske diskoteke.

Kar se pa tiče programa in ciljev *Lilit*, smo si zadevo zastavile čisto preprosto: vsak mesec večer z določeno žensko temo. Tako je tudi potekalo: v takratnem **K4** smo imele ženske večere, ki so se začeli z diskusijo na določeno temo in se končali z žurko.

- Jaz sem bila takrat v začetku v *Lilit*. Prijetno me je presenetilo, ker me je med različnimi podskupinami bila predvidena tudi ustanovitev lezbične skupine. Je bila odprtost do lezbištva tudi posledica Berlina?

Prva ženska, ki sem jo v Berlinu spoznala, je bila Maria, feministka in lezbijka. Ne spominjam se, da bi sama imela kakšne blazne predsodke do homoseksualnosti. Zmeraj sem bila po malem upornica brez razloga in zagovarjala sem vse, kar ni bilo družbeno sprejemljivo. Tako nisem ravno "okoli padla", ko sem naletela ravno na lezbijko. Sama sebi sem se zdela blazno cool (smeh), ker sem lahko tudi to sprejela. Ko zdaj gledam nazaj, se mi zdi, da še sama nisem vedela, kaj vse se mi je s tem zgodilo. Prav lahko bi se mi zgodilo, da bi spoznala feministko, ki ne bi bila lezbijka, in bi ostala zaprta, nedovzeta za vprašanje lezbištva. Maria me je v bistvu vpeljala v feminizem in mi razkazala vse projekte in zame je bilo lezbištvo zmeraj del vsega tega. Tako smo v *Lilit*, v najbolj intenzivnem začetnem obdobju, imele kar tri lezbične večere. Zdaj bi se mi najbrž zdelo grozno, če bi ves ta naš feminizem potekal brez tega.

- Spominjam se prvega jugoslovanskega feminističnega srečanja v Ljubljani leta 1987, kjer je bila ena izmed tem tudi lezbištvo. Po odličnem uvodnem predavanju Beograjkance *Sladane Marković* o lezbični literaturi, je sledila debata, ki pa je bila precej nerodna, nekako okorna, kot da je bilo čutili potrebo po dokazovanju normalnosti lezbijk. Recimo, spominim se izjave, da so "lezbijke povsem naravna in normalna bitja". Videti je bilo, da so imele težave s tem predvsem ženske, ki so bile manj povezane s skupino *Lilit*. Kaj meniš o tem?

To je možno, čeprav se mi zdi, da smo imele probleme s tem tudi me, ki smo bile v skupini *Lilit*. V skupini je res obstajala odprtost do lezbištva in tudi zelo strogo postavljeno pravilo: to je skupina za ženske, se pravi, za kakršnekoli ženske s kakršnimkoli nagnjenji. Lezbijke, ki so bile v skupini od samega začetka zelo pomembne članice, si v tej skupini nekako niso vzele prostora ali pa mogoče ni bilo pravega prostora zanje. To, da smo hotele, da prostor zanje je, to absolutno držim. Ne vem pa, če smo se tiste, ki smo bile ali pa smo hetero, zavedale, da je to premalo, prav tako kot še danes ne vem, kaj bi morale narediti več od tistih lezbičnih večerov. Lezbijke so ostajale bolj tihe članice in samo lezbištvo v skupini ni bilo tematizirano. Zato me sploh ne čudi, da smo na tem prvem srečanju, ko je skupina *Lilit* obstajala že skoraj tri leta, bile vse okorne okoli tega, razen *Sladane Marković* in še nekaterih. *Sladana* je živela v tujini, deklarirala se je kot lezbijka, dosti se je ukvarjala z artikuliranjem lezbištva. Res je pa tudi, da smo bile takrat zelo okorne še pri kakšnih drugih temah, ne samo pri tej.

- Zdi se, da je danes situacija precej drugačna. Na lanskem feminističnem festivalu v Ljubljani se je vse, kar se lezbištva tiče, vrtelo okoli nekakšnega separatizma. Od nekaterih žensk, predvsem iz drugih republik bivše Jugoslavije, je bilo čutili nekakšno zamero zaradi povezovanja lezbičnih aktivistk z gayi, ki so pač še vedno moški.

Mislim, da zamere zmeraj izhajajo iz nerazumevanja. Takrat se mi je vse skupaj zdelo neumno, ker je bilo jasno, da ženske, ki izra-

žajo takšno zameri, ne razumejo, kakšna je scena pri nas, pa ne samo pri nas, še marsikje na Zahodu, predvsem pa na Vzhodu. To ni naključje. Povezovanje med lezbijkami in gayi je tem bolj izrazito tam, kjer je žensko oziroma feministično gibanje šibkejšo ali pa še zelo v povojih. V Ljubljani v bistvu nimamo ženskega gibanja, imamo le nekaj majhnih skupin. V bistvu je ženska scena pravi izraz za to. Logično je, da se lezbijke v tako majhni sceni povežejo z gayi, ki so pač moški in kot taki imajo po definiciji večjo družbeno moč, skupaj z njimi se da narediti kaj, česar zaradi šibke ženske scene v povezavi s feministkami ne bi bilo mogoče narediti. Tukaj zamere niso na mestu.

- **Pravkar si se vrnila z letošnjega feminističnega srečanja v Zagrebu. Kakšna je bila tokrat udeležba? Kako se imenuje to srečanje po razpadu Jugoslavije?**

Ta srečanja v bistvu nikoli niso bila zares jugoslovanska, saj so ženske skupine obstajale samo v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, iz ostalih republik pa so prihajale le redke posameznice, recimo iz Sarajeva in Prištine. Letošnji festival je bil spomladi zastavljen kot peto srečanje, ki pa se ne more več imenovati jugoslovanska, ker Juge pač ni več. Srečanje je bilo zamišljeno kot nadaljevanje srečanja žensk, feministk in ostalih s področja bivše Juge ter iz tujine, in sicer kot srečanje na temo *Ženske v vojni*. Prišle so ženske iz Zahodne Evrope, ZDA, nekaj iz Vzhodne Evrope, seveda tudi iz Slovenije in Hrvaške. O BiH zdaj pač ne moremo govoriti, niso pa bile povabljeni feministke iz države, ki se zdaj imenuje Zvezna republika Jugoslavija, skratka, izrecno niso bile povabljeni ženske iz Srbije in Črne gore. To je po mojem katastrofa in temu pravim, da smo plesale samo eno poletje. Niso bile povabljene zaradi embarga, ki je bil uveden kot prepreka vsakršne izmenjave z državo, ki je v tej vojni agresor. Na nek način je to mogoče razumeti, saj je bil embargo zahtevan kot nujni ukrep za zaustavitev vojne. Toda jaz tega ne morem sprejeti, če gre za konkretne osebe, ženske, za katere vem, da so 24 ur na dan angažirane v protivojnih aktivnostih, da so zaradi tega tudi opustile skorajda vsako feministično aktivnost. Zdi se mi nesmiselno, da tako resno jemljemo tak ukrep moške politike, ki se ga ta ista politika sama ne drži. Me se ga pa držimo, tako da ne povabimo žensk, s katerimi smo skupaj delale celo desetletje, pri tem pa vemo, da so te ženske proti vojni in da se angažirajo v svoji protivojni drži. Ne gre le za naša vsakoletna srečanja, temveč za večletno konkretno sodelovanje, za verižne reakcije, ki so jih sprožili naši projekti. Zagrebčanke npr. vedno radi povedo, kako važen je bil za njih obstoj Lilit kot ženskega prostora, prav tako je bil obstoj zagrebškega SOS telefona zelo pomemben za nastanek ljubljanskega in beograjskega itn. Juga sicer razpada, toda me smo bile in smo še povezane. Skupne nekajdesetletne zgodovine ne moremo odmisлити, podobnosti med nami, ki jo je "zakrivila", tudi ne, in sodelovanje med nami mogoče ni nujno, je pa na vsak način smiselno.

- **Če se vrnemo k naši sceni - zdi se, da prav tesnega sodelovanja med feministično skupino Lilit in lezbično skupino LL**

ni. Res je pa tudi, da so v obeh skupinah ali pa v treh, če štejemo sem še SOS telefon, pogosto iste ženske. Kako bi ti opredelila problem sodelovanja ženskih skupin ali pa sploh vseh marginalnih skupin?

Zdaj ste me pa našle. V zadnjem času toliko delam pri SOS-u, da skoraj ne pogledam iz njega. Da se Lilit in LL personalno prekrivata, drži samo deloma. Poleg tega gre za dve različni področji in morda tudi za dva različna načina dela. Ena skupina je bolj usmerjena v reševanje osebnih problemov, kot nekakšna "consciousness-raising group" (op. skupina za rast zavesti), druga pa je malce bolj navzven usmerjena, bolj aktivistična. To je povsem v redu.

Problem sodelovanja marginalnih skupin, če jim tako rečem - sicer mislim, da so centralne po svojem pomenu - je tem večji, manj ko je scena razvita. Ko si skupina ustvari svoj prostor, svojo identiteto, problemov sodelovanja ni več oziroma so veliko manjši. Scena pri nas je glede tega še zelo nejasna. Skupine nimajo povsem razvite lastne identitete, razen morda SOS telefona.

- **Položaj lezbijk, predvsem aktivistk v skupini LL, se pa zdi nekako shizofren. Po eni strani se lezbična skupina približuje feministični skupini, torej k ženski tematiki, kjer pa pogreša večjo artikulacijo lezbištva. Po drugi strani se lezbijke povezujejo z gayi - v tem primeru je sicer homoseksualnost osrednja tema, umanjka pa ženska perspektiva, ki za lezbijke ni nepomembna.**

Zdi se mi, da je eden od osnovnih problemov ženske scene, skupaj z lezbično, ta, da nikoli nismo imele skupin za rast zavesti in smo zato zmeraj nihale med aktivizmom in delom na sebi. Pri tem si nikoli nismo znale povedati, kaj je prvo in kaj drugo. Preskočile smo zelo pomembno fazo v razvoju ženskega gibanja na Zahodu - to je faza teh malih skupin, kjer ženske delajo samo na sebi. Vse te naše skupine kar naprej niso ne tič ne miš. Skozi obdobja nihajo, nekaj časa so zelo aktivistične navzven, denimo Lilit z diskusijskimi večeri za javnost, potem pa energije zmanjka in skupina se nekako sesede vase in se začne ukvarjati sama s sabo. Problem je ta, da se ta usmerjenost navznoter ni nikoli zgodila zavestno, ampak zaradi izčrpanosti od aktivizma. To se mi zdi v bistvu zelo velika ovira, ne samo za našo sceno, pač pa tudi za celotno bivšo jugoslovansko. To se je poznalo tudi pri organizaciji srečanja v Zagrebu, kjer se je spet govorilo o tretjih ženskah, o begunkah, žrtvah s fronte in iz zaledja, o katerih je sicer absolutno treba govoriti, saj ne morejo govoriti zase, toda po drugi strani bi si tudi me morale dati možnost, da govorimo o sebi, saj smo to vojno vse doživeli in nam je pustila velike posledice.

- **Po ljubljanskih kuloarjih, denimo Radio Študent in tudi Mladina, so intenzivno krožile govornice o domnevnem totalnem sporu med feministkami in lezbijkami. Drugi meniju, da so te iste ženske, in sploh ne ločijo med skupinama Lilit in LL. Tretji na vsak način hočejo (iz)najti kriterije, po katerih bi bilo možno**

razmejiti feministke in lezbijke. Od kod vse to?

Vedno so bili in bodo pametni ljudje, ki najdejo vse mogoče variante, kako govoriti o ženskah tako, da bo vsaj videti, da so med sabo sprte, če že v resnici niso. Ne vem za noben totalen spor. Bili so konflikti, konflikt je bil tudi, ko se je ustanovila skupina LL, toda nikoli ni bilo takega spora, da se med sabo ne bi pogovarjale. O teh, ki po vseh teh letih še vedno ne ločijo skupin Lilit in LL, ni vredno izgubljati besed. Vse ženske skupine v Sloveniji se delno personalno prekrivajo, kar je razumljivo, saj nas je malo. Kar se tiče kriterijev za razmejevanje feministk in lezbijk, mislim, da je prav, da ima vsaka feministka in lezbijka svoje kriterije, drugi pa naj se ukvarjajo s svojimi stvarmi.

- **V čem je bistvo nemoči žensk v družbi, ki se morda najbolj nazorno odraža v poraznem številu poslank v slovenskem parlamentu?**

Teško vprašanje. In hkrati osnovno. Bistvo nemoči je v tem, da že nekaj tisoč let živimo v patriarhalnem svetu in to se pozna na vsakem/vsaki od nas. Drugčga, drugačnega kulturno-civilizacijskega vzorca enostavno ne poznamo. Konkretno se to kaže na tisoč načinov: vzgoja otrok je še vedno spolno specifična, drastične razlike med vzgajanjem dečkov in deklic imajo katastrofalne posledice... do tega, da imajo moški v tem svetu veliko načinov za kontrolo žensk in najhujši od njih je nasilje, s čimer se zdaj najbolj intenzivno ukvarjam. Na osnovi naših podatkov ocenjujemo, da je v vsaki peti slovenski družini prisotno nasilje. Jaz temu pravim kontrola moških nad ženskami, saj gre za popolnoma očitne oblike fizičnega in psihičnega omejevanja žensk. Dokler bo tako, bomo ženske kot družbena skupina zelo nemočne. Ta nadzor je vgrajen v samo strukturo družbe, razpreden do sleherne družbene enote. Iz tega ne vidim pravega izhoda, vsi ti naši ženski projekti so šele način iskanja nekakšnih izhodov, za katere v tem trenutku še ni mogoče reči, kakšni v resnici bodo, ko jih bomo ustvarile. Je pa eden od možnih izhodov ta, ki so si ga izbrale lezbijke oziroma politične lezbijke, ki svojo energijo usmerjajo v življenje z ženskami.

- **Ženska se - pogojno rečeno - lahko odloči, da bo lezbijka, ampak drugi tega ne vedo. Prav briga moške, če je lezbijka, lahko da jim gre še bolj na živce. V bistvu nekega izhoda ni.**

Res je, če se odločiš biti lezbijka, lahko kontrola postane še veliko bolj nasilna in neposredna. Vemo za napade na lezbijke v tujini. Pri nas se to še ne dogaja, ker so se lezbijke manj izpostavljale v javnosti in se lezbištva ne jemlje resno.

- **Zaenkrat se nasilje nad lezbijkami kaže predvsem znotraj družine. Poznamo kar nekaj lezbijk in gayev, ki so imeli težave s starši zaradi svojega spolnega nagujenja. Za mlade, ki niso ekonomsko samostojni in se nimajo kam zateči, je tudi družinska situacija lahko zelo učinkovita oblika nasilja oziroma kontrole.**

Tu se zelo dobro vidi, kako se stvari premeščajo. Pri nas v javnosti ni sprejemljivo, da

si lezbijka ali gay, in zelo malo homoseksualcev se javno deklarira, zato je močnejša represija na nivoju družine, v šoli, v vrstniških skupinah, bolj v neformalnih stikih. Kjer pa je homoseksualnost v javnosti bolj prisotna, se nasilje premešča drugam, v javne prostore, čeprav še vedno obstaja tudi npr. v družini.

- **Trenutno se najbolj intenzivno ukvarjaš s SOS telefonom. Ali se kdaj zgodi, da se po pomoč zatečejo tudi lezbijke. Kaj so najpogostejši vzroki za to?**

Se zgodi. Na žalost bolj redko. Pravim, na žalost, ker imajo seveda tudi lezbijke, tako kot heteroseksualne ženske, kup problemov, pa s tem ne mislim samo nasilja. Verjetno sploh ni čudno, da nas redko kličejo - saj v tej družbi ne moreš biti lezbijka, kaj šele, da bi klicala na kakšen telefon! Imele smo že primer nasilja v lezbičnem odnosu, več žensk pa je klicalo, ker so se zaljubile v ženske in niso vedele, kaj storiti. Izkoriščam pa to priložnost, da javno povem, da je ta telefon namenjen tudi lezbijkam.

- **Pri založbi Krt je pred leti izšla knjiga *O ženski in ženskem gibanju*, v kateri so tudi klasični lezbični teksti. Če se ne motim, si knjigo tudi uredila. Zanima me, kako je sploh prišlo do ideje za izdajo te knjige in kakšne so bile reakcije v javnosti?**

Predlog je, če se prav spomnim, prišel s strani uredništva. Ker sem bila menda takrat edina ženska v uredništvu, mi je avtomatsko pripadla naloga, da poskrbim za to knjigo, kar je bil tudi eden od razlogov za potovanje v Berlin, kjer sem želela poiskati tekste. Tu mi je bila v veliko pomoč že prej omenjena prijateljica **Maria Schmidt**, feministka in lezbijka. Glede na to, da pri nas takrat ni bilo nobene literature s tega področja, sva skupaj prišli na idejo, da bi ta zbornik zajel čim več različnih smeri in področij. Kar se tiče javnosti, če tukaj

mislimo medije, odmeva skoraj ni bilo. Edino recenzijo, ki je izšla, sem napisala sama. Knjiga je bila zelo hitro razprodana, izšla pa je v 1500 izvodih. Naj dodam, da so tudi vse druge *Krtove* ženske knjige hitro razprodane.

- **Kakšno je bilo tvoje stališče, ko ste se na Krtu odločali o izdaji knjige *Moj skrivni vrtiček* (*Ženske seksualne fantazije*) avtorice *Nancy Friday*, in ali se je bistveno spremenilo zdaj, ko je knjiga izšla? Čigava je bila pobuda?**

Predlog je nastal v uredništvu. Sama sem knjigo z veseljem prebrala, v njej sem našla nekaj v smislu osvobajanja glede sprejemanja lastne seksualnosti. Nikoli mi pa ne bi padlo na pamet, da bi predlagala prevod te knjige, ker se mi zdi, da nam primanjkuje veliko pomembnejše feministične literature. Ne da ta knjiga ni pomembna, toda jaz bi marsikaj drugega prej predlagala. Do izdaje se nisem opredelila. Proti njej nisem mogla biti, ker se mi zdi knjiga dobra, nisem si pa predstavljala, da bo izšla okrnjena, brez povezovalnega teksta avtorice, brez njenih komentarjev in uvoda, ki se mi zdijo za knjigo važni. Strinjam se z novinarko, ki je v *Delovih Književnih listih* zapisala, da je brez tega ta knjiga v tem prostoru nujno pornografija, skratka predmet naslade. Nekaj mojih znancev se mi je že pohvalilo, da si ga ob prebiranju knjige drka. Ne glede na vse mislim, da bi bila veliko bolj koristna knjiga ženskih seksualnih fantazij, ki bi jo nekdo naredil tukaj, za ta prostor. Edini smoter takšne knjige je lahko osvobajanje v odnosu do seksualnosti in ta namen hi knjiga dosegla, če bi bila narejena tukaj. Da se razumemo, meni se ne zdi nič groznega, da je knjiga izšla. Knjiga je pač tu, bere jo, kdor jo boče oziroma drka si ga, kdor si ga hoče. Če bi jaz sama odločala o izdaji te knjige, bi rekla: Ne, lahko najdem drugo, boljšo.

- **Ali si poglavje o lezbijkah sploh zasluži tak naslov? Ali ne bi bilo primerneje, če bi se to poglavje nanašalo na primer na sodomijo?**

V tej knjigi zame ni sporno samo poglavje o lezbijkah, ki je res katastrofalno. Ne moreš izbrati pet žensk s takimi fantazijami - štiri od njih fantazirajo o spolnem občevanju s psi - in reči, da to spada pod lezbijke. To je nestrokovno, celo diletantski pristop. Napaka tega poglavja o lezbijkah je, da ni nobene običajne lezbične fantazije, ki bi jih avtorica gotovo lahko našla. Njen izbor se bere tako, kot da lezbijke fantazirajo zgolj o psih in vtikanju predmetov. Žalostno. Zame pa so zelo sporne tudi fantazije okoli spolnega nasilja. V kontekstu originalne knjige se jih sicer da umestiti tako, da jih človek ne obesi na stereotip "Nobene ženske se ne da posiliti, če tega noče" (kar je tako ali tako sama v sebi kontradiktorna izjava). Brez avtoričinih komentarjev je knjiga v tem prostoru voda na mlin tabujem in predpotopnim stereotipom v zvezi s spolnostjo.

- **Kako ti je ostal v spominu znameniti talk show na ljubljanski TV, kjer si kot gostja nastopila v *Poletni noči* na temo homoseksualne ljubezni ob predvajanju francoskega lezbičnega filma *Kot strela z jasnega*.**

Imam mešane spomine. Ni mi ostalo v lepem spominu vprašanje, če sem poročena - kot da je to lahko merilo za karkoli. Zdelo pa se mi je dobro, da se je v zelo gledani oddaji govorilo o lezbilstvu in moški homoseksualnosti. Reakcije gledalcev so bile v glavnem pozitivne. Dvakrat ali trikrat po oddaji se mi je zgodilo, da so me ženske ustavile na cesti in mi povedale, da so bile navdušene. To mi je ostalo v najlepšem spominu. Vsaj nekatere ženske so oddajo doživlele tako, kot sem si želela, da bi jo - končno se je nekaj dobrega reklo o ženskah, in to na TV, in ni izzvenelo kot preveč radikalen feminizem, ki ne bi bil sprejemljiv za ženske.

- **Kot nemiren družbeno kritični duh, ki venomer sproža nove pobude - kakšen bo tvoj naslednji korak? Imaš morda kakšne nove zamisli?**

Zanimivih zamisli je veliko, samo ne vem, če imam trenutno dovolj energije za njihovo realizacijo. Nekje globoko v sebi sem pa prepričana, da ne bom dala miru, dokler ne bom imela Berlina v Ljubljani, dokler ne bom mogla v Ljubljani, tako kot v Berlinu, danes oditi po knjigo v žensko knjigarno, jutri na kavo v ženski cafe, pojutrišnjem dežurat na SOS telefon, in vse to z ženskim časopisom pod pazduho, skratka, dokler ne bo to moje mesto tudi mesto ženskih prostorov.

SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja
061/441-993, 061/9782

Bojana Vesel, Nataša S. Vegan
foto: Barbara Berce

Safe sex - kaj je in kako varen je v resnici?

Smo v dobi aidsa. Ko se je zdravstvo zdravilo iz zaspanosti ob prvih primerih bolezni, je bila cna prvih ugotovitev, da se prenaša s spolnimi kontakti, v zahodnem svetu tedaj še skoraj izključno med homoseksualci. Prvi preventivni nasvet je bil - ne imeti spolnih odnosov izven stalne zveze. Z leti so se izkušnje bogatile in od rigoroznih prepovedi spolnosti smo prišli do spoznanja, pri katerih spolnih praksah je riziko za infekcijo dovolj majhen, da so dovoljene. To so varne oblike seksa ali safe sex.

1. Zakaj se pojavi šele v dobi aidsa?

K seksualni revoluciji je sigurno veliko prispevalo odkritje penicilina. Z njim in pozneje tudi z drugimi odkritimi antibiotiki so dovolj uspešno zdravili klasične spolne bolezni (gonorejo, sifilis...zlasti slednji je bil pred odkritjem penicilina huda bolezen), tako da ni bilo strahu pred spolnimi boleznimi. Edina resnejša spolno prenosljiva bolezen je bil *hepatitis B* - podoben navadni zlatenici, a s težjim potekom in nevarnimi komplikacijami - ki se prenaša na enake načine kot aids. Vendar smrtnost ni niti slučajno tako visoka kot pri aidsu, obstaja uspešno cepivo itd. Skratka več desetletij ni bilo tako težke in medicinsko neobvladljive spolno prenosljive bolezni kot je aids - zato je treba danes vso pozornost posvečati preventivi.

2. Kaj sploh je aids?

Aids je končni stadij infekcije z enim od virusov HIV. Virus HIV vstopa v telo na različnih mestih - najpogosteje preko sluznice ali ranice na koži (vbod). V telesu se veže na določene celice, ki imajo ustrezno vezavno mesto (receptor) zanj. Virus te celice okvarja npr. celo določene celice v možganih. Najpomembnejša pa je okvara imunskega sistema. Uniči namreč celice, ki skrbijo za obrambo pred drugimi virusi, paraziti in pred tumorji. Zato HIV-pozitivne osebe zbolevajo za hudimi oblikami različnih infekcij (pljučnice, vnetja možganov, tuberkuloza...) ali pa se pojavijo številni tumorji. Te sekundarne bolezni so potem vzrok smrti.

Zaenkrat intenzivno zdravljenje lahko nekoliko zavira napredovanje bolezni, ne more pa je (trenutno še ne) pozdraviti ali vsaj dokončno zaustaviti napredovanja bolezni.

3. Ali se okuži vsak, ki ima stik s HIV-pozitivno osebo?

Ne. Običajni socialni stiki (rokovanje, uporaba stranišč, uporaba jedilnega pribora (umitega) itd.) niso nevarni. Nevarno je uporabljati isto zobno ščetko, pribor za britje, najbolj pa seveda *isto iglo* za injiciranje droge (intravenski narkomani).

Spolni odnosi so nevarni različno - glede na to, kaj počneš.

4. Varen seks

Prvi nasveti so bili, kot že rečeno, rigorozni. Vse je bilo označeno kot nevarno. Stvari gredo počasi na bolje. Počasi spoznavamo, kaj je res nevarno in kaj ni. Virus HIV je mnogo manj virulenten kot virus hepatitisa B - torej se z njim težje okužimo. Je tudi zelo občutljiv in v neugodnem okolju hitro propade.

Virus so odkrili v različnih izločkih, za prenos pa so najpomembnejši tili: *nožnična sluz, materino mleko, kri in sperma*. Najnevarnejša za prenos sta vsekakor kri in sperma in varen seks temelji na tem, da se izogibamo kontakta s tema dvema.

Kaj je torej dovoljeno?

Vzajemno masturbiranje, božanje, ljubkovanje... ni nevarno.

Poljubljanje je dovoljeno, če v ustih nimaš ranice (enako partner)... in seveda brez grizenja.

Tukaj moram opozoriti, da so mnenja nekoliko deljena in da so nekateri previdnejši. Vendar v zadnjem času vseeno prevladuje mnenje, da je **oralni seks** dovoljen. V usta torej lahko vzameš partnerjev ud, seveda pod pogojem, da je koža oziroma sluznica nepoškodovana in da mu ne pride v tvoja usta (*sperma ne sme v usta!*).

Kar se heteroseksualnih odnosov tiče - **vaginalni odnos** je brez kondoma prepovedan, čeprav je možnost prenosa manjša kot pri analnem odnosu. Po nekaterih podatkih naj bi bila možnost prenosa približno dvakrat manjša. Magic Johnson je HIV-pozitiven, njegova žena pa se ni okužila. Je imela pač srečo. Da nevarnost obstaja, dokazuje to, kako hitro se je aids začel širiti med heteroseksualno populacijo, saj so se predolgo tolažili s tem, da gre le za bolezen gayev in jim je safe sex bil malo mar.

Pri **analnem spolnem odnosu** je ta nevarnost torej še večja. Zlasti je izpostavljen pasivni partner, če ima analni odnos brez kondoma z aktivnim partnerjem, ki je HIV-poziti-

tiven (torej inficiran z virusom HIV). V obratni smeri je nevarnost okužbe nekoliko manjša, vendar še vedno zelo velika.

Zakaj je analni odnos tako nevaren? Pri analnem odnosu je veliko večja možnost drobnih poškodb kože in sluznice, zato je prenos virusa olajšan. V spermi je veliko virusov HIV, kar pomeni večja riziko. Trajanje kontakta med spermo in sluznico je lahko precej dolgo. Pomembno pa je tudi to, da se na določeno vrsto celic črevesne sluznice virusi HIV zelo radi pritrdijo in to je prva stopnja infekcije.

Pomembno je vedeti, da če za oralni seks še velja, da je dovoljen brez kondoma (nekateri kondomi vseeno priporočajo) - prepovedana je le ejakulacija, pa za analni odnos velja, da **brez kondoma ni dovoljen**. Pa je kondom varen?

Kalifornijska univerza v San Franciscu je ugotovila (1985), da virus, čeprav je zelo majhen, ne more skozi membrano. Pomembno pa je, da kondom ni poškodovan. Zato je treba izbrati kvalitetne kondome, uporabljati pa je treba tudi ustrezen **lubrifikator**, saj navadne kreme lahko vplivajo na čvrstost kondoma.

Končno naj vendarle omenim "najpomembnejši" ukrep v preventivi. To je *stalen partner*. Ali je dovoljeno imeti z njim odnose brez zaščite? Najprej je treba počakati tri mesece od zadnjega spolnega odnosa z neko drugo osebo. V tem času seveda lahko imata safe sex. Potem se mora(-ta) testirati (**Infekcijska klinika, Inštitut za mikrobiologijo**) in če je izvid negativen, lahko imata spolne odnose brez vseh omejitev - pod pogojem, da sta si zvesta.

5. Odločitev je vaša.

Spolnost je osnovna človekova potreba. Brez nje se živi slabo in težko. Posledica so frustracije, depresije... Življenje postane kot hrana brez soli. Seks brez vseh omejitev pa ne samo da vodi do te iste praznine, temveč je tudi ruska ruleta - zate in za vse tiste, s katerimi boš šel pozneje. Če ti je malo mar zate, se usmili vsaj svojega /svojih partnerjev. Izberi safe sex. To je pametna odločitev. Ne vem, ali si kdo na svetu upa trditi, da je 100% varen, toda rizik je minimalen glede na to, kar dobiš. Dokler ne bo cepiva, ne bo 100% varnosti. Enostavno: zjutraj se usedeš v avto...potem - nesreča. Dobiš transfuzijo in se okužiš. Da, kri pregledujejo, toda možnost vedno obstaja, pa čeprav bi se kaj takega zgodilo le enkrat na dva milijona transfuzij. Vendar se zjutraj vseeno usedeš v avto.

Čim manjše število partnerjev oziroma stalen partner je en korak. Drugi korak je uporaba kondoma in lubrifikatorja. In tretje: odkrijte lepe strani safe sexa. Pogovarjajte se o tem s svojim partnerjem (stanim ali naključnim). Vzemite od življenja največ kar morete, toda ne vzemite si življenja, kajti morda nekdo prav zdajle sanja... ▼

IZ VIDEA: THE GAY MAN'S GUIDE TO SAFER SEX

Slovenski minister za zdravstvo, dr. Bnžidar Voljč, je pred odhodom na redno konferenco Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) dejal, da je v Sloveniji 27 obolelih za aidsom in 400 (!?) HIV pozitivnih oseb. Brez posebnih komentarjev si lahko vsak sam zamisli in izračuna, kakšna prihodnost čaka gaye na Slovenskem, četudi se morda zdi komu številka majhna. Minister je jasno dodal, da se število pozitivnih veča...

Tudi sam se s tem vprašanjem nisem prav nič obremenjeval, tudi potem ne, ko sem imel že kar nekaj avantur in razmerij ter so se moje izkušnje na področju seksualnosti bistveno razširile. Nekajkrat sem sicer doživel, da so me partnerji vprašali, "kako pa kaj s testi in s temi rečmi", toda nikomur ni niti na misel prišlo, da bi uporabil prezervativ ter zaščitil sebe in drugega. Nekako samoumevno se mi je zdelo, da jaz že nisem eden tistih, ki ga bo doletelo to "prekletstvo". Potem pa so se v nedeljskem K4 po pulnih pojavili kričeči rdeči lepaki, ki so opozarjali na nevarnost okužbe pri takšnih in drugačnih spolnih tehnikah. Ko sem mimogrede, v pavzi med dvema komadoma, na plesišču prebral enega izmed njih, mi ni bilo prav nič prijetno. Prvič sem se zamislil nad tem, če ni bilo vse to moje početje preveč lahkomišelnost. Ker se v družinskem krogu o moji drugačnosti povsem odprto pogovarjamo in ponavadi vedno zaupam vse svoje probleme stari mami (pa naj se sliši še tako neobičajno), sem stonil enako kot velikokrat poprej in se z njo pomenil. Skoraj sva si prišla navzkriž. Sam sem bil mnenja, da lahko čisto brezskrbno živim naprej, brez vednosti, ali sem okužen ali ne, toda očitno je bilo, da edini mislim tako. S kolegom sva velikokrat diskutirala o testiranju, ampak vedno je ostalo pri besedah in nobeden ni napravil prve poteze. Laže je bilo poiskati kakšno nesmiselno opravičilo in potolažiti samega sebe.

"Vsaj zaradi mene se pojdi testirati, če se že zaradi sebe nočeš." Te besede so bile kar naprej na vrsti v mojih telefonskih pogovorih s staro mamo. Po enem takih pogovorov, ko sem imel vsega že rahlo dovolj, se mi je zazdelo, da je skrajni čas, da zadevo končam - dokler sem bil še pri volji, sem privlekel na plano **Revolver**, poiskal številko **Mikrobiološkega inštituta**, dvignil aparat in zavrtel številko **103 042 int. 398**. Saj pravzaprav skoraj nisem vedel, kaj naj rečem - s plahim glasom sem rekel glasu na drugi strani, da bi se rad testiral. Brez težav mi je ženska prijaznega glasu povedala, da lahko pridem v torek ob osmih zjutraj. Toliko, da nisem pozabil vprašati, kje sploh ta inštitut je - glas mi je pojasnil, da v petem nadstropju nove **Medicinske fakultete**, velike rjave stavbe pri **Kliničnem centru**, in da piše v hodniku "Inštitut za AIDS". Čeprav sem vedel, da je test anonimen, sem neumnost vprašal, ali je potreben kakšen dokument, in dobil v odgovor odločno zikanje.

Tisti torek sem se pol ure prej odpravil proti belemu poslopju Kliničnega centra in ravno toliko časa je tudi trajalo, da sem našel, kar sem iskal. Lahko je reči "velika rjava stavba", res je pa tudi, da je stavb, ki jim takšen opis ustreza, v bližini klinike najmanj deset. Tako sem našel vse mogoče inštitute in za nameček še novo ljubljansko

porodnišnico, dokler nisem za njo zagledal gruče študentov, ki so se poslanjali po ograji dvorišča pred faksom. Skrajni čas - še nekaj minut pa bi kar spakiral in šel. Po stopnicah sem se odpravil v peto nadstropje in spotoma odkrival vse mogoče inštitute. Mislim sem si, da bi najbrž zelo težko študiral medicino - imam že raje svoj pedagoški faks s kemijskim in fizikalnim skupaj, čeprav ne premorejo takšnih zvencev imen. Odrinil sem steklena vrata Mikrobiološkega inštituta, kjer je na koncu na steni visel list s puščico v levo in napisom Inštitut za AIDS. Znašel sem se točno pred vrati, kjer so bile razne podobe rdečih krvnih kapljic in klicajev, znotraj katerih so se motovile mrtvaške glave vsch oblik in barv. Na vratih pa je z velikimi črkami pisalo "STOP AIDS".

"Čakate na odvzem?" Vprašanje je prišlo iz ust ene od laborantk, ki je prišla vzdolž hodnika. Ko sem nemo prikimal, je takoj poiskala kolegico, ki mi je po istem vprašanju pomahala, naj stopim za njo. Stopil sem v skoraj prazno sobo, kjer je bilo ob strani samo nekaj laboratorijskega inventarja. Laborantka je bila zelo prijazna in skoraj se mi je zdelo škoda za takšno delovno mesto - po videzu bi ji prej prisodil, da dela kot otroška negovalka. Pokazala mi je stol, pred katerim so na mizi ležali vprašalniki in dva kupa listov. "Kako se zaščitimo?" je pisalo na enem in nekaj v zvezi z rezultati testiranja na drugem kupa. V pojasnilo sem dobil, da tu natančno piše, kaj pomeni pozitiven in kaj negativen rezultat. Pod vprašalnik je pripelala listek s številko.

"S tem listom boste prišli čez dva dni po izvid," je dejala. V vprašalniku so bile tri točke: zakaj domnevate, da ste se inficirali; ali imate bolezenske znake in katere; kolikokrat ste že bili na testiranju. Medtem ko sem izpolnjeval navedeno, je "otroška negovalka" za drugo mizo že pripravila ves potreben pribor za odvzem krvi, si nataknila rokavice, položila brisačo čez kolena ter potrpežljivo čakala. Moral sem sestti nasproti nje, položiti roko z nestisnjeno pestjo na brisačo, potem pa mi je razkužila pregib ob komolcu in zadržnila nadlaht z gumijasto prevezo. Ko mi je spretno potisnila iglo v žilo in je pričela skoraj črna kri kapljati v epruveto, mi je rekla, kot da bi me želela pomiriti: "Malce je zabolelo, kajne?" Počutil sem se kot na zdravniških pregledih v osnovni šoli, ki so se obvezno končali v labo-

ratoriju in sem vsakič slišal isto. Ustnice sem skušal zmodelirati v nekakšen nasmešek, najbrž je pa bilo videti, kakor bi popil limonado. Ker sem se ves čas nemirno razgledoval naokoli, je rekla, najbrž bolj sebi kot meni, če sem prvič tukaj. Mislim sem, da zaenkrat še nimam namena postati stalna stranka. Ko je mesto vboda, previto z vato in lepilnim trakom, že tičalo pod srajco, sem začutil neprijetne krče v želodcu in želel sem, da bi že enkrat bil zunaj. Ko sem prišel pred stavbo, sem globoko zajel zrak in s hitrimi koraki odšel na postajališče mestnega avtobusa, kjer sem podrobno prebral oboja lista. Čez pol ure že nisem več mislil na to in niti ne na tisto, kar me je še čakalo.

Tudi med čakanjem na petek se nisem pretirano živcirjal, daleč od tega, da bi razmišljal, kaj bo, če sem pozitiven. Sploh nisem želel misliti na to. V mislih sem šel še enkrat skozi vse prijetne urice v postelji in skušal razvrstiti partnerje po verjetnosti, da so okuženi, ali da sem se okužil sam. Zatrdno pa sem vedel, da bi v najhujšem primeru pisal vsem ali jih obvestil, naj se testirajo. V četrtek popoldne se mi je pred očmi ves čas prikazovala tista epruveta z mojo številko, ki je zdaj v kakšni veliki steklenici, polni krvi. Nato kane laborantka kapljico na objektiv, obrne mikroskop na največjo povečavo in ko pogleda, vidi celice v barvnih odtentkih od vijolične do rdeče, ki utripajo z migetalkami in neurejeno švigajo v tekočini. Že pokliče laborantka kolegico, hip nato pa že stojijo nad vzorcem in ugibajo, koliko let je še ostalo temu... Kakšen absurd! Saj sem bil ja dovolj poučen že prej, vedel sem, kako izgleda test in kakšni so virusi. Toda vemo, kako je z domišljijo.

Zadnje pol ure, preden sem dobil izvid, pa je bilo kar neznosno. Z dvigalom sem se povzpел v nadstropje inštituta in pred vrati čakal kot obsojenec z listkom v roki, da mi bo že kdo odprl. Isti obraz je pogledal skozi šipo in mi odprl. Nato pa je odprla še predal, vzela iz njega šop izvidov, malo pobrskala in rekla: "Negativen je, ja." Vzel sem tisti list v roko in bil že na poti ven, ko me je zaustavila: "Čakajte, to pustite meni." Na prazen list, kjer je pisalo "izvid", je udarila nekaj pečatov, med katerimi je prav posebej izstopal velik napis "Negativen", nato pa vse skupaj vtaknila v modro pisemsko ovojnico in mi jo izročila. Skoraj iztrgal sem ji jo iz rok in odšel na hodnik, vseeno pa sem se utegnul zahvaliti, da ne bi izgledalo čisto do kraja nekulturno. Pred dvigalom sem vzel list iz kuverte in nekaj časa gledal v tiste črke. Šele takrat sem si prav zares oddahnil in naslonil glavo na steno. Čeprav sem pričakoval takšen izvid, je bilo vse to kar malce preveč za moje ravnovesje. Šele po nekaj minutah sem pritisnil na gumb in se spustil v avlo.

Zdaj, ko je tega že en teden, sem kar malo ponosen nase, ker mi je uspelo premagati samega sebe in svoj strah. Sklenil pa sem, da bom kar precej nepopustljiv, kadar bo govor o zaščiti. Prav nobene želje nimam, da bi še enkrat preživljal tako negotove roza dneve. ▼

DIAMANDA GALAS: VSI SMO HIV +

Kaj bomo počeli, ko bo zmanjkalo vstopnic za pogreb?

Nihče ne poje bluesa tako kot **Diamanda Galas**. Z napadalnim vokalom atletskih močností (obseg treh oktav in pol) in s pomočjo večih mikrofonov je njen performance še najbolj podoben šamanističnemu ritualu. O sugestivni moči njenega satanistično obarvanega rituala smo se lahko pred štirimi leti prepričali tudi na ljubljanskem koncertu (*Festivalna dvorana, organizator ŠKUC ROPOT*).

Dama kriči blues - tako so jo poimenovali britanski mediji. Toda nikar je ne zmerjajte z damo. "Pogovarjaš se z žensko," je Diamanda povedala novinarju časopisa *Capital Gay*. "Nisem lezbijka, a to ni pomembno. Tukaj gre za stanje zavesti: Jaz sem prekleta črnkinja, belka, lezbijka, peder, čarovnica - kar pač hočete. Vse te oznake mi prav nič ne pomenijo."

Galasova se je rodila leta 1955 v grško-ameriški družini v San Diegu. Za sabo ima klasično pevsko izobrazbo in študij klavirja na univerzi Kalifornija. Nekaj časa se je ukvarjala z jazzom, kasneje pa se je posvetila petju. Začela je s solističnimi nastopi v psihiatričnih bolnišnicah. "Od tam mi občinstvo ni moglo pobegniti," je bil njen sarkastičen komentar. V grozljivki *The Serpent of a Rainbow* režiserja **Wesa Cravena** je posodila svoj glas ljudem v vznesenem stanju. Sodelovala je z mnogimi, kot pravi sama, z najboljšimi. Odklonila je sodelovanje s skupino **Laibach**, navdušil pa jo je v Parizu živeči slovenski glasbenik **Vinko Globokar** in sprejela je glavno vlogo v njegovi operi *Un jour comme autre*.

Leta 1986 Diamandin brat umre za aidsom. Od takrat naprej večino svojega dela posveča ljudem, ki živijo z aidsom. Posnela je trilogijo *Maska rdeče smrti*, ki sloni na besedilih Stare zaveze. Obbolele za aidsom primerja s svetniki. Teksti govorijo o lovcih in inkviziciji, oseba, ki dela živo predstavo, pa je žrtev. "Jaz nisem lovec," pravi Galasova. "Moja politična pozicija je pozicija žrtve. Vse moje plošče so posvečene obolelim za aidsom, ljudem, ki so jih naredili za kriminalce. Danes so ljudje strahopetci, strahopetci so bili včeraj. Pesmi Stare zave-

ze so kriki obupa, klici k bogu, ki jih je ustvaril. Opozoriti hočem na arhetip mentalitete kuge, na njeno geografijo, in pokažem hudiča, ki ga predstavljajo duhovno impotentni strahopetci, lovci na čarovnice. Nato opozarjam na preganjane, iz katerih skušajo narediti žrtve. Ne gre zame, gre za skupnost, v kateri živim. Polovica ljudi, ki jih poznam, je pozitivnih. Vem, kako živijo. Ne živijo kot strahopetci. Delajo v bolnišnicah, borijo se do konca."

Na epski plošči *Plague Mass* (Maša proti kugi) najdemo zmes bluesa, gospela in free jazz, besedila pa so splet del **Artauda**, **Baudelairea** in **Gerard de Nerval**. Vse skupaj je združeno v žalno službo brez primere. Različne glasbene oblike, zgodovinsko povezane z bolečino in zatiranjem, je prenesla na bolečino in zatiranje, ki ju povzročata današnja epidemija aida. Tudi njen novejši performance *Vena Cava* raziskuje vzporednice med ekstremno klinično depresijo in aids demenco.

Zaradi vsega naštetega Diamanda v konservativni Ameriki ni priljubljena. Sicer ji ni mar komercialnega uspeha, vendar zaradi desničarskih napadov ne more prodati dovolj vstopnic za svoje koncerte. Več uspeha ima v

Angliji, kjer je maja letos v londonskem Royal Festival Hallu predstavila performance *There Are No More Tickets To The Funeral* (Ni več vstopnic za pogreb) in novo ploščo *The Singer* (Pevka), ki je izšla pri Mute Records. Angleži so pokazali več posluha za njeno ustvarjanje in so bolj naklonjeni njenemu sodelovanju z **ACT-UP**, skupino aktivistov, ki se bori za pravice okuženih in obolelih za aidsom.

Ob njenem obisku v Angliji jo je intervjuval londonski lezbični/gay tednik *Capital Gay*. Iz intervjuja povzemamo nekaj zanimivih odlomkov. Ta izjemna ustvarjalka ni originalna le kot glasbenica; enako izvirno, infeligenčno, kritično in brezkompromisno je tudi njeno razmišljanje o aidsu, homoseksualnosti, dobrodelnih akcijah, glasbeni industriji...

"Večina mojega občinstva so ljudje, ki se, podobno kot jaz, ukvarjajo z aidsom," pravi Diamanda. "*Plague Mass* sem posvečila ljudem, ki živijo in se borijo z aidsom. To ni maša za umrle niti za njihove bližnje, čeprav spoštujem tiste, ki so ostali ob umirajočih, ko so jih ti potrebovali. *Plague Mass* je najprej in predvsem, maša za vse, ki jih prizadeva aids v vsakdanjem življenju. To ni rekvijem. Rekvijem je preveč pasiven in neustrezen način spominjanja. V tradiciji, iz katere izhajam, in ki je kombinacija bluesa, gospela in grške tradicije, žalovanje pomeni akcijo. To je žalovanje v smislu prizivanja moči, poguma in boja." Diamandino petje se navezuje na tradicionalne grške moirologe, zaklinjanja mrtvih, ki so jih pele ženske v maščevanje sovražnikom, ki so jim pobili svojce. Takšno aktivno obliko žalovanja za umrlimi za aidsom zagovarja Diamanda.

Galasova prav nič ne spoštuje glasbene industrije, ki predstavlja trpljenje na pomirljiv način, kakor da aids sam po sebi ni tako

tragičen pojav. Kritizira **Madonna**, ki propagira neuporabno in zguljeno potrošniško načelo, češ da si v težkem položaju najlaže opomoreš s plesom. "To je tako, kot bi nekdo rekel: 'Tukaj imate glasbo, ki vam bo pomagala pozabiti trpljenje.' Jaz pa nisem prav nič zabavna, nikogar ne pomirjam. Ne sprehajam se po svetu zgolj zato, da bi v prazno govorila o bolezni in zlu. Moja glasba odraža le to, kar vidim, čeprav svojega dela ne dojemam depresivno. Gre preprosto za to, da govorim resnico, takšno, kot jo vidim jaz."

In kaj meni Galasova o odzivu pop glasbenikov na problem aidsa? O projektu **Red, Hot & Blue** in wembleyskem koncertu v spomin **Freddieja Mercuryja**? V obeh primerih je bil izkupiček od prodaje namenjen ljudem z virusom HIV. Toda Galasova jim ne verjame: "Sovražim to sranje! To smrdi! Če **Axl Rose** (op. pevec **Guns'n'Roses**) želi pomagati ljudem z aidsom, potem naj na odru ne gobca o stvarih, o katerih nima pojma, ampak naj objavi, da ho na svojem koncertu v Wembley eno uro lizal riti vsem mojim prijateljem - vključno z mano - iz New Yorka. Ljudje bi to z veseljem gledali in plačali, denar bi pa Axl lahko namenil za pomoč. Nočem pa slišati, kako odpira svoj pofukan gobec in govori o aidsu. Gobec lahko odpre le, če mi polži rit."

Axl Rose, ki zadnje čase od dobrote kar poka po šivih, v eni izmed pesmi **Guns'n'Roses** takole izraža svojo naklonjenost do marginalnih eksistenc: "Priseljenci in pedri so brez veze. Pridejo v našo deželo in mislijo, da lahko počnejo, kar jim pride na pamet. Najraje bi ustanovil nekakšen mini Iran ali jih okužil s kakšno prekleto boleznijo." Ko ga je novinar v aprilski številki glasbenega časopisa **Rolling Stone** vprašal, če ga nič ne moti sloves rasisista, sovražnika žensk in

homofoba, je Axl menil, da z njim le ni tako hudo. Prav nič nima proti črncem, razjzili so ga le neki črnci, ki so ga hoteli oropati. Tudi pedri ga ne motijo, čeprav je že imel opraviti z "agresivnimi elementi gayev". Žensk sploh ne sovraži, če pa jim je naredil kaj slabega, temu botruje le neustrezna vzgoja njegove mame in stare mame. Ženska so vendar tako lepe in Axl se nadvse čudi lezbičnim skupinam, ki so ga označile za odvratneža, ker je nekoč izjavil, da rad vidi dve ženski skupaj v postelji.

Še kako prav ima **Diamanda**, ko pravi: "Koncert v Wembley me je res razjezil. Usmiljenje ima lahko zelo očiten, zelo prozoren videz, ponavadi zelen. Veš, kaj hočem povedati? Človek, tega denarja vendar nihče noče! Če si marginalesc na cesti, se moraš sam znajti, vendar si tudi sam svoj gospod. Sedaj pa ima **Axl Rose** možnost, da se sprehodi po ulici in reče: 'Hej, ti peder, jaz sem plačal tvoje račune za zdravljenje!' Ko vidim tako gromozanski rock and roll zadevo, kot je bil omenjeni koncert, podvomim v moč glasbenega sveta, ki bi naj odražal realno situacijo. Lepo prosim, le kdo potrebuje njihovo homofobično, seksistično dobronamernost in usmiljenje? Ob dejstvu, da straight skupnost kupuje to sranje, mi gre na bruhanje! Raje bi kradla denar, kot pa ga jemala od teh kretenov!"

Diamandin zadnji, nenavadno običajen album *The Singer* kaže na bolj "premeten" pristop. Najlaže bi ga opisali kot zbirko blues himn, saj si elemente bluesa sposoja bolj očitno kot doslej. Tudi ta album odlikuje moč spremenjenih pomenov besedil. Tako priredba pesmi *Were You There When They Crucified My Lord?* (Si bil tam, ko so križali mojega Gospoda?) postane obtožba pasivnosti v aids krizi. Še bolj kontroverzna pa je fotografija

Galasove na naslovnici albuma - na prstih roke ima vtetoviran napis "Vsi smo HIV +" (Vsi smo HIV pozitivni). Kontroverznost pa je le navidezna, saj **Diamanda** dobro ve, o čem govori.

"Sem del aids skupnosti, v nobenem smislu se ne ločujem od ljudi, ki so pozitivni. Prepričana sem, da so v današnjem času koncepti empatije in usmiljenja zlorabljeni, saj so konstruirani kot liberalni sentiment. Compassion (usmiljenje) pomeni dobesedno 'with passion' ('s strastjo', torej 'strastno'). Pomeni biti tukaj, biti prisoten. Za sabo imam obdobje narkomanije, že večkrat sem se testirala, saj bi tudi jaz, kot kdorkoli drug, lahko bila pozitivna. Glede na mojo preteklost ne gre zgolj za akademsko predpostavko.

Med radijskim talk showom, v katerem sem sodelovala, me je nekdo poklical in mi pripovedoval o protifašističnih demonstracijah, kjer so si vsi protestniki nadeli židovske oznake. To je instinkt za pravo akcijo - če smo vsi Židi, homoseksualci, HIV pozitivni, stigmatizacije ne more biti. Ne moreš več reči 'Ti si čist' ali 'Ti si nečist'. Ne moreš stigmatizirati, saj ni več delirve na nas in druge. Preostane ti le spoznanje, da je potrebno ukrepati..."

Diamanda za trenutek utihne, potem pa se, kot bi ustrelil, gromko zasmeji: "Mislim, da so mi vseč tudi teroristične implikacije svojih besed." ▼

Diskografija:

Trilogija *Maska rdeče smrti* (*The Divine Punishment*, 1986, *Saint Of The Pit*, 1986, *You Must Be Certain Of The Devil*, 1988)
The Litanies Of Satan, 1988
The Singer, 1991

priprava S.T.

Nemški *AIDS-Hilfe* in *Evropska gospodarska skupnost* sta letos od 18. do 22. junija organizirala **evropsko konferenco pozitivnih**. Stvar se je odvijala v stari vili v **Waldschlossenu**, blizu **Gottingena** v Nemčiji. Zbralo se je petdeset predstavnikov različnih organizacij iz vseh evropskih držav, razen Grčije, Romunije in t.i. Jugoslavije. Prisotni so bili predstavniki gay skupin, **ILGA**, gibanja **ACT UP** iz Anglije, narkomani **sex workerji**, v prevodu seksualni delavci oziroma prostitutke in prostitutke.

Obdelali so zelo širok spekter problematike: diskriminacija pozitivnih, boj za njihove pravice, finančne težave pozitivnih, problematiko socialne pomoči in kako lahko zahod pomaga vzhodu, ki poleg finančne potrebuje tudi psihološko pomoč in prenos izkušenj. Zahod lahko tudi vpliva na človekove pravice in razvoj tolerance in sprejemanja.

Prihajajo najlepši deli zgodbe. Na tej konferenci sta se spoznala **David**, član *Rosa kluba*, in **Sašo** iz Rusije. Vnela se je ljubezen na drugi pogled, kot pravi Sašo. **David** je na konferenci prvič srečal ljudi z isto boleznijo, saj v Ljubljani vse do danes ni imel te priložnosti, čeprav bi pozitivni lahko izmenjali marsikatero misel. Ko se je **David** zdravil na Golniku, so mu naredili test na virus HIV brez njegove vednosti, vendar so mu dejstvo, da je pozitiven, povedali na sprejemljiv način. Sedaj se

zdravi pri zdravnikih **Vidmarju** in **Tomaziču** in, kot pravi, sta oba v redu. Vsak mesec in pol gre na kontrolo, jemlje zdravila in nima večjih težav.

Sašova zgodba je nekoliko drugačna. Test je delal anonimno, vendar so ga kasneje s policijo odkrili in ga hoteli spraviti na kliniko proti njegovi volji. Prepričan je, da ga je policija opisal zdravnik ali medicinska sestra. Prepričan jih je, da bo šel v bolnišnico, ko bo sam hotel in ko bo to potrebno. Ljudje v Rusiji so zelo homofobični, bojijo se "kuge 20. stoletja" in so prepričani, da je nacija potrebno očistiti. Poftiki so šele pred nedavnim sprejeli zakon o anonimnosti, ki zdravnike obvezuje k poklicni diskretnosti. Na splošno pa je na tem področju veliko težav, saj zdravniki v manjših krajih vračajo opravljanje poruda pozitivnim ženskam in le-te hodijo rojevati tudi v do 1000 kilometrov oddaljeno Moskvo, kjer so razmere še znošne. Poseben problem so zobozdravniki, ki nikakor nočejo opravljati posegov pozitivnim osebam. Zato pozitivni največkrat molčijo o svojem stanju, sami pa skrbno spremljajo, da zobozdravniki dezinficirajo instrumente.

Pomoč je v Rusiji organizirana v večjih mestih, kot sta Moskva in St. Petersburg. V Moskvi deluje stranka seksualnih manjšin, ki organizira enkrat mesečno gay disco, demonstracije in festival gay filmov. **KROKUS - ANTI AIDS** je združenje, ki ga financira

rusko-ameriška računalniška firma. V okviru združenja deluje SOS telefon ter psihološka, psihoterapevtska, socialna in pravna pomoč. Obstaja še združenje **MI IN VI**, ki se bori za pravice inficiranih, posreduje informacije in izdaja letake.

Sašo se zdravi z elektropunkturo in homeopatijo. Sodeluje v skupini petnajstih ljudi, ki so se odločili za eksperimentalno zdravljenje po tibetanski metodi. V štirih letih, odkar je pozitiven, še ni imel težav. Zdravnik mu je s tibetansko metodo ozdravil tudi psorijazo (luskavico). Metoda razvija biostimulacijo organizma in je menda celo patentirana. Kemičnih zdravil, kot je AZT, ne uporablja, zaradi stranskih učinkov na jetra.

Na koncu jima lahko samo še zaželimo, da bi ljubezen trajala čim dlje, čeprav ju loči nekajtisoč kilometrov. Ljubezen pač ne pozna meja.

Zaključil bom z anekdoto, ki jo je povedal Sašo.

V Berlinu na Kudamu berači moški z napisom v rokah: "Že osem let imam AIDS - darujte mi."

Mimo prideta dva pozitivna in se spogledata:

- Kaj misliš, da ima tale aids že osem let?

- Niti slučajno! Ne, ne, nič mu ne vržem v klobuk.

Š.M.

PINK TABOR - GROŽNJAN 1992

Želim, da se vsi udobno namestite. Odprite oči. Zdaj vas vabim, da deset minut ostanete tiho. Razmišljajte, in sicer o tem, zakaj vas letos ni bilo na Pink taboru (26.-30.8.). Ugotovili boste, da vam je lahko neskončno žal. In drugo leto boste seveda prišli?!

Da. Tabor je bil. V Grožnjanu, idilični vasici blizu Buj na Hrvaškem. Tam smo se gayi in lezbijke zbrali, da poklepamo o različnih življenjsko pomembnih vprašanjih ter se seveda poveselimo ob prijetnem druženju.

Bil je večer, ko smo prišli. Eni tako, drugi drugače, vendar vsi polni pričakovanja in zagnanosti. Pripeljali smo se iz vse Slovenije, pa tudi iz Madžarske in Hrvaške. Kažipot je jasno kazal, kam moramo zaviti, če hočemo najti hišo, kjer bomo preživeli pet bajnih dni.

Obsežno, mrtvo poslopje, kakor zapuščen graščina, polna sob in usodnosti, "Drakula". Ob starem pokopališču.

Kljub škripajočim vhodnim vratom pa je

Med najboljšo zabavo, ki se kar ni mogla zaključiti, pa je bila predstava zadnjega večera, katero sta vestno pripravljala dva naša neparčka - *Romeo in Julija*, ki je uspela v vseh bleščečih 100%, še predvsem zato, ker jo je skupaj z drugimi našimi izjavami snemala TV A-kanala.

Tako smo postali slavni, spoznali nove prijatelje, se družili in zabavali, marsikdo izmed nas pa je morda celo pomislil, da le ni vse tako črno v našem načinu življenja in v tej naši deželi, kot se zdi.

Ljubezniva vasica na hribu, polna strah zbujujočih glasov in polnočne tišine, ki te sili k razmišljanju o sebi in drugih, ki te prisili, da ustvarjaš. Ustvarjali smo, razmišljali smo. Prišli smo veseli, odšli žalostni, vendar v upanju, da se naslednje leto spet srečamo. Popolnejši. Če ne v Grožnjanu, pa v drugi idili. ▼

Marjeta

notranjost razodevala prostore, ki bi jih pravi ljudje lahko obudili k življenju. In tako se je tudi zgodilo.

"Drakula" nas je sprejela, sprejela nas je njena okolica in pa tudi ljudje, čeprav je župan vasice zaman poskušal prepričati eno naših lezbijk, naj se poroči z njim.

Tako kot na lanskem taboru, so se v naslednjih dneh zvrstile raznorazne delavnice, med katerimi sta bili še posebej zanimivi foto in pa seveda seksualna delavnica.

Da se naši vrli fantje in dekleta ne bi dolgočasili, smo si seveda našli tudi zabavo, in sicer v bližnjem obmorskem mestecu Novigrad, kjer smo zaplesali v Ritmu de la Noche in kar tekmovali med sabo, kdo bo spravlil več "še kar" poceni piva v svoj bunker. Da slučajno ne bi izgubili težko pridobljene barve, ki smo jo prinesli s sabo, smo se v enem izmed petih dni odločili tudi za malo namakanja v bližnji Kanegri v še vedno slanem morju. Samo namakanja? Ne vprašajte, drugič pojdi-te zraven.

Partnerska delavnica

Sredi trudno dremajočega dne je v sobici s klavirjem sedelo šestnajst "tabornikov". Ljudje, ki se srečujejo z lepotami drugačnosti in pa seveda tudi s tistimi narejenimi problemi, ki letijo na njih predvsem s strani večinske takoimenovane normalne družbe. To so predvsem problemi zaupanja vase, v druge, v svet, ki ne nudi dosti izbire. Zaupati drugim svojo sveto skrivnost je izredno težko, staršetu, prijateljem, starim staršem, predvsem pa sebi. Kdo razume te tako različne pa hkrati tako podobne zgodbe? Pravijo, da najbolj stari starši, ljudje, ki so že živeli in jih nič več ne preseneča. Oni že imajo vnuke. Starši ne. In to je dejstvo, ki ga v večini ne znajo ali nočejo prenesti.

Ko se pojavi en problem, je tu še tisoče novih. Problemi službe, stanovanja, predvsem takoimenovani materialni problemi, ki jih vsak posameznik mora rešiti sam. Na tisoč načinov. Zanje je to še težje, ker je v njihovi nemirni naravi, da vedno iščejo. Kaj? Svoj prostor v vrtincu življenja. In primernega partnerja. Najti primernega partnerja je stvar posameznika, je problem osebnih gledanj na druge, stvar tolerance, normativov notranje in zunanje lepote, privlačnosti, sprejemanja drugačnosti drugega.

Dolžina zveze je odvisna od partnerjev, njihovih pričakovanj, načina življenja, žal tudi materialnih dobrin. Želja - čim daljša veza - od šest mesecev naprej. Problem - otrok. Nekateri si ga želijo; vprašanje - oploditev. Vendar, saj živimo v porajajočem se 21. stoletju!

Največji problem. Ko si mlad, lahko izbi- raš, ko si v letih ne. Živiš osamljen, v upanju, v neizpoljenih željah, bolj kritičen in izbir- čen. Pa si vendarle želiš le ljubezni!

Rešitve seveda obstajajo, za skoraj vse probleme.

Sprejeti sebe; ugotoviti, da je enako misle- čih in živečih ljudi s podobnimi problemi na

tisoče - v vseh deželah in vseh časih. odvreči občutek, da počneš nekaj slabega - včasih je bolje, da človeka vodi srce kot pa razum, ki je obremenjen z naučenim in videnim. In pa, zaupati sebi ter iskati. Večno iskati. Kajti "Kdor išče, ta najde in kdor trka, se mu bo vedno odprlo." ▼

Marjeta Novak

Seksualna delavnica

Kot na lanskem **Pink taboru** smo se tudi letos posvetili enodnevni seksualni delavnici, ki je bila drugi dan tabora. Zaradi premajhnega števila žensk, smo se delavnice udeležili samo gayi.

Delavnica je potekala v obliki ankete, ki je zajemala spolnost in odnos gayev do aidsa. Če bi prepustili pogovor na prostovoljni bazi, najbrž iz vsega skupaj ne bi dosti nastalo, ker težko govoriš pred desetimi ljudmi, sploh če veš, da boš težko našel koga, ki bi povzel besedo naprej. Zato se je pogovor razvil po zaslugi zastavljenih vprašanj, ki jih je skupaj zbral in nekaj tudi dodal vodja delavnice. Za primerjavo bi bilo potrebno povedati, da je občinstvo sestavljalo približno enako število tistih, ki so trenutno imeli stalno zvezo, kot tistih, ki so bili "prosti", ter en dolgoletni par. Ker so bila vprašanja takšne narave, da je vedel resnico samo vprašani, ne bi imelo smisla, če bi dajal nekdo neresnične odgovore, kajti šlo je predvsem za to, da si bil iskren do samega sebe.

V prvem delu smo govorili o tem, kdaj smo imeli prve spolne izkušnje in koliko nas je imelo tudi kakšno heteroseksualno zvezo: približno polovica je imela spolne stike z dekleti,

Prvo spolno izkušnjo smo doživeli od petnajstega do najpozneje dvajsetega leta. Večina nas je v zadnjem letu imela okoli pet partnerjev, pa tudi več. Kot že povedano, je del udeležencev imel trenutno stalno zvezo, skoraj vsi ostali pa smo imeli po nekaj zvez, ki so trajale v povprečju nekaj mesecev, kar seveda ne gre posploševati - nekateri smo imeli tudi veze, ki so trajale celo po več let, kamor na vsak način lahko prištejemo že prej omenjeni dolgoletni par.

Spolne tehnike, ki jih gayi prakticiramo, so zajemale naslednji del pogovora, dotaknili pa smo se predvsem dveh vrst: oralnega in analnega seksa, kar je veljalo tako za aktivno kot za pasivno vlogo. Oralni seks je splošno razširjena praksa, tako v eni kot v drugi vlogi, če pa navežemo to na naslednji del ankete -

odnos do aidsa - skoraj nihče pri tej tehniki ne uporablja kondoma (osebno sem tedaj prvič slišal o tej vrsti zaščite). Analni seks je poglavje zase: redkokdaj igra samo pasivno vlogo, večina prakticira obe, skoraj vsi pa aktivno - pri tem sem se kar nekaj časa spraševal, da je težko ta način odnosa prakticirati splošno in zakaj se nekateri tako izogibajo pasivni vlogi, ali jih ta nikakor ne mika: za večino gayev je ta odnos zelo boleč, kljub uporabi mazil in drugih pripomočkov. Tisti, ki pa nasprotno vedno igrajo pasivno vlogo, težko pripravijo sami sebe do tega, da bi poskusili drug način - eden od vzrokov je lahko tudi, da je glavica

penisa tudi med erekcijo pri nekaterih (večinoma neobrezanih) zelo občutljiva in odnos znova povzroči več bolečin kot užitkov. O teh vzrokih na delavnici nismo razpravljali, vendar me je to vprašanje vedno vznemirjalo; pojasnilo smo dali samo tisti, ki smo odgovorili, da ta način odnosa ne prakticiramo ali pa samo včasih.

Kar se tiče kondoma pri analnem odnosu, je uporaba bolj razširjena. Večina nas je odgovorila, da je ta način seksa tvegan za okužbo in da ga zato ali sploh ne prakticirajo ali se zaščitijo. V splošnem mislimo, da smo o aidsu dovolj poučeni, koliko pa naredimo za to, da bi preprečili širjenje, je druga plat. Del tistih, ki so se testirali na virus HIV, je bil kaj majhen. Večina misli, da bi lahko bil okužen samo partner, ne pa tudi sami. Presenetilo me je, ker je večina že razmišljala o tem, kaj bi storili v primeru, če bi bili pozitivni. Tu se mišljenja razhajajo: nekateri bi se zaprli vase, povedali bi le redkim, zbrali vse svoje prihranke in šli živeti v izolacijo. Drugi del bi nasprotno poskušal najti partnerja, ki bi bil ravno tako pozitiven, ostali bi v krogu najbližjih in se odločili za hospitalizacijsko zdravljenje. Praviloma je število tistih, ki bi poznali koga, ki je pozitiven, majhno, oziroma jih ni. Vprašanje, kako sklepamo (najbrž to ni preveč ustrezen izraz), ali je partner negativen, je povzročilo precej dvomov: večina se nas zanese na intuicijo, manjšina se jih raje zaščiti. To dokazuje, da je na tem področju še veliko vprašanj, ki jih gayi sami še niso absorbirali, in da je kljub pandemiji aidsa, ki traja že desetletje, to vprašanje pri nekaterih postranskega pomena.

V splošnem menim, da je bila delavnica pomemben del tabora in da je pomembno, da se navadimo odkrito pogovarjati tudi o tem delu našega življenja v širšem krogu ljudi. Bilo bi lepo, če bi se na naslednjem taboru število udeležencev podvojilo in bi lahko primerjali med sabo še več odgovorov. Upajmo, da bodo take delavnice pripomogle k aktivnosti večjega dela homoseksualcev, saj konec koncev pomagamo lahko samo sebi. SILENCE = DEATH ▼

Jadran Aleksič

foto: foto delavnica, Grožnjan '92

od 6. 12
do 13. 12

DNEVI GAY IN

EINE LIEBE WIE ANDERE AUCH

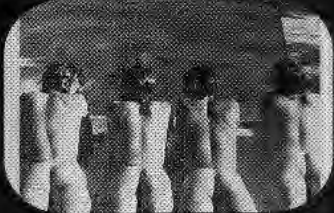

(Ljubezen kot vsaka druga)

ZRN, 1983, 104' režiser: Hans Steingel/ Martin Ripkens, vloge: Klaus Adler (Wieland), Stuart Wolfe (Wolf), Christa Maerkel, Paul Lotter

"Ljubezen kot vsaka druga" je citat Klause Marina in naslov filma v katerem Wieland in Wolf predstavljata zgleđen, skorajda idealen "zakonski" par. "Poišči ga, občuti ga, polujaj ga in ga pozabi", je samo vnetovirano geslo nekoga bodybuilderja, geslo naših junakov pa je: "Dotik prijatelja prepovedan", seveda, če se s takšnim dotikom ne stirišata oba.

A BIGGER SPLASH

VB, 1974, 105' režiser: Jack Hazan, sodelujejo: David Hockney, Peter Schlesinger, Celia Bitwell, Mo McDermott, Ossie Clark

Portret angleškega slikarja Davida Hockneya, ki je sredi "swinging" Londona v 60-letih soustvarjal pop-art. Priča smn mozaiku njegovih ljubimcev, prijateljev, sodelavcev in modelov, ki izstopajo iz njegovih slik in ožive pred nami.

LOOKING FOR LANGSTON

VB, 1988, 40' režiser: Isaac Julien, vloge: Ben Elton (Alex), Matthew Baidoo (Beauty), John Wilson (Gary), Akim Mogaji (James)

K4 - Kapelica

ROSEBUD

VB, 1991, 14' režiserka: Cheryl Farthing

Kate se preseli v novo stanovanje. Simpatični sosed- lezbijke jo tako navdušita, da tudi sama začne intenzivno razmišljati in sanjariti o lezbičnih odnosih.

TINY & RUBY

7DA, 1988, 35' režiserki: Greta Schiller in Andrea Weiss

Portret izjavnih jazz glasbenic: ironičnica Tiny Davis in bobtanke Ruby Lucas, ki že štirideset let živi v lezbični zvezi. Dokumentarec odkrjuje arhivski glasbeni posnetki in zabaven intervju z umahlicama.

KAMIKAZE HEARTS

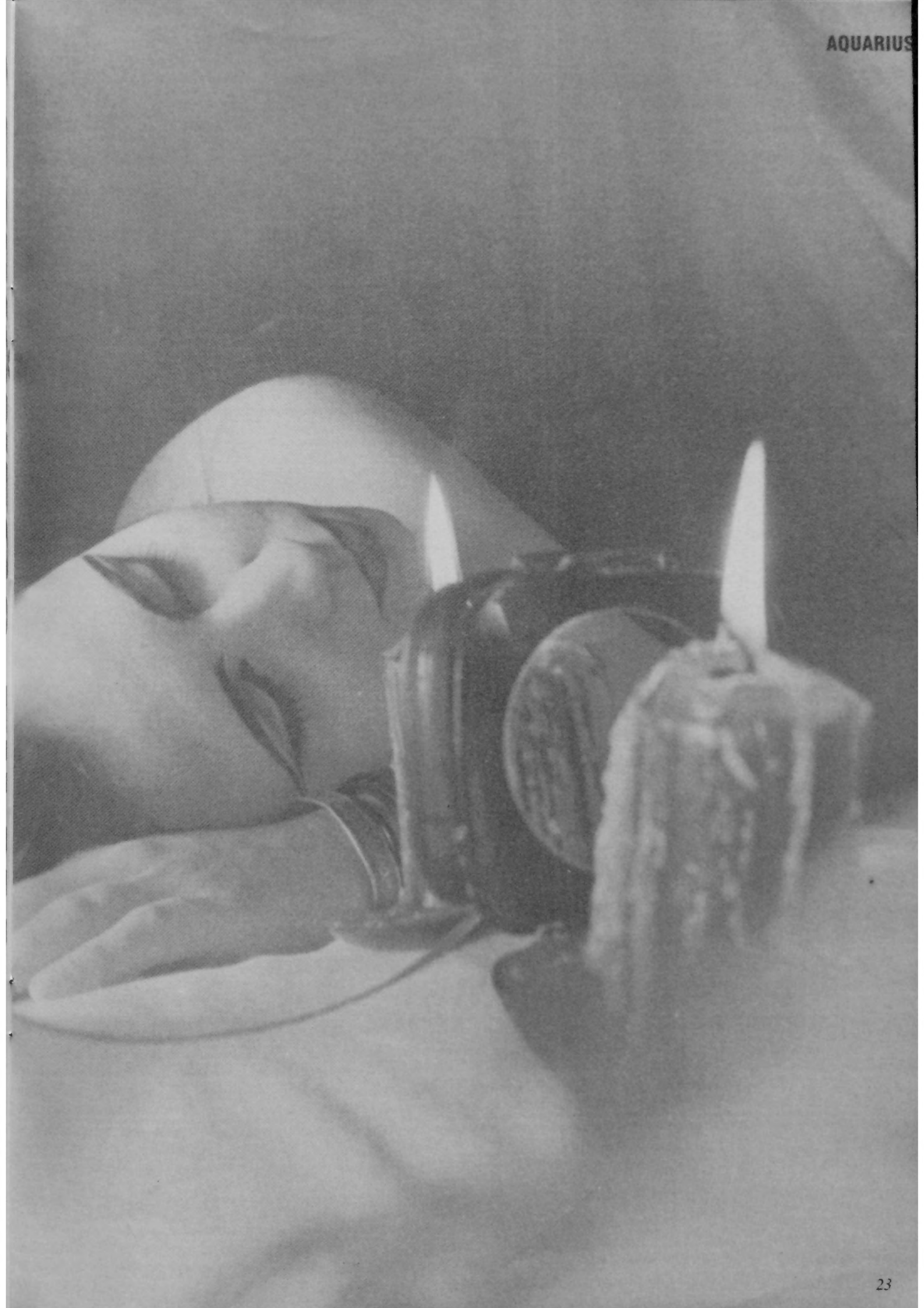
7DA, 1986/89, 85' režiserka: Juliet Bashore, vloge: Tigr Menaet, Sharon Mitchell, Jon Martin, Sparky Vasque

Underground režiserka Juliet Bashore je posnela nekoliko nenavaden film, pravzaprav dokumentaren portret Tigr in Mitch, ki v filmu, tudi igraja sami sebe. Glavni junakinji sta zvezdi porno filmov, zaljubili sta se na snemanju in prišli na idejo, da bi odkrito spregovorili o lezbizmu, pornografski industriji in narčnosti.

LEZBICNEGA FILMA

HOMOSEKSNALNOST

Kaj je to?

vzgojno-informativni projekt

Škuc-Forum, Revolver, Urad za mladino pri Ministrstvu za šolstvo in šport, november 1992

Gotovo ni nič kaj prijetno ugotoviti, da ste drugačni od drugih. V zgodnjih letih, večinoma, ko opazujete življenje okoli sebe, ko se srečujete z ljubeznijo na vsakem koraku, ko se namiguje na spolnost, ki je še nekaj neznanega... - toda vselej gre za razmerja do nasprotnega spola. Svet je doma, v šoli, v cerkvi, v kulturi... razdeljen na dva pola, na moški in ženski pol, ki sta si nasprotna in se med sabo privlačita, sta drug za drugega, v perspektivi sta namenjena drug drugemu, da se združita, v ljubezni, v spolnosti, v družini, v potomstvu. Vi pa kot da ste iz nekega drugega vica. Na nek nejasen način vas privlačijo osebe istega spola. Ker tega okoli vas ni, če pa se že pojavi, je zaničevano, te občutke skrivate. Kako vendar živeti v svetu, ki od vas pričakuje nekaj drugega?

Najprej začnete skrivaj mrzlično iskati dokaz, da niste edini, da ima še kdo podobna čustva, morda znanec, prijatelj, oseba v filmu, v romanu, pop zvezda... Danes, ko nagnjenje do istega spola ni več popolni tabu, imate več možnosti, da se z njo srečate tudi v vsakdanjem življenju, morda že pri šolskem pouku o starih Grkih, na TV ali kje drugje. Toda eno so Grki, znani pisatelji, pop zvezde, drugo pa ste vi, tu in zdaj. Gotovo, vse te stvari vam lahko pomagajo pri sprejemanju samega sebe, tu so še psihološki koticiki po revijah in ne nazadnje javno delovanje gibanja homoseksualcev. Morda se laže spopadete s svojo drugačnostjo tudi s kakim izletom v tujino, kjer ste manj obremenjeni in laže spoznavate ta "svoj" svet. Svet, ki se ne razlikuje dosti od ostalega sveta, razen v tem morda, da je bolj skrit, ker je še vedno zaničevan, preziran, osvožen, izrivan iz svetovnega reda. Prav tako ima svoje lepe in grde trenutke, boljše in slabše ljudi. Spoznate prve ljubezni, seksualna doživetja, prva razočaranja, prevare... In vse, kar bi prav tako spoznali tudi z nasprotnim spolom. Vendar je "homoseksualni" krog manjši, bolj skrit, zato tudi bolj intenziven, krhek, včasih neprijeten... Laže vam bo, če si boste prišli na jasno, če boste sprejeli svoja nagnjenja in skušali živeti z njimi. To ne pomeni, da jih morate razglašati na ves glas, če tega ne želite. Sprejetjem lastne homoseksualnosti boste imeli manj težav pri odnosih s podobnimi ljudmi, s partnerji, pa ne nazadnje tudi z ostalim svetom. In to je najvažnejše.

Nagnjenje do istega spola se pojavlja v vsej človeški zgodovini (in znanstveniki odkrivajo, da tudi pri živalih). Ljudje so to "posebnost" različno poimenovali, naj je bila le občasna ali stalnejša - se pravi, naj so ljudje živeli predvsem heteroseksualno in imeli tudi homoseksualne odnose, ali pa naj

so imeli predvsem odnose z istim spolom. Grki, ki so še posebej cenili odnos moškega do dečka in mu pripisovali vzgojni moment, so ljubitelja dečkov imenovali *paidon erastes*, kar je dalo izraz **pederastija**. Ta beseda se je kasneje razširila na vse homoseksualne odnose in zadobila bolj žaljiv pomen v besedi *peder*. Svetopisemski primer Sodome in Gomore je prav tako "zakrivil" napačno poimenovanje - namreč **sodomija**, ki danes praviloma označuje zgolj odnose z živalmi. Kasneje so homoseksualnosti, praviloma moški, saj se o ženski ni dosti govorilo, rekli, da prihaja iz druge dežele npr. imenovali so jo **nemški greh, francoska bolezen, vzhodna ljubezen itd.** Predvsem v cerkvenih krogih je bila "**mutasti greh**". Ženska homoseksualnost pozna seveda manj izrazov, zlasti sta to **lezbijska ljubezen** in **sapfizem** - oba se nanašata na grško pesnico Sapfo z otoka Lesbos. Ko se je začela z nagnjenostjo do istega spola ukvarjati tudi znanost, točneje medicina, so uporabljali izraze **uranizem, spolna inverzija ter homoseksualnost** (izraz je prvi uporabil leta 1869 madžarski zdravnik Karl Maria Benkert). Znani seksolog Magnus Hirschfeld, ki se je tudi prvi začel "boriti" za pravice homoseksualcev, jih je imenoval "**tretji spol**". Gibanje je v Ameriki po drugi vojni vse bolj odklanjalo razne "medicinske, verske, politične..." izraze in uveljavilo besedo **gay** (vesel), ki v širšem pomenu označuje moškega ali žensko, ki ima odnose z istim spolom, v ožjem pomenu

pa le moškega. Ta izraz se vse bolj uporablja tudi v drugih jezikih. - V polje homoseksualnosti navadno tlačijo še dva izraza: **transvestit** in **transseksualec**. **Transvestit** je navadno res moški homoseksualec, ki se rad oblači v žensko, se pa čuti moškega. **Transseksualec** pa se ima za pripadnika nasprotnega spola, navadno želi spremeniti spol in se seveda šteje k heteroseksualnemu svetu.

Obstajajo številne raziskave o tem, kako so različne družbe sprejemale nagnjenost do istega spola. Medtem ko so nekatera plemena povsem vključevala homoseksualnost, so jo druga preganjala in kaznovala. Poznali so jo v Babilonu, Egiptu, pa tudi Maji, Azteki, Inki, vzhodne civilizacije... Posebej naklonjeni so ji bili **stari Grki**, malo manj Rimljani. Indijska Kamasutra prinaša natančne napotke, kako zadovoljiti osebo istega spola. **Krščanstvo** pa je bilo tisto, ki je ostro obsodilo odnose moškega z moškim. Katoliška cerkev je svoje stališče v srednjem veku še zaostri. Prav to nesprejemanje je najbolj obarvalo zahodno civilizacijo. Enostavno lahko rečemo, da je bila homoseksualnost eden najhujših **grehov**, proti Bogu in proti naravi. Posvetna oblast jo je s pojemanjem vpliva cerkve imela za **zločin**, včasih celo političen prestop. Represivno stališče je seveda prestopnike tudi kaznovalo - z grmado, vešali, smrtno kaznijo, zaporno kaznijo, izgonom, taboriščem (Hitler) itd. Konec prejšnjega stoletja so evropske države počasi ukinjale smrtno kazen za tovrstne "prestopke", homoseksualnost je prihajala v domeno psihiatrije - postala je **bolezen**. Svetovna zdravstvena organizacija jo je s seznama boleznih črtala šele leta 1991. Države, ki danes odnos z istim spolom še uvrščajo med kazniva dejanja, se v naprednem svetu smatrajo za nedemokratične. Slovenija je homoseksualnost črtala iz kazenskega zakonika leta 1974. To pa še ne pomeni, da jo je tudi sprejela...

Glavno nesprejemanje izhaja predvsem iz podobe Moškega - ta je gospodar sveta, glava družine, vladar, upravlja z družbo, pod sabo ima sužnje, služabnike, otroke, ženske... Nikoli ne sme biti v "podrejenem" položaju, kar pa je v spolnem odnosu z drugim moškim nemogoče. Tedaj se poniža v vlogo, ki ni moška itd. itd. Lezbični odnosi pa moškemu ne služijo, ga celo izključujejo, niso pod njegovo oblastjo; obenem pa ne služijo "domovini", ker je ženskam predvsem "usojeno rojevanje otrok", torej služenje moškemu svetu. Prav osvobajanje moškega, prek feminizma, osvobajanja žensk in gay gibanja, dosti prispeva k podiranju podobe Moškega, ki naj bi ji moški svet sledil. Vse to pa

tako moškimi kot ženskami omogoča bolj normalno, znosnejše življenje, večjo enakopravnost med spoloma ter seveda večjo toleranco do ljudi, ki ljubijo isti spol.

In homoseksualnost - kaj je to? To je samo ljubezen do istega spola, želja ljubiti se z istim spolom, deliti svoja čustva in spolnost z nekom, ki je istega spola, kot vi, zabavati se z njim, živeti z njim... Samo to!!!

Vse ostalo, zavračanje, obsojanje, težave z okolico, z zakoni... pa je že del drugih vprašanj, recimo: demokratična družba - kaj je to? ali pa: heteroseksualnost - kaj je to?... Na taka vprašanja poznate odgovore, vsak dan jih občutimo na svoji koži - morala bi jih poznati tudi večina v družbi!

TEORIJA

Pred več kot tridesetimi leti, ko je tema homoseksualnosti veljala za tabu v javnih razpravah in znanstvenih raziskavah, je znani raziskovalec spolnosti **Alfred Kinsey** ugotovil, da je v Združenih državah Amerike 50% vseh odraslih moških in 28% odraslih žensk občutilo privlačnost do istega spola. Ne samo to. Kinsey je ocenil, da ima približno eden med tremi odraslimi moškimi in ena med osmimi odraslimi ženskami vsaj eno seksualno izkušnjo s pripadniki istega spola (*A.C.Kinsey, W.B.Pomeroy, C.E.Martin, P.H.Gebbard: Sexual behavior in the human female; Philadelphia, Saunder, 1953*). Čeprav je odnos ameriške družbe do homoseksualnosti zelo odklonilen, je vendarle homoseksualna praksa zelo pogosta. Ta paradokсна situacija je vzbudila veliko zanimanja za razvoj homoseksualnosti tako med znanstveniki kot med laiki.

Vendar je teoretiziranje prineslo le malo konkretnih rezultatov. Kljub petdesetletnemu raziskovanju homoseksualnosti znanstveniki še zmeraj vedo zelo malo o privlačnosti do istega spola. Nobena teorija o vzrokih homoseksualnosti ni bila podprta s konkretno raziskavo. Izvori homoseksualnosti ostajajo skrivnost.

Čeprav v praksi ni bila potrjena nobena teorija, se o marsikateri verjame, da je točna, saj ustreza razširjenim stereotipom o homoseksualnosti.

Navajamo seznam razlag o vzrokih homoseksualnosti. Te razlage so v resnici samo miti.

Vzrok homoseksualnosti so težave, ki jih imajo otroci v odnosu s svojimi starši: dominantna mati ali hladen in odtujen oče. Nedavne študije o odnosu homoseksualnih oseb s starši niso našle niti enega starševskega faktorja, ki bi lahko pojasnil razvoj homoseksualnosti. Tako kot heteroseksualni imajo tudi homoseksualni dobre in slabe odnose s svojimi starši: nekateri imajo tople starše, drugi hladne in odtujene; nekateri se bolje razumejo z materjo, drugi z očetom. Ni bistvenega vzorca odnosov med otroci in starši, ki bi lahko napovedal kasnejšo spolno orientacijo otroka.

Vzrok homoseksualnosti je v strahu ali v sovraštvu do predstavnikov drugega spola. Ta močno razširjen mit pravi, da ljudje postanejo homoseksualni zato, ker se ne ujemajo s pripadniki drugega spola. Homoseksualni se bojijo pripadnikov drugega spola ali pa jih preprosto ne marajo. Tudi te teorije raziskava ni potrdila. Ravno nasprotno. Veliko lezbijk in gayev se odlično razume s prijatelji drugega spola. Nekateri ho-

mo seksualni čutijo prijetno seksualno privlačnost do drugega spola, čeprav imajo drugače močno seksualno nagnjenje do istega spola. Raziskovalci so ugotovili tesno prijateljsko zvezo med homoseksualnimi in njihovimi heteroseksualnimi prijatelji drugega spola, na primer prijateljstvo med homoseksualnim moškimi in heteroseksualno žensko. Vzrok takega tesnega prijateljstva je verjetno v manjši seksualni privlačnosti med obema posameznikoma.

Vzrok homoseksualnosti pri ženskah je v njihovi poudarjeni moškosti in vzrok homoseksualnosti pri moških je v njihovi poudarjeni ženskosti. Ta mit je tesno povezan z razširjenim stereotipom o pomehkuženih gayih in možačastih lezbijkah. Tudi

tokrat je raziskava ovrгла teorijo in ravno tako ta stereotip. Stopnja moškosti ali žensstvenosti variira tako med heteroseksualnimi kot med homoseksualnimi moškimi in ženskami. Homoseksualni moški nimajo bistveno manj moških lastnosti od heteroseksualnih moških in homoseksualne ženske nimajo bistveno manj žensstvenih lastnosti od heteroseksualnih žensk. Ker se močno razširjen stereotip o žensstvenih gayih in možačastih lezbijkah pogosto prikazuje v javnih medijih, večina ljudi verjame, da je to resnična podoba homoseksualnih ljudi, čeprav je raziskava potrdila nasprotno.

Vzrok homoseksualnosti je v porušenem kemičnem ravnotežju hormonov. Ta mit je biološka verzija zgoraj opisane teorije. Biološki faktorji povzročajo, da so gayi premalo moški ali preveč žensstveni in da so lezbijke premalo žensstvena ali preveč moške. Tudi to teorijo je raziskava ovrгла. Niso našli bistvenih bioloških ali kemičnih razlik med homoseksualci in heteroseksualci, ki bi lahko vplivale na razvoj spolne orientacije.

Večina raziskav s področja spolne orientacije je odkrila le tiste faktorje, ki niso vzrok homoseksualnosti. Ali so raziskovalci odkrili kakšne indikatorje, ki bi lahko pojasnili razvoj homoseksualnosti? Kot prvo so odkrili, da imajo homoseksualci veliko več in močnejše seksualne fantazije o pripadnikih istega spola. To morda zveni trivialno, vendar je to zelo subtilna in pomembna ugotovitev. Veli-

ko ljudi ima homoseksualne izkušnje v posebnih okoliščinah, kot so na primer spolno segregirane šolske ustanove, nagnjenje do homoseksualnosti pa razvijejo samo tisti ljudje, ki imajo močne seksualne fantazije o pripadnikih istega spola. Nekateri raziskovalci celo trdijo, da so seksualne fantazije in nagnjenje do istega spola bolj zanesljivi indikatorji spolne orientacije kot pa dejansko homoseksualno obnašanje.

Druga bistvena ugotovitev se navezuje na prvo: odrasli homoseksualci se spominjajo seksualnih fantazij, ki so jih imeli o pripadnikih istega spola v otroštvu in v zgodnji adolescenci. To nas navaja na misel, da je psihološki razvoj spolne orientacije bistveno izpolnjen že v puberteti. Med adolescenco se posameznik odloči, kako bo reagiral na svoje seksualne fantazije in občutke, ne glede na nagnjenje. Vendar pa je pri večini ljudi relativno nagnjenje k homoseksualnosti ali heteroseksualnosti verjetno zasnovano že v adolescenci.

Znanstveniki vedo veliko več o tem, kaj ne povzroča homoseksualnosti, kot pa o njenih vzrokih. V nasprotju s preteklimi teorijami in razširjenimi miti sedaj vemo, da vzroki homoseksualnosti niso v slabih odnosih s starši, v strahu, sovraštvu ali neujemanju s pripadniki drugega spola, v porušenem kemičnem ravnotežju hormonov ali v žensstvenosti pri moških oziroma v moškosti pri ženskah.

Nepoznavanje razvoja homoseksualnosti nas navaja na misel, da se spolna orientacija razvije kot osnovno psihoseksualno nagnjenje do istega spola, ki se pogosto izraža v seksualnih fantazijah posameznika. Seksualno nagnjenje se pri večini ljudi v največji meri razvije že v obdobju od zgodnje do srednje adolescence.

Nekateri znanstveniki trdijo, da je vzrok nepoznavanja razvoja homoseksualnosti v nepoznavanju razvoja heteroseksualne orientacije. Z drugimi besedami: homoseksualnost in heteroseksualnost sta dve plati iste medalje - razvoja posameznikovega seksualnega obnašanja, nagnjenja in okusa. Potemtakem strokovnjaki ne bodo napredovali v razumevanju homoseksualnosti, vse dokler si ne bodo zastavili širšega vprašanja: kako oseba razvije seksualno nagnjenje do katerekoli osebe, ne glede na spol?

(Michael D.Storms: Razvoj spolne orientacije).

DESET VPRAŠANJ O LEZBIŠTVU

1. Kaj je lezbilstvo?

Lezbilstvo pomeni veliko stvari, začne pa se s čustvi. Ženska ima lahko zelo rada drugo žensko in do nje čuti spolno privlačnost. Lahko se zaljublja v žensko in želi svoja čustva izraziti tudi na seksualen način. Če goji ljubezenska čustva v glavnem do žensk ali samo do žensk, se lahko imenuje lezbijka.

2. Ali je lahko vsaka ženska lezbijka?

Ni vsaka ženska lezbijka, toda veliko jih goji lezbična čustva. Večina žensk živi svoje ljubezensko življenje z moškimi in/ali so poročene. Nekateri med njimi so morda lezbijke. Če se ženska odloči, da bo lezbijka, potem to je. Veliko žensk v svetu nima svobode izbire svojega načina življenja in ljubezni, toda tudi te so lahko lezbijke. Vsaka

ženska, ki jo vidiš, bi lahko bila lezbijka: tvoja mati, tvoja sosedka, tvoja zdravnica, sestra, učiteljica, hči...

3. Koliko je lezbijk?

Po raziskavi, ki sta jo naredila Kinsey in Hite v ZDA, je lezbijk 5 do 10% (ena ali dve od dvajsetih žensk). Raziskava je tudi pokazala, da je imela skoraj polovica anketiranih žensk lezbično izkušnjo ali pa so gojile ljubezenska čustva do drugih žensk.

Odkritih lezbijk bi bilo več, če bi ženske lahko svobodno odločale o svojem načinu življenja. Toda zaenkrat pojmujejo v vseh družbah heteroseksualnost kot "normalno" in homoseksualnost kot "nenormalno" spolno usmerjenost.

4. Kje v svetu se pojavlja lezbištvo?

Povsod, v vsaki deželi, kulturi in družbi! V nekaterih družbah imajo ženske večjo svobodo izbire, ponekod pa nimajo nikakršne izbire. Morda se zdi, da je lezbijk več v zahodnih deželah, kjer je lažje biti lezbijka, vendar to verjetno ni res. Lezbični občutki ne poznajo meja. Družba vpliva na odprtost in vidnost lezbijk ali pa jih zatira, ne more pa ubiti samih čustev. Lezbična čustva posameznih žensk se lahko zatrejo.

5. Kaj je vzrok lezbičnosti in ali jo je mogoče "ozdraviti"?

Vzrokov je lahko več, vendar jih je zaenkrat nemogoče najti. Verjetno za lezbičnost obstaja kompleks vzrokov, prav tako kot za heteroseksualnost. Toda zakaj bi se sploh trudili z iskanjem vzroka? Prav tako bi lahko vprašali, kaj je vzrok heteroseksualnosti.

Homoseksualnost je dolgo veljala za greh in zločin ter kasneje za bolezen. Kot takšna je bila uvrščena na seznam bolezni Svetovne zdravstvene organizacije, WHO, do leta 1992. S tega stališča je posebno medicinska znanost iskala vzroke te "bolezni", da bi jo lahko "ozdravila". Homoseksualnost nikakor ni bolezen in zato zdravljenje ne more imeti drugega učinka, kot da je sredstvo za fizično in mentalno mučenje.

6. Kako se lezbijke najdejo, srečajo?

Lezbijke verjetno srečuješ povsod, ne da bi vedela. Lezbijke ne moreš prepoznati po njenem nosu. Da bi bile opazne, predvsem na zahodu nosijo priponke z rožnatim trikotnikom (znak, ki so ga morali nositi homoseksualci v nemških koncentracijskih taboriščih v drugi svetovni vojni). Po vojni je gibanje za osvoboditev homoseksualcev in lezbijk začelo uporabljati rožnati trikotnik kot znak ponosa in osvoboditve. Uporabljajo tudi dva ženska znaka (Venera) in lezbiške napise. Da je neka ženska lezbijka veš, če ti ona sama to pove ali pokaže. V nekaterih delih sveta (predvsem na zahodu) se lezbijke srečujejo v ženskih barih in organizacijah za lezbijke in gaye, na srečanjih ali zabavah. Nekatero lezbijke se srečujejo skrivoma v manjših prijateljskih klubih. Toda lahko jih srečaš kjerkoli - v mestu, na ulici, na delu, v šoli, v svoji hiši...

7. Ali se lezbijke lahko poročijo in imajo otroke?

Kolikor vemo, je civilna poroka med dvema ženskama (ali dvema moškima) zaenkrat možna samo na Danskem in na Švedskem. Več držav pa že pripravlja tovrstno zakonodajo. Že dalj časa obstajajo cerkvene poroke in cerkve za gaye in lezbijke, kjer se takšni pari lahko poročijo. V mnogih državah se gay in lezbične organizacije borijo za legalnost porok homoseksualcev.

Prav tako kot druge ženske imajo tudi lezbijke lahko otroke. Nekatero jih imajo iz zakona z moškimi. Lahko tudi poskušajo otroke posvojiti, čeprav je to zelo težko. Do otroka lahko pridejo tudi z umetno oploditvijo. Lezbijke lahko s partnerkami in/ali biološkimi očeti sklenejo privatne dogovore o lastnini, nasledstvu in otrocih.

8. Kako lezbijke živijo in se ljubijo?

Lezbično razmerje je takšno, kakršnega si narediš. Obstajajo samske lezbijke, lezbični pari v monogamnem razmerju, lezbijke v odprtem razmerju, kjer imata obe partnerki tudi odnose z drugimi, lezbijke, ki imajo razmerja tudi z moškimi. Pomembno je, da ima vsaka svobodo izbire svojega načina življenja. Sama moraš ugotoviti, kaj ti je všeč in

česa ne maraš. Nobenih obveznosti ni, razen tistih, na katere pristaneš sama.

9. Kakšne so posledice za ženske, ki se razkrijejo kot lezbijke?

Takšne ženske na splošno naletijo na negativne reakcije. Člani tvoje družine te lahko zavržejo, lahko te zapustijo prijatelji, lahko se srečaš s sovražnim odnosom v svojem družbenem okolju, lahko izgubiš službo.

V večini držav ni zakona, ki bi preganjal lezbijke, ker oblasti negirajo sam obstoj ženske seksualnosti in s tem ženskam odrekajo možnost, da bi se same odločile, kako hočejo izraziti svoje seksualne občutke. V naprednih državah so zakoni, ki prepovedujejo diskriminacijo homoseksualnih ljudi, vendar se lahko lezbijke tudi tam srečujejo s sovražnostjo v raznoraznih oblikah. V veliko kulturah in družbah nimajo popolne svobode, da bi lahko bile odkrite lezbijke - posledice so po navadi zelo težke. Na srečo pa obstaja tudi pozitiven razvoj. Spremembe v družbi prinašajo bolj toleranten odnos do gayev in lezbijk. To vpliva na politiko, kar počasi prinaša dobre rezultate. Nedavna raziskava v zahodni Evropi je pokazala, da 85% populacije tolerira ali sprejema homoseksualnost, v glavnem zaradi prizadevanj skupin za osvoboditev gayev in lezbijk ter posameznikov.

10. Kaj lahko lezbijke naredijo proti zatiranju?

Ne Zahodu, kjer že desetletja obstajajo lezbične organizacije, se mnoge lezbijke pri-

družijo raznim skupinam, ki se borijo za pravice lezbijk, sodelujejo v kulturnih projektih in podobno. Tako se lezbijke izogone izolaciji. Seveda pa je situacija precej drugačna pri nas, kjer se je lezbično in gay gibanje šele začelo razvijati, zato lezbijke težje pridejo do informacij o obstoju skupine.

KDO IN KAJ

Sprehodimo se skozi "seznam" ljudi, ki so tako ali drugače soustvarjali svet skozi zgodovino do danes, njihova "posebnost" pa naj bi bila seveda tudi v tem, da so bili homoseksualci in lezbijke. Naj vrstni red narekuje abeceda, izbor pa je seveda bolj ali manj oseben in tako samo eden izmed možnih.

Abu Nuvas (760-810), arabski pesnik... **Alkibiades** (450-404 p.n.š.), atenski državnik in vojskovodja... **Aleksander VI.** (1431-1503), rimski papež... **Aleksander Veliki** (356-323 p.n.š.), makedonski kralj... **Horatio Alger Jr.** (1832-1899), ameriški pisatelj... **Amenofis IV.** (1364-1347 p.n.š.), egiptovski faraon... **Anakreon** (570-480 p.n.š.), grški pesnik... **Hans Christian Andersen** (1805-1875), danski pravljicar... **Aristotel** (384-322 p.n.š.), veliki grški filozof... **Wystan Hugh Auden** (1907-1973), angleški pesnik in dramatik... **Francis Bacon** (1561-1626), angleški politik in filozof... **Francis Bacon** (1909-1992), angleški slikar... **James Baldwin** (1924-1987), ameriški pisatelj in dramatik... **Herman Bang** (1857-1912), danski pripovednik... **Natalie Clifford Barney** (1876-1972), ameriška pisateljica in zaščitnica umetnosti... **Richard Barnefield** (1574-1627), angleški pesnik... **Roland Barthes** (1915-1980), francoski pisatelj in filozof... **Rosa Bonheur** (1822-1899), francoska slikarka... **Sandro Botticelli** (1444-1510), italijanski slikar... **Jane Bowles** (1917-1973), ameriška pisateljica... **Benjamin Britten** (1913-1976), angleški skladatelj... **Romaine Brooks** (1874-1970), ameriška slikarka... **Lord Byron** (1788-1824), angleški romantični pesnik... **Truman Capote** (1924-1984), ameriški pisatelj... **Caravaggio** (1571-1610), italijanski slikar... **Edward Carpenter** (1844-1929), angleški pisatelj, mislec in utopični socialist... **Roger Casement** (1864-1916), irski pesnik in diplomat... **Benvenuto Cellini** (1500-1571), italijanski kipar in zlatar... **Julij Cezar** (100-44 p.n.š.), rimski vojskovodja, državnik in pisatelj... **Luis Cernuda** (1902-1963), španski pesnik... **Jean Cocteau** (1889-1963), francoski dramatik, pesnik, pisatelj, slikar in filmski režiser... **Colette** (1873-1954), francoska pisateljica... **Noel Coward** (1899-1973), angleški dramatik in pisatelj... **Hart Crane** (1899-1932), ameriški pesnik... **Rene Crevel** (1900-1935), francoski pisatelj... **Aleister Crowley** (1875-1947), angleški pisatelj in okultist... **Peter Ilič Cajkovski** (1840-1893), ruski skladatelj... **Charles Demuth** (1883-1935), ameriški slikar... **Emily Dickinson** (1830-1886), ameriška pesnica... **Sergej Djagilev** (1872-1929), ruski baletni impresar... **Donatello** (1386-1466), italijanski kipar... **Robert Edward Duncan** (1919-1988), ameriški pesnik... **Edward II.** (1284-1327), angleški kralj... **Georges Eekhoud** (1854-1927), belgijski pesnik in romanopisec... **Ralph Waldo Emerson** (1803-1882), ameriški teolog, filozof in pesnik... **princ Evgen Savojski** (1663-1736), avstrijski feldmaršal in državnik...

Manuel de Falla (1876-1946), španski skladatelj... **Hubert Fichte** (1935-1986), nemški pisatelj... **E.M. Forster** (1879-1970), angleški pisatelj... **Michel Foucault** (1926-1984), francoski zgodovinar in filozof... **Friderik II. Veliki** (1712-1786), pruski kralj... **Federico Garcia Lorca** (1898-1936), španski pesnik... **Jean Genet** (1910-1986), francoski pisatelj... **Stefan George** (1868-1933), nemški lirski pesnik... **Andre Gide** (1869-1951), francoski pisatelj... baron **Wilhelm von Gloeden** (1856-1931), nemški umetniški fotograf... **Paul Goodman** (1911-1972), ameriški pisatelj... **Duncan Grant** (1885-1978), angleški slikar... **Jacob Israel de Haan** (1881-1924), nizozemski pesnik in pisatelj... **Hadrijan** (76-138), rimski cesar... **Hafis** (1320-1390), veliki perzijski pesnik... **Radclyffe Hall** (1880-1943), angleška pisateljica... **Marsden Hartley** (1877-1943), ameriški slikar in pesnik... **Hellogabalos** (204-222), rimski cesar... **Henrik III.** (1551-1589), francoski kralj... **Magnus Hirschfeld** (1868-1935), nemški seksolog... **Alfred Edward Housman** (1859-1936), angleški pesnik... **Alexander von Humboldt** (1769-1859), nemški znanstvenik in raziskovalec... **Ibikos** (6. stol. p.n.š.), grški pesnik... **Christopher Isherwood** (1904-1986), angleški pisatelj in dramatik... **Max Jacob** (1876-1944), francoski pesnik... **Hans Henny Jahnn** (1894-1959), nemški pisatelj in dramatik... **Jakob I.** (1566-1625), angleški kralj... **Marcel Jouhandeau** (1888-1979), francoski pisatelj... **Katul** (87-54 p.n.š.), rimski lirik... **Konstantin Kavafis** (1863-1935), grški pesnik... **Jack Kerouac** (1922-1969), ameriški pisatelj... **Heinrich von Kleist** (1777-1811), nemški dramatik... **Ellsar von Kupffer** (1872-1942), nemški slikar in pisatelj... **Mihail Aleksejevič Kuzmin** (1875-1936), ruski pesnik... **Comte de Lautreamont** (1846-1870), francoski pesnik... **Lawrence Arabski** (1888-1935), angleški vojak in pisatelj... **Leonardo da Vinci** (1452-1519), italijanski slikar, kipar in arhitekt... **Jose Lezama Lima** (1910-1976), kubanski pesnik in pisatelj... **Amy Lawrence Lowel** (1874-1925), ameriška pesnica... **Ludvik XIII.** (1601-1643), francoski kralj... **Ludwig II.** (1845-1886), bavarski kralj... **Jean Baptiste Lully** (1632-1687), francoski skladatelj... **George Platt Lynes** (1907-1955), ameriški umetniški fotograf... **Klaus Mann** (1906-1949), nemški pisatelj in dramatik... **Thomas Mann** (1875-1955), nemški pisatelj... **Katherine Mansfield** (1888-1923), novozelandska pisateljica... **Robert Mapplethorpe** (1947-1989), ameriški fotograf... **Christopher Marlowe** (1564-1593), angleški dramatik in pesnik... **Leonide Massine** (1896-1979), ameriški baletni plesalec... **Somerset Maugham** (1874-1965), angleški romanopisec... **Carson McCullers** (1917-1967), ameriška pisateljica... **Herman Melville** (1819-1891), ameriški pisatelj... **Michelangelo Buonarroti** (1475-1564), italijanski kipar, slikar in pesnik... **Jukio Mišima** (1925-1970), japonski pisatelj... **Michel de Montaigne** (1531-1592), francoski filozof in pisatelj... **Comte Robert de Montesquiou** (1855-1921), francoski pesnik in esteta... **Henri de Montherlant** (1895-1972), francoski pisatelj in dramatik... **Marc-Antoine Muret** (1526-1585), francoski humanist... **Harold Nicolson** (1886-1968), angleški diplomat in pisatelj... **Vaclav Nižinski** (1890-1950), ruski baletni plesalec... **Frank**

O'Hara (1926-1966), ameriški pesnik... **Joe Orton** (1933-1967), angleški dramatik... **Wilfred Owen** (1893-1918), angleški pesnik... **Pier Paolo Pasolini** (1922-1975), italijanski pesnik, skladatelj, esejist in filmski režiser... **Pavel VI.** (1897-1978), rimski papež... **Sandro Penna** (1906-1977), italijanski lirski pesnik... **Fernando Pessoa** (1888-1935), portugalski pesnik... **August von Platen** (1796-1835), nemški pesnik... **Platon** (429-347 p.n.š.), grški filozof... **Francis Poulenc** (1899-1963), francoski pisatelj... **Marcel Proust** (1871-1922), francoski pisatelj... **Arthur Rimbaud** (1854-1891), francoski pesnik... **Ernst Roehm** (1887-1934), nemški nacistični politik... **Rumi** (1207-1273), perzijski pesnik in mistik... **Vita**

Sackville-West (1892-1962), angleška pisateljica in pesnica... **Sadi** (1215-1292), perzijski pesnik... **Ihara Saikaku** (1642-1693), japonski pisatelj... **George Santayana** (1863-1952), ameriški pesnik in filozof... **Sapfo** (612-558 p.n.š.), grška pesnica... **Franz Schubert** (1797-1828), avstrijski skladatelj... **William Shakespeare** (1564-1616), angleški dramatik in pesnik... **Ted Shawn** (1891-1972), ameriški plesalec in koreograf... **Sokrat** (469-399 p.n.š.), grški filozof... **Solon** (640-558 p.n.š.), atenski politik, zakonodajalec in pesnik... **Jack Spicer** (1925-1965), ameriški pesnik... **Gertrude Steln** (1874-1946), ameriška pisateljica... **Karol Szymanowski** (1882-1937), poljski skladatelj... **Lord Alfred Tennyson** (1809-1892), angleški pesnik... **Vergil** (70-19 p.n.š.), rimski pesnik... **Paul Verlaine** (1844-1896), francoski pesnik... **Theophile de Viau** (1590-1626), francoski pesnik... **Renee Vivien** (1877-1909), francoska pesnica in pisateljica... **Bruno Vogel** (1895-1987), nemški pisatelj... **Andy Warhol** (1930-1987), ameriški likovni in filmski umetnik... **Walt Whitman** (1819-1892), ameriški pesnik... **Oscar Wilde** (1856-1900), angleški dramatik, pesnik in pisatelj... **Tennessee Williams** (1911-1983), ameriški dramatik in filmski scenarist... **Johann Joachim Winckelmann** (1717-1768), nemški arheolog... **Ludwig Wittgenstein**

(1889-1951), avstrijski filozof... **Virginia Woolf** (1882-1942), angleška pisateljica... **Stefan Zweig** (1881-1942), avstrijski pisatelj...

Kaj pa v filmu? **Režiserji:** Cukor, Fassbinder, Murnau, Schlesinger, Visconti, Zeffirelli...

In igralci, igralke: **Montgomery Clift, James Dean, Marlene Dietrich, Divine, Errol Flynn, Clark Gable, Greta Garbo, Cary Grant, Rock Hudson, Danny Kaye, Alla Nazimova, Laurence Olivier, Anthony Perkins, Tyrone Power, Kurt Raab, Randolph Scott, Rudolph Valentino...** Pa tudi: **Helmut Berger, Dirk Bogarde, Richard Chamberlain, Richard Gere, Jean Marais, John Travolta...**

In v glasbi: **Bessie Smith, Josephine Baker, k d lang, Maurice Chevalier, Johnnie Ray, Little Richard, Cliff Richard, Marc Bolan, Elton John, David Bowie, Freddie Mercury, Johnny Rotten, Billy Idol, Village People, Divine, Sylvester, Bronski Beat, Communards, Jimmy Somerville, Frankie Goes to Hollywood, Marc Almond, Boy George, Dead or Alive, Pet Shop Boys, Smiths, Morrissey, Erasure, Army of Lovers, Right Said Fred...**

ZGODOVINA GIBANJA PRINAS 1984

24.-29. april

Festival MAGNUS (evropski in ameriški gay filmi, razstava svetovne gay publicistike, predavanja o gay kulturi: F. Arnal, A. Avanzo in G. Hockquenghem, diskusija o gay kulturi in organiziranosti, video Framed Youth s predstavitevijo avtorja iz Londona, družabnost) Cankarjev dom, Galerija ŠKUC, CIDM, Filozofska fakulteta, Dom mladih Šiškarjev-Vodnikova

24. april

VIKS št. 2: HOMOSEKSUALNOST IN KULTURA (lastna publikacija o kulturni in socialni problematiki homoseksualnosti)

junij 84 do maj 85

MAGNUS GAY CLUB vsako soboto zvečer v K4 (CIDM Ljubljana), Kersnikova 4 (10. nov. jeans & leather party in promocija Tom of Finland video)

8. december

Ustanovni sestanek sekcije **MAGNUS** pri ŠKUC-Forumu, Ljubljana; sekcija je združevala predvsem gaye, deloma pa tudi lezbijke; v tistem času je imela močno podporo alter scene

pomlad 85 do konca leta 85

DISKO AMERIKANEC (današnji Marco Polo) - disko gayev, lezbijk in alter scene

1985

2. februar

AIDS (lastna informativna publikacija) Ljubljana

20. februar

Srečanje s klubom 28. GIUGNO (Cassero) iz Bologne (delovni sestanek s sodelavci ter javna predstavitev kluba, ki deluje pod okriljem komunistične mestne uprave), CIDM, Kersnikova

30. marec

GAYZINE 1 (lastna publikacija: informacije, literarni prispevki), Ljubljana

13.-25. maj

MAGNUS 1985 (evropski, posebej kinotečni gay filmi, filmi novega ženskega vala, predstavitev nekaterih avtorjev, razstava fotografij Pariz - Ljubljana, predavanje H. Demiroviča, video program iz Zagreba, Ljubljane in Dunaja in pogovor z avtorji, srečanje z organizacijo Homosexuelle Initiative Wien, družabnost, večer Lilit) Cankarjev dom, Galerija ŠKUC, CIDM, Filozofska fakulteta

1986

11. januar

COPI: otvoritev razstave karikatur francoskega slikarja, Galerija ŠKUC

18. januar

GAIPED: predstavitev pariške revije, Galerija ŠKUC

9.-14. junij

MAGNUS 86: filmi Dereka Jarmana, razstava Kriste Beinstein, performance DISTANZ, letak o aidsu, srečanje z organizacijo COC iz Amsterdama, družabnost; Cankarjev dom, Galerija ŠKUC, CIDM

avgust

Sekcija Magnus v MANIFESTU za festival novih družbenih gibanj v Novi Gorici zahteva:

- da se člani, ki kaznujejo homoseksualne odnose v kazenskih zakonih republik Srbije (110/3), BiH (93/2), Makedonije (101/2) in pokrajine Kosovo (81/3), takoj odpravijo;
- da se v slovenski ustavi prepovedi diskriminacije zaradi spola, vere in narodnosti doda prepoved diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti;
- da se v šolske programe vključi pouk o homoseksualnosti, a ne kot o patološkem spolnem odnosu, marveč kot o življenjskem izboru, ki je enakopraven heteroseksualnemu, le različen od njega;
- da vlada SFRJ protestira pri vladah držav, ki diskriminirajo homoseksualno manjšino, tako da ljudi zaradi homoseksualnosti diskreditirajo, zapirajo ali celo likvidirajo (Romunija, SZ, Kuba, Iran).

15.-18. december

AIDS: okrogla miza, filma Buddies in No Sad Song, gledališka predstava Tako kot je; Cankarjev dom

1987

16. april

V marcu 1987 se proti sekciji sproži gonja zaradi napovedi, da se bo **festival Magnus 87** začel na 25. maj. Festival preimenujejo v "kongres"; svet za socialno in zdravstveno varstvo RK SZDL in ljubljanska inšpekcijska služba skleneta, "da bi bilo treba kongres prepovedati". Na pobudo sekcije se sestane **IZREDNA SKUPŠČINA ŠKUC-Foruma** in med drugim sprejme sklep, da predlaga ustavno komisiji uvrstitev "spolne usmerjenosti" med primere, za katere je po ustavi diskriminacija izrecno prepovedana. Festival se preloži za nedoločen čas...

25. maj

DAN MOBILIZACIJE PROTI AIDSU: razstava materialov homoseksualnih organizacij proti aidsu, zastoj kondomi, Galerija ŠKUC

julij-avgust

AIDS letak, s pomočjo RK ZSMS distribuiran po vsej Sloveniji.

oktober

Priloga o lezbilstvu "**Ljubimo ženske**", Mladina

Ustanovi se **lezbična skupina LL** pri sekciji Lilit (feministična sekcija Škuca)

november

Ženski disko večer v Klubu mariborskih študentov

1988

januar

Skupina **LL se osamosvoji** v samostojno Lezbično sekcijo LL pri ŠKUC-Forumu

6. februar

DELO objavi **ODPRTO PISMO** sekcij Magnus in LL Jožetu Smoletu (RK SZDL), Smole ne odgovori.

marec

LL literarni večer slovenske lezbične poezije, Galerija ŠKUC

Prva številka publikacije **LESBOZINE** (informacije, prevodi, literarni prispevki)

Predavanje Barbare Martin iz Berlina o švicarski lezbični pisateljici Annemarie Schwarzenbach, Sociološki inštitut

junij

Od pomladi 1986 potekajo nenehna prizadevanja, da bi sekcija dobila stalen **KLUBSKI PROSTOR**; vsa se izjalovijo. V juniju sekciji organizirata **klubska večera** (prvi ženski, drugi mešan) v zasebnem lokalu **Stara cerkev**. Kljub temu, da sta v vseh pogledih zelo uspela, lastnik ne odobri nadaljnjih večerov.

10.-24. avgust

Prvi mednarodni **LEZBIČNI KAMP** na Rabu z udeleženkami iz Z. Nemčije, Italije, Anglije, Irske, Portugalske, Avstrije, Nizozemske

22. oktober

DELO objavi **PROTEST sekcij** proti interpretaciji Jožeta Smoleta na novosadskem

mitingu (1. zaradi njenih fašistoidnih implikacij, 2. ker si je Smole očitno "ni zaslužil").

20. november

GAYZINE 2: izid publikacije (teorija, literatura).

10.-18. december

TEDEN LEZBIČNEGA FILMA (Deset Hearts, Olivia, Anne Trister, Lianna, Another Way), Galerija ŠKUC

18.-24. december

TEDEN GAY FILMOV (Anger, Babenco, Genet, Kanievski, Molinaro, Morrisay idr.), Galerija ŠKUC

december

Trije mešani **klubske večeri Pri Žagarju**

31. december

Silvestrovanje v Galeriji ŠKUC

1989

9. januar

Sekcija Magnus in lezbična sekcija LL obnovita pobudo, naslovljeno na RK ZSMS:

(1) da predstavniki RK ZSMS v slovenski ustavni komisiji zastopajo pobudo, da se v člen o človekovih pravicah v slovenski ustavi med primere, za katere je diskriminacija izrecno prepovedana, vstavi tudi "spolno usmerjenost";

(2) da predstavniki RK ZSMS zastopajo enako pobudo tudi ob spremembi jugoslovanske ustave;

(3) da v zvezi s točko (2) RK ZSMS preko ZK ZSMJ sproži pobudo za odpravo tretjega odstavka 110. člena kazenskega zakonika republike Srbije, drugega odstavka 93. člena KZ republike Bosne in Hercegovine, drugega odstavka 101. člena KZ republike Makedonije in tretjega odstavka 81. člena KZ avtonomne pokrajine Kosovo;

(4) da se RK ZSMS preko ZK ZSMJ zavzame za enakopravno obravnavanje homoseksualnih in heteroseksualnih primerov v vseh zakonih, ki obravnavajo spolna in družinska razmerja.

februar

Druga številka publikacije Lesbazine

8. maj

Priloga Magnusa in LL v **Tribuni**

1. junij

Izide publikacija **GAYZINE 3**

1.-8. junij

DNEVI GAY FILMA, Cankarjev dom (Za vedno prijatelja, Wendel, Goljulija, Ranjeni moški, Zlata očala).

28. maj

Začetek diska v K4 - sprva je nedeljski disko razdeljen na LL in Magnus večere, avgusta pa sekciji združita večera v **Disko lezbijk in gayev**, ki se nato preimenuje v **ROZA DISKO**; začetni obisk okoli 100 gostov sčasoma naraste do 250 in občasno tudi do 350; pred ali v okviru diska je v K4 potekal raznovrsten program: tropska noč (13. 8.), transvestitski žur (20. 8.), projekcije filmov (Torch Song Trilogy, Mascara, Liquid Sky, The Last Of England, Brezglavo), pogovor o homofobiji - LL (3. 9.), predstavitev antologije homoerotične poezije Drobci stekla v ustih (24. 9.), literarni večer slovenskih avtorjev (22. 10), pogovor o homoseksualnosti in politiki (29. 10), pogovor o aidsu (3. 12.), transvestitski show (24. 12.)

16.-22. julij

Sodelovanje sekcij na svetovni **konferenci ILGA** na Dunaju

julij-avgust

Javno pismo Čeliku zaradi nočnih napadov na homoseksualce, pogovor s Čelikom ter njegov javen odgovor

avgust

Izid priponk **Silence = Death**, v boju proti aidsu in homofobiji

september

Sodelovanje Magnusa in LL na prireditvi **Europe Against The Current** v Amsterdamu

oktober

Sodelovanje sekcije LL na **Lezbičnem tednu** v Berlinu

3.-5.november

Udeležba na 13.kongresu ZSMS v Porto-rožu; kongres sprejme sledeče pobude: Spolna usmerjenost naj se uvrsti med primere, za katere je izrecno prepovedana diskriminacija tako v Ustavi SRS kot tudi SFRJ. To pomeni izenačitev sporazumne starosti za homoseksualne odnose s sporazumno starostjo za heteroseksualne odnose; možnost zakonske zveze med partnerjema istega spola; odpravo zakonov, ki prepovedujejo homoseksualne odnose v ožji Srbiji, BiH, Makedoniji in na Kosovu.

1990

Roza disko: transvestitski show iz Beograda, pustovanje s sexy tombolo

25.januar

Začetek **Gay strani v Telexu** (izide deset števil, do 29.3., ko je Telex ukinjen)

17.marec

Celodnevna **oddaja o homoseksualnosti na RGL**

pomlad 90

Sodelovanje na volitvah v okviru **neodvisne liste novih družbenih gibanj**

23.junij

Člani(ce) Magnusa in LL **ustanovijo ROZA KLUB** - samostojno politično združenje za preprečevanje in odpravljanje diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti ter za uveljavljanje načela enakopravnosti na vseh ravneh zasebnega in javnega življenja

jesen 90

Sredstvom javnega obveščanja, kakor tudi drugim političnim organizacijam in strankam, je bilo poslano **SPOROČILO ZA JAVNOST - POBUDE PROTI DISKRIMINACIJI**: Homoseksualni ljudje so v republiki Sloveniji še vedno državljani in državljanke drugega razreda, kar se kaže zlasti v:

- tem, da ne morejo oblikovati zakonitih partnerskih zvez z možnostjo dedovanja po partnerju in posvojitve otrok,
- tem, da so, naj to želijo ali ne, potisnjeni v "drugačen način življenja" in v zunanji ali notranji geto (ne da bi jim bilo omogočeno upravljati z enim samim lastnim prostorom!),
- vzgojnih, kulturnih in drugih ideoloških obrazov, kjer je homoseksualna usmerjenost obravnavana tako, da to otežuje njihovo čustveno in socialno dozorevanje ter spodbuja hipokrizijo,
- popolni odvisnosti od tega, ali jih je njihovo neposredno okolje pripravljeno tolerirati ali ne, tako da so marsikdaj žrtve različnih oblik zatiranja, tudi fizičnih napadov, in je lahko izkazovanje njihove spolne usmerjenosti veliko tveganje za njihovo telesno, poklicno in socialno integriteto.

Ker je pravica vsakega državljan in državljanke, da država varuje njegove in njene pravice in temeljne svoboščine, in ker pravice in temeljne svoboščine ne morejo biti zagotovljene molče ali zgolj implicitno, še zlasti ne, če se navezujejo na nekaj, kar je kakor homoseksualnost podvrženo večstoletnim predsodkom in večstoletnemu zatiranju, je Roza klub oblikoval naslednje pobude, ki povzemajo prejšnje pobude sekcije Magnus:

A) Da se v slovenski ustavi med primere, za katere je diskriminacija izrecno prepovedana, vstavi tudi "spolno usmerjenost", tako da se 13. člen Delovnega osnutka ustave Republike Slovenije v celoti glasi: "Vsi ljudje imajo enake pravice ne glede na narodnost, raso, spol, spolno usmerjenost, jezik, vero,

politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Vsi so pred zakonom enaki."

B) Da se Republika Slovenija ne vključi v nobeno tvorbo in ne pridruži nobeni skupnosti, ki preganja ljudi zaradi njihove spolne usmerjenosti.

C) Da se, kjer zakon obravnava družinska in partnerska razmerja in razmerja, ki se navezujejo nanje, homoseksualni in heteroseksualni primeri obravnavajo enakopravno.

D) Da se v državnih (nacionalnih) informativnih, edukativnih, kulturnih in znanstvenih programih odmeri ustrezen prostor za obravnavanje homoseksualnosti in za problematiko, ki zadeva homoseksualne državljane in državljanke.

Za konkretizacijo teh in oblikovanje in realizacijo drugih pobud s ciljem normalnega sožitja ljudi, ne glede na njihovo spolno usmerjenost, Roza klub predlaga vladi RS ustanovitev centra, ki se bo v skladu s tradicijo imenoval "Roza center", politične stranke pa Roza klub naproša, da podprejo te pobude v skupščini RS.

Bilten Roza kluba 4x (julij, september, oktober, november)

11.-14.oktober

Sodelovanje na konferenci nevladnih aids organizacij **EUROCASO** na Dunaju

8.november

Začetek oddaje Roza val, Val 202, Radio Slovenija (do junija 1991)

Roza disko: (po avgustovskem premoru) koncert Anje Rupel, modne revije, moški striptiz, transvestitski show

Založba ŠKUC - zbirka LAMBDA: Modra svetloba - homoerotična ljubezen v slovenski literaturi

3.-7.december

DNEVI GAY FILMA: retrospektiva Rosa von Praunheim (Rdeča ljubezen, Mesto izgubljenih duš, Anita: ples greha, Dva pogleda na aids, Virus ne pozna morale, Molk=smrt, Ni perverzen homoseksualec), plakat

December

Revolver 1 (revija za kulturna in politična vprašanja) - revija s homoerotičnim nabojem, plakat

1991

Roza disko: Svetlana Makarovič, Ana Monro, Katja Levstik, Rimska cesta, Vita Mavrič

marec

Revolver 2, Deklaracija: **Pravica do drugačnosti**, ki jo podpišejo: Liberalno-demokratska stranka, Zeleni Slovenije, Social-demokratska stranka, Social-demokratska mladina, Stranka demokratične prenove, Socialistična stranka, Slovenska demokratična zveza, Ženske za politiko, Center za kulturo miru in nenasilja ter Roza klub

19.-21.april

Sodelovanje na **konferenci** gay in lezbičnih organizacij vzhodne in jugovzhodne Evrope v Pragi

maj - junij

Afera Revolver v ljubljanski mestni vladi, ki potihne z junijsko vojno v Sloveniji

4.-8.september

Prvi Pink tabor v Ankaranu

Revolver 3

1.-22.december

GO-GAY filmi (Dnevi gay in lezbičnega filma) v Cankarjevem domu in Roza disko (Mlada upornika soula, Vrt, Na straži, Želja, Novembermond, Er moretto, Nokturno, Zakon želje..)

Aids akcija - plakat Z mano je varneje, v sodelovanju s ŠOU

1992

Roza disko: Marquis de Sade teater, J. R. Gone Wild, Wild Boyz, transvestitski showi

januar

Revolver 4

14.-28.januar

Foto razstava POGLED MOŠKEGA, galerija ŠKUC, Alen Kos, Boštjan Lisec, Gorazd Majaron, Marko Radovan, Mio Vesovič

januar-marec

Obratujeta privatna lokala, disko **Joy club** in restavracija **Flamingo**

22. maj

Tretja obletnica Roza diska + Rozavizija

junij

Sodelovanje na srečanju **"pozitivnih"** skupin pri Goetingenu

julij

Sodelovanje sekcije LL na srečanju **Lezbičke in Evropska skupnost**, München

Revolver 5

26.-30.avgust

Drugi Pink tabor v Grožnjanu

SMALLTOWN GAY

...Mother will never understand
why you had to leave
for the Love that you need
will never be found at Home
and the Answers you seek
will never be found at Home.

To so verzi iz pesmi *Smalltown Boy*, s katero se je Jimmy Somerville povzpeli iz anonimnosti skupaj s spremljevalnimi **Bronski Beat**. V videu, ki je bil narejen za to pesem, lahko popolnoma razberemo, da je vse dogajanje zrežirano po Jimmyjevih lastnih izkušnjah: fant, ki je že nekaj časa študent, obišče starše v svojem rodnem mestecu. Ob obisku na bazenu naleti na skupino homofobnih kolegov in ker na nekoga preveč meče oči, konča v slepi ulici z razbitim nosom. Domov ga privedejo miličniki, starši naredijo manjši cirkus in Jimmy odide nazaj v velemesto. Zgodba je skoncentrirano dogajanje njegovega otroštva: Jimmy je bil rojen leta 1961 v Glasgowu na Škotskem in je bil skupaj s svojo družino od majhnega deležen grobih razmer - oče je bil rudar, v šoli pa je bil Jimmy vedno grešni kozel, pri učiteljih zaradi svojih do ramen segajočih las, pri sošolcih pa zaradi svojega priznanja lastne drugačnosti, ko je imel štirinajst let. Od takrat dalje so ga povsod označili za "prekletega pedra", zbijali šale na njegov račun, dokler ga niso čez dve leti izključili iz šole. Jimmy je bil tako prisiljen, da se je preživljal z različnimi posli, kot prodajalec časopisov, mlekar in delavec v tovarni barv, obenem pa se je tesno zaprl v družbo in gibanje homoseksualcev. Ti so si brili glave do golega, s čimer so protestirali proti netolerantni britanski družbi. Ta jih ni razločevala od Naci-skinov in zato so bili Gay-skinini deležni enake odklonilne reakcije. Leta 1979 ga je oče vrgel iz hiše in Jimmy se je izselil v London, kjer je delal kot prodajalec. Živel je z drugimi sostanovalci, ki so se ukvarjali z umetnostjo, vse od videa pa do baleta. Tu je odkril svoj cilj - oder. Pel je v več skupinah in igral v gledaliških igrah, kasneje pa v nagrajenem video filmu ljubimca **Connija Framed Youth** pel pesem *Screaming*, ki je izšla v omejeni nakladi kot mala plošča, kasneje pa na albumu skupine Bronski Beat *The Age of Consent*. Danes je ta mala plošča rariteta in jo zbiralci cenijo na vrednost prek tisoč funtov. Besedilo pesmi je enostavno pripovedovanje o tem, na kar naleti vsak mlad gay, ki odrasča v netolerantnem okolju (...my Man love, ma first Love, my Closetness and Pain, my Father my Action-man, my hiding in the Crowd...). 1983 je Jimmy ustanovil skupino Bronski Beat, s prav tako homoseksualnima **Larryjem Steinbachekom** (sintesažer) in **Stevom "Bronski" Forrestom** (kitara).

V tistem času sem bil sam v osnovni šoli, ko sem odkril Bronski Beat in njihov prvi uspeh, pesem *Smalltown Boy*. Neznansko mi je bil všeč tako Jimmy kot njegov falset, in čeprav nisem razumel besedila, sem iz videa dovolj jasno povzel, za kaj gre. Časopisi so se takrat na veliko razpisali o njem kot deklariranem homoseksualcu, sploh pa ob izidu albuma *The Age of Consent*. Ze ovitek plošče je povsem nedvoumno nakazoval odkrito izkazovanje njihove usmerjenosti (rožnat trikotnik na črni podlagi). Pri mojih trinajstih mi je vse to delovalo kot

nekakšen zunanji znak lastne usmerjenosti, čeprav sem še vedno mislil, da nisem gay. Na tihem in pri sebi sem pa občudoval skupino z Jimmyjem in jih od takrat naprej spremljal skozi njihovo kariero. V tistem času sem imel prvi stik s prijateljem, v šoli pa so se me dekleta po navadi izogibala in se mi posmehovala ter me v glavnem sploh niso jemala resno. Vseeno mi ni bilo, kaj dosti pa tudi nisem ukrenil, da bi bilo drugače, ker mi sploh ni bilo do tega. Počasi sem se zavedel, da se razlikujem od ostalih, in pričel živeti dvojno življenje: rad sem prebiral vse, kar je bilo povezano s homoseksualnostjo, naprej sem poslušal Bronski Beat in se poistovetil z Jimmyjem, čeprav sem načelno zavračal homoseksualce, vsaj pred drugimi.

Bronski Beat so na albumu *The Age of Consent* objavili tako pesem *Smalltown Boy*, kot še dva kasnejša uspeha, *It ain't necessarily so*, ki sta ga napisala **George in Ira Gershwin**, in *Why?*, ki odpira album. Ostale pesmi na plošči se ukvarjajo z osrednjo problematiko današnje družbe: s pohlepom po denarju, z vojnami, s človeško pokvarjenostjo, čeprav je vodilna tema vsake pesmi homoseksualnost. Zadnja pesem je bila priredba pesmi *I feel Love / Johnny remember me*, ki jo je pozneje pel z **Marc Almond**.

Skupina je z Jimmyjem obstajala dve leti, potem pa je on izstopil zaradi nenehnega trušča okoli skupine in ker sta ga Larry in Steve ovirala pri kreativnosti. Bronski Beat so kljub temu ostali in do danes nanizali kar veliko hitov npr. *Hit that perfect Beat*. S kolegom iz Framed Youth obdobja, izučnim komponistom in klaviristom **Richardom Colesom**, je pričel projekt **Communards**, čeprav sta se v začetku poimenovala **Politic Body**. Ime je bilo povzeto po pariški komuni iz 19. stoletja, poskusu upora proti socialnim razlikam in diskriminaciji. Obdobje Communardsov je prineslo opus najlepših pesmi, ki jih je Jimmy kdajkoli napisal. Z Richardom sta učinkovala kot par, poln nasprotij: Jimmy suhljat, nekaj več kot poldrugi meter visok "plešec", Richard visok, z očali, vedno v klasičnih oblačilih. Prva pesem ni dosegla bistvenega uspeha - to je bila *You're my World*, ki sta jo fanta pospremila z videom, v katerem Richard igra za velikim

belim klavirjem, na katerem je vaza z rožnatimi vrtnicami, v ozadju pa igra ženska spremljevalna skupina, ki igra vse ostale instrumente, spremljevalni vokal pa je **Sarah Jane Morris** ("Z ženskami je lepo delati, nikakršnih problemov nimaš", je takrat dejal Jimmy). Debitantski album sta poimenovala preprosto **Communards**, ki je nosil rdečo zvezdo, z dvema moškima siluetama na črni podlagi. Resnično zanimanje je sprožila uvodna pesem *Don't leave me this Way*, ki sta jo posvetila britanskemu parlamentu. Samo vzdusje na albumu je precej drugačne vrste kot tisto na *The Age of Consent*: prevladujejo klasični instrumenti od klavirja do godal, ostal pa je rezek glas saksofona, v pesmi *So cold the Night* je čutili orientalskost, ki je v splošnem prisotna tudi na videu. Besedila so bila izključno roza obarvana, o tem ni bilo nikakršnega dvoma že pri prvem poslušanju. V tistem času smo pisali leto 1986 in bil sem v prvem letniku srednje šole, že delno prepričan v svoje nagnjenje, album pa sem uspel dobiti pred začetkom poletja. Pesmi sem vrtel do onemoglosti in ob pričetku drugega letnika sem znal na pamet že vsako noto: Communards so bili zame svet zase, ob vsaki pesmi sem si zamišljal posebno zgodbo in poln sem bil nekih neznanih občutkov. *Reprise* (posvečen "železni lady" Thatcher) in *Disenchanted*, tolažba za tiste, ki se še iščejo (...*Boy, what is wrong with you? No Future, no Hope, just broken Dreams, you spend your Days wondering why?...*), sta bila preostala uspeha, čeprav ostanek ni nikoli prišel ven iz anonimnosti, kljub temu pa so mi osebno veliko bolj všeč *Don't slip away*, tipična kabaretska popevka, ali pa *Forbidden Love*, ki zapira ploščo: med skoraj pobesnelim zvokom saksofona in klavirja Jimmy poje o tistem, kar prej ali slej vsi gayi občutimo: *Our Love's like forbidden Fruit, but we take each Bite with Pride, not with Shame*.

Poleti 1987 sta se Communards pojavila v živo s pesmijo *Tomorrow*. Tega nastopa se še prav dobro spominjam: Jimmy je v beli srajci na odru poskakoval v čisto izzivajočem ritmu in eden mojih domačih je komentiral: "Kakšen peder". Poslej so me takšne izjave kar malo žalile, čeprav se še nikomur niti sanjalo ni, kaj se z mano dogaja. Imel sem občutek nemoči in strahu pred prihodnostjo, saj mi je bilo vedno bolj jasno, da bom moral zaživeti kot gay in s tem neizbežno spremeniti način življenja. Vendar sem vedno našel kakšna opravičila in se skrival v množici še dobrih pet let, ko sem pravzaprav odkril samega sebe in ko sem postal ponosen na svojo usmerjenost. Do takrat sem imel kar nekakšno strahospoštovanje do tistih gayev, ki so se javno deklarirali in se izpostavili množici, obenem pa sanjal, da bom lahko sam nekoč naredil čisto enako. Spraševal sem se, od kod Jimmyju in drugim iz show biznisa takšen pogum. Tisti čas sta fanta napovedala nov album in kar štel sem mesece, kdaj ga bom dobil. Ravno tako v začetku poletja sem držal v rokah črno uokvirjen bel kvadrat, na katerem je s stiliziranimi črkami pisalo **Red**. Do danes je to zame, razen še nekaterih albumov (**Olfieldovih Tubular Bells**, recimo), ena najboljših plošč in tistega časa se vedno spominjam z veseljem. Album je bil posvečen Jimmyjevemu prijatelju **Marku Ashtonu**, ki je šestindvajsetleten preminil zaradi aidsa, s posvetilom "It's better to die on your Feet than to live on

your Knees..., odpira pa ga *Tomorrow*, ki se nadaljuje v inicialke *T.M.T.L.T.B.M.G.*, kar stoji v pesmi kot sporočilo "*There's more to Love than Boy meets Girl*", s čimer skozi besedilo Jimmy pojasnjuje, kako ni nikakršne razlike med homoseksualno in "normalno" ljubeznijo: *I would like to shout it from the highest Mountain to tell the World / I'm in Love and what it means to me...*, naslednja *Matter of Opinion* pa se ukvarja s smislom coming outa: *I could try to explain but why should I waste my Time on you? / Understand - won't you try to understand my Point of View...*, vse skozi lepo aranžirano instrumentalno spremljavo in ženskim zborom. Pesem *Victims* govori o tovarniškem delavcu Billyju, ki zbolí za aidsom, in kakšna je reakcija okolja, ko se mu razodene, zakaj ne moremo nikogar kriviti, saj so to le žrtve (priznati moram, da se s tem nisem strinjal in se še sedaj ne - zakaj bi nekateri MORALI trpeti?). Balada *For a Friend* pa je posvečena Marku Ashtonu. *Never can say Goodbye* se sicer izjemoma ne ukvarja z rožnato tematiko, je pa vseeno dober disko komad.

Aprila 1988 sta se Richard in Jimmy razšla (sam ne vem, zakaj), Jimmy pa je nadaljeval solo kariero. Pridružil se je britanskemu gibanju proti aidsu *Act up* in na tem področju je nastala tudi pesem *Read my Lips*, naslovna za njegov album leta 1989. Album me je kar razočaral - cel kup pesmi, toda atmosfera z *Red* se je najbrž izgubila istočasno, ko je Communards postal preteklost. V *Roza disku* se občasno vrti *You make me feel (mightily real)*, ki sicer ni njegova pesem, prav tako kot francoska *Comment te dire adieu*, zame osebno najbolj brezvezna Jimmyjeva pesem, čeprav je nalletela na kar ugoden odmev. Skratka, vtis albuma je medel, kar še dodatno potrди remix na koncu plošče.

Sedaj, ko sem vse svoje načrte delno uresničil in imam kompilacijo *The Singles Collection 1984 - 1990* kot povzetek neke kariere že nekaj časa spravljeno v svoji zbirki plošč, se še vedno rad ozrem na osemdeseta in na Communards ter Bronski Beat - z njimi je odšel tudi del moje identifikacije in odkrivanja svoje prihodnosti. V K4 mi pač ostanejo *Don't leave me this Way* ter *Comment te dire adieu*, na kar lahko vsaj dobro zaplešem, če drugo ne gre.

Diskografija: vsi albumi so bili izdani v licenci Jugoton (sedaj Croatia Records) / London Records:

1984: *The Age of Consent*

1986: *Communards*

1987: *Red*

1989: *Read my Lips*

1990: *The Singles Collection 1984/90*

Jadran Aleksić

S pojmom peder in lezbijka sem se prvič srečala nekje v nižjih razredih osnovne šole. Beseda peder je bila psovka, s katero smo se vsepovprek obkladali, kot npr. z različni kreteni in bosanci. O tem, kaj pomeni lezbijka, pa me je poučil sošolec, ko sva reševala križanko v Cicibanu. Rekel je, naj mu povem kakšno žival, ki se začne s črko L. Naštevala sem:

"Lev, lisica..."

"... lezbijka!" me je zmagoslavno dopolnil Boštjan.

Takrat seveda še nisem vedela, da bo ta strašna žival na L kasneje precej pomembna zame. V otroštvu nisem doživela nekih revolucionarnih dogodkov s tega področja, da bi lahko rekla: Na, zdaj sem pa TO in bi me zadela kap. Najprej se je pojavila slutnja neke simpatije, nato simpatija sama in nazadnje sem se zares zaljubila. Z raznoraznimi strahovi in dvomi sem opravila bolj na hitro in površno, v prepričanju, da je za vse skupaj kriv kismet.

Prijatelji, ljubim jesen, ta žalostni letni čas je kakor ustvarjen za spomine. Kadar se drevje obleti, kadar nebo še v somraku ohrani rdečkasto barvo, ki zlati ovenelo travo, je sladko

opazovati ugašanje vsega, kar je še nedavno plapolalo v tebi.

Žalostna je ta letna doba, ki jo zdaj preživljamo: rekli bi, da je življenje odšlo s soncem, srce in kožo nam spreletava drget, vsi šumi onemijo, obzorja poblede, vse bo zaspało ali umrlo.

Kakor je počasi ugašal ta dan, sem počasi korakala mimo vseh stvari v svojem življenju, mimo idej, strasti, dnevo razvemanja, dnevo žalosti, mimo utripov upanja, mimo silnih tesnob. Včasih se mi zdi, da sem živela več stoletij in da vsebuje moj "jaz" ostanke tisočerih minulih življenj. Čemu? Ali sem ljubila? Sovražila? Ali sem kaj iskala?

Že v osnovni šoli sem bila žalostna, sama sebi dolgočasna, izgorevala sem v željah, čutila sem vroče težnje za nekakšnim norim in vznemirljivim življenjem, sanjala sem o strasteh, med njimi je bil - lik žene.

Po petnajstem letu je zame vse pomenilo svet luči, svet vonjav; v daljavi se mi je prikazovalo življenje, polno sijaja in radostnega hrupa; to so bile, kakor v pravljicah o vilah, galerije za galerijo in v njih so se pod ognjem zlatih lestencev vžigali diamanti, čarobna beseda je na stečaj odpirala začarana vrata, in bolj ko se bližala, bolj se pogled potaplja v veličastnih perspektivah, katerih bleščanje izvablja smeh in zapira oči. Pred temi očmi pa je še vedno - lik žene.

Nejasno sem si želela nekaj, česar ne bi mogla jasno izreči niti z eno besedo niti v mislih opredeliti v kakršnokoli obliko, a za čemer sem vendar neprenehoma in vselej hrepenela.

Oh, kako sem oboževala plesalko na vrvi z njenimi dolgimi uhaní, ki so se ji vrteli okrog

prelepe glave, njeno debelo ogrlico s kamenčki, ki ji je udarjala po belih prsih. S kakšno nemirno pohlepnostjo sem jo opazovala, kadar se je dvigala v višino svetilk in kadar je njena z zlatimi venci obšita obleka zvenčala pri odskokih in nemirno frfotala v zraku!

To je bil lik žene, ki je živel v meni - vabljiva, nerazumljiva skrivnost, ki je vznemirjala vse moje celice.

Izogibala sem se temu občutku, korakala sem naravnost vanj. Predala sem se mu šele pri davetnajstih letih.

Danes si želim, da bi se bila predala prej, vsa, ne samo v sladkih sanjah - liku žene, ampak v resničnosti - ženi.

Minila je osnovna šola, minila je srednja šola. Iz sanj sem stopila na pot resničnosti. In ni mi žal. Ampak, polagam vam roko na srce - ne upirajte se resničnosti, bodite to, kar ste; kajti, če pustite sanjam, da ostanejo sanje, potem ne boste nikoli živeli. Bodite!

Vaša Marjeta

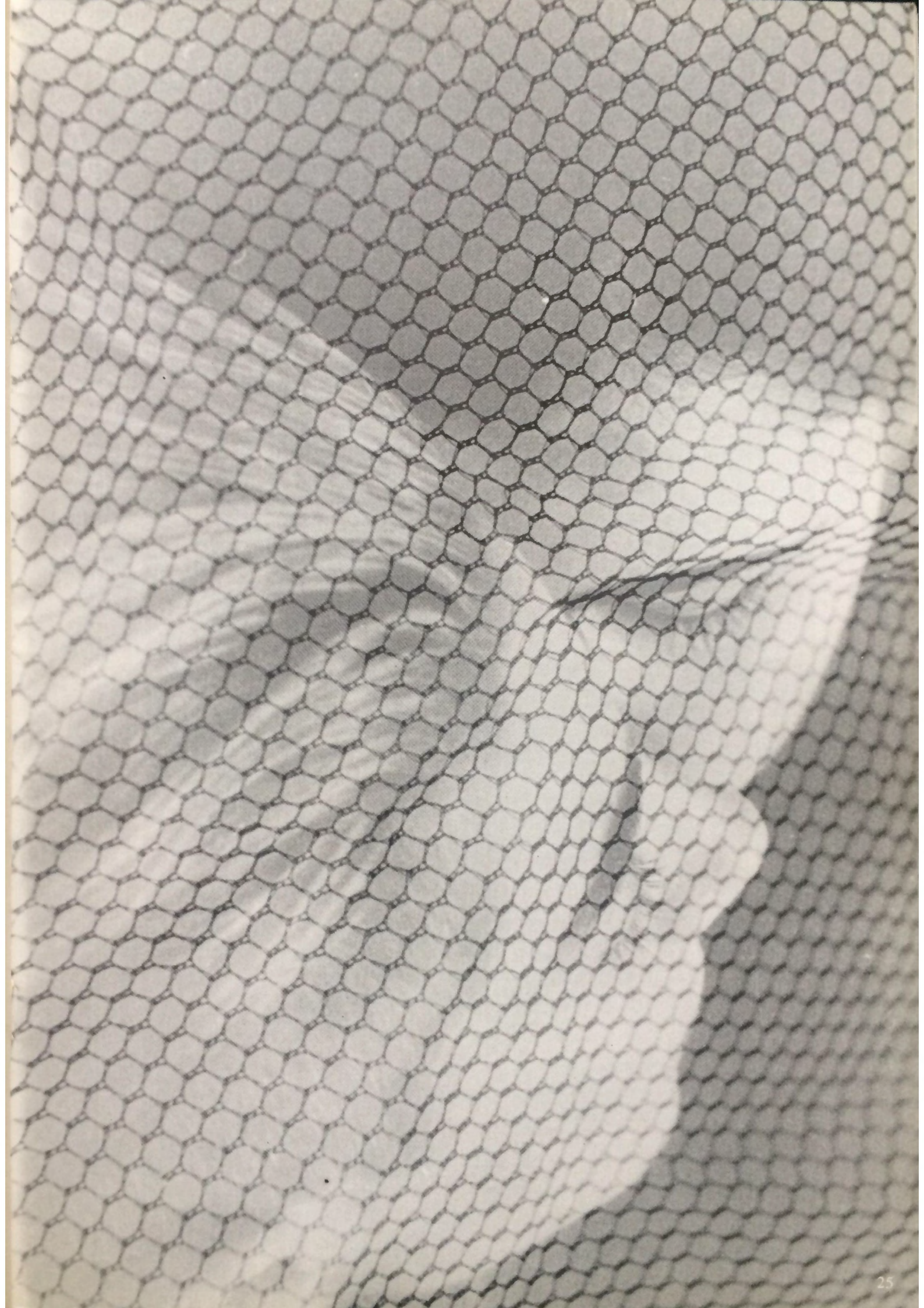
V mnogih časopisih in revijah sem zasledil kakšen članek na temo homoseksualnosti, o gayih, njihovem življenju, delu ali kaj podobnega. Večinoma takšne ljudi prikazujejo kot drugačne od ostalih. Če izvzamemo privatno življenje, mislim, da teh razlik ni. Sam sem sicer ob koncu osnovne šole pogledal kakšnega fantiča, vendar se mi še sanjalo ni, da me bodo le-ti tudi zanimali. Nekako so me privlačile tudi ženske, tako da si sam nisem bil na jasnem o svoji identiteti.

Prvi korak je bil prihod na sceno, spoznavanje in ogled vsega tega. Seveda je temu botrovala tudi neizmerna radovednost. Odločil sem se, da obiščem ljubljanski K4 in sicer v nedeljo. Strah pred znanci sem hitro prebrodil in ko sem se dokončno otrešel vseh predsodkov, se mi je zdelo, da so nedeljski večeri v K4 resnični žuri.

Ko sem čez čas spoznal tudi nekaj gayev, sem ugotovil, da so bolj vredni zaupanja kot ostali. Ob prvem stiku z moškimi pa sem imel občutek, da mi bo moje majhno srce vrglo iz telesa, kajti bitje je bilo neverjetno hitro. Nekako sem si želel spoznati moškega in se poljubiti z njim, ko pa se je to skoraj zgodilo, se mi je pripetilo tisto, kar sem že omenil. Dogodki so se odvijali naprej in danes, ko je od tega že dve leti, se veselo in radostno spominjam dogodkov in pripetljajev, ki sem jih doživel. Moram reči, da so bili nadvse prijetni. Starši o meni ne vedo sicer ničesar, zato pa je tu še moja sestra, ki me ima še raje, odkar sem ji povedal zase. Kaj pa družba? boste morda rekli. Nekaj časa sem kolegom in kolegicam, ki so sicer vedeli, da hodim ob nedeljah v K4, pripovedoval, da so ob nedeljah žuri itd. Po kratkem prepričevanju so se omehčali in skupaj smo odkorakali v K4. Vas zanima rezultat? Od takrat so bili vedno prisotni. In baje jim ni žal. Tudi vam ne bo. Zakaj bi se skrivali za šiframi najrazličnejših časopisov? Sedaj, kot pravijo, K4 odpira ventile in zakaj še vi ne bi odprli svojih zavornih in se nam pridružili?

Torej se vidimo.

MC

Nekaj več kot dvajset štirinajst do enaindvajsetletnikov na **gimnaziji Harveya Milka** (Harvey Milk School), ki so jo leta 1985 ustanovili prav na robu West Willaga na Manhattanu, se mora dokopati do mature z enakimi obveznostmi, kot veljajo za druge dijake v **New Yorku**. Kar se tega tiče, povsem navadna gimnazija torej. Pa je vseeno čisto drugačna od katerekoli gimnazije na svetu.

Na to opozarja že ime šole - ponasa se z imenom člana mestne uprave v San Franciscu, ki ga je umoril njegov politični nasprotnik. Edini "greh" **Harveya Milka** (mimogrede, režiser Gus Van Sant, Moj mali Idaho, o njem pripravlja filmski projekt, glavno vlogo pa si je bojda že izbojeval Robin Williams) je greh, s katerim morajo živeti tudi dijaki "njegove" šole - njihova spolna naravnost. Gimnazija Harveya Milka je prva in edina šola za homoseksualne dijake.

Manhattan se ob San Franciscu lahko pohvali z najštevilnejšo in najbolj aktivno gay populacijo na svetu. Celo lokalni policisti so vselej prijazni, verjetno zato, ker je eden med njimi odkrito priznal, da je gay.

Vendar pa se je takoj po ustanovitvi sprožil val zgražanja fundamentalistov in različnih skupin za ohranjanje morale, ki se še vedno ni pomiril. Dijaki imajo na poti v šolo še vedno težave z ljudmi, ki delajo v okolici. Grozeči telefonski klici in grozilna pisma so še vedno sestavni del dneva. In na vpitje, da šola spodbuja in priporoča homoseksualnost, so se že tudi vsi navadili.

Pa so na šoli vseeno prepričani, da je njihovo delo uspešno. Učitelj **Fred Goldhaber** si želi, da bi bil tudi sam lahko hodil v to šolo. "Do enaindvajsetega leta nisem ničesar vedel o homoseksualnosti. To se mi zdi nezashisano. Ko sem zvedel, da odpirajo šolo za gaye in lezbične dijakinje, sem bil zelo navdušen, saj nisem mislil, da se bo kaj takšnega zgodilo še v mojem življenju."

Že sedemnajst let je Goldhaber znan kot gay in doslej ga v Brooklynu zaradi tega še nihče ni nadlegoval.

Zato pa imajo tovrstnih izkušenj več njegovi učenci na gimnaziji Harveya Milka. Skoraj vsi so bili na prejšnjih šolah deležni posmeha in žalitev - zato so izostajali. Veliko dijakov je tudi doma čakalo nasilje, starši, ki se niso mogli spriznati z njihovo homoseksualnostjo, so nekatere celo spolno zlorabljali.

Zaradi fizične in psihične varnosti šolska uprava pogovorov z dijaki sicer ne dovoli. Toda v šolskih arhivih je najti dovolj plastične opise.

Eddie T., čigar starši so o njegovi homoseksualnosti zvedeli od učitelja, ki jim je prišepnil, da se njihov sin "obnaša kot kakšen buzi", se je nenadoma znašel privezan na radiator, starša sta ga psihično in spolno zlorabljala, potem pa ga je oče prisilil, da se je na zloglasni 42. ulici prodajal moškim. To, da je njegov oče zdaj za zapahi, Eddieju ne pomaga veliko pri ponovnem vključevanju v družbo.

Mark je oboževal svojo mater, pa ga je pretepla, ko je slišala, da je gay. Zdaj hodi na predavanja na gimnaziji Harveya Milka in ustrahuje druge dijake, obenem pa hlepi za njihovim prijateljstvom.

Paul je obiskoval šolo v Columbusu v zvezni državi Ohio, kjer so ga zaradi odkrite homoseksualnosti sošolci neprestano mučili. Staknil je resne poškodbe, ko se je nanj s kamionom spravila skupina togotnežev. Nje-

gov oče je izvedel za gimnazijo Harveya Milka, ga poslal tja in obljubil, da mu bo pošiljal denar. Od neizpoljenih obljub pa se ne da živeti, in Paul je ostal brez stanovanja in denarja. Zanj so poskrbeli na **Institutu Hetricka Martina**, zasebni agenciji, pod katere finančnim okriljem (kot še več drugih programov za gay in lezbično mladino) je bila ustanovljena in zdaj deluje tudi gimnazija Harveya Milka.

Na inštitutu so se namreč leta 1985, pet let po ustanovitvi, zavedeli, da se niti eden izmed njihovih tisočih "klientov" ni uspešno vključil v tradicionalni šolski sistem. Ko je za to slišal mestni odbor za izobraževanje, je inštitutu ponudil financiranje osebja za posebno šolo, ki naj bi se pridružila posebnim šolam za narkomane, mladoletne prestopnike in bolehn mladino.

Seveda so mestno upravo takoj zolčno napadli zaradi pomoči pri ustanovitvi gay šole, a vseeno je bilo razlitega manj zolča kot takrat, ko so delili kondome po gimnazijah po vsem mestu. Najpogostejši argument proti gimnaziji Harveya Milka je bil (in je še vedno), da šola zagovarja segregacijo, tako kot šola, ki sprejema dijake na podlagi njihove rasne pripadnosti.

"Segregacija?!" se sprašuje izvršna direktorica inštituta **Frances Kunreutherjeva**. "Tem otrokom rešujemo življenje. Če jim ne bomo pomagali mi, jim v življenju ne ostane prav nič. Nikoli nismo nabirali dijakov po šolah, v katere so se uspešno vključili. Naš cilj je, da pritegnemo tiste dijake, ki so pobegnili od javnega šolskega sistema."

"Promocija homoseksualnosti?! Ljudje še vedno živijo v zmoti, da je njihovo spolno usmerjenost mogoče spremeniti. Pravzaprav velja, da bo otrok, če mu zabičaš, da mora biti tak, kot je treba, res tak. Toda večina gayev odrasča v heteroseksualnih družinah, pa zato še vedno niso heteroseksualci."

"Gay in lezbična mladina je dva- do trikrat bolj nagnjena k samomorom kot heteroseksualna," pravi Kunreutherjeva. Trideset odstotkov mladih gayev priznava, da so težave že skušali reševati s samomorom. V New Yorku je na cesti najmanj deset do dvajset tisoč otrok in polovica jih je homoseksualcev - nemilosti ceste pa so jih verjetno izročili starši, ki so jih zaradi njihove spolne usmerjenosti vrgli iz doma.

Manuel je za to najboljši primer: ko je materi pri dvanajstih priznal, da je gay, ga je ta spravila v prihiatrično bolnišnico in se mu odrekla. Po nekaj poskusih samomora je slišal za inštitut Hetricka Martina, ki s svojimi programi išče in svetuje prav takšnim primerom - in našli so mu nov dom. In odkar so ustanovili gimnazijo Harveya Milka, lahko takšnim omogočijo šolanje brez strahu pred zaničevanjem zaradi spolnega nagnjenja.

"Precej naših dijakov pravzaprav še ne ve čisto dobro, kaj so," pravi Fred Goldhaber in priznava, da je malo mladit, ki so prepričani o svoji spolni identiteti. Največ težav imajo kajpak tisti pri dvanajstih letih (kar je spodnja meja za sprejem na gimnazijo). "Toda naša šola jim omogoča, da dobijo splošno izobrazbo in se obenem odločijo, kdo in kaj so. Ne ščuvamo proti drugim; samo za gay mladino skrbimo."

Vseeno pa je tu vsakdo dobrodošel. Toda pripravljeni morajo biti delati v okolju, ki se odkrito ukvarja s homoseksualnostjo."

Gimnazijo Harveya Milka obiskujeta dve heteroseksualki. **Monica Fishof**, ki poučuje dijake z nižjim IQ-jem, je poročena in mama enajstletne deklice. V svojo strogo religiozni sredini je zaradi službe na gimnaziji naletela na kritiko in gnev. Po nasvet je odšla v Izrael k znamenitu rabinu, ki ji je dal svoj blagoslov.

Za dijake je gimnazija pravo olajšanje. Medtem ko inštitut Hetricka Martina po New Yorku lepi plakate, s katerimi opozarjajo, da so gayi in lezbijke razen spolne preference povsem enaki heteroseksualcem, večina dijakov svojo homoseksualnost izraža zelo pisano. Zohlačili, z izrazostvom. Zato razpoloženje bolj spominja na nočni klub kot na gimnazijo.

Toda šola Harveya Milka se ne pretvarja, da je normalna gimnazija. Čeprav se, tako kot po vseh gimnazijah, med dijaki porajajo ljubezni, močnejši ustrahujejo šibkejše, celo razsizen je del vsakdanjika (štirideset odstotkov dijakov je iz Južne Amerike, po trideset pa črncev in belcev, in pravega razumevanja med rasami, priznava Goldhaber, tudi pri njih ni).

Izobraževalni program je oblikovan tako, da zadovoljuje standarde državne izpitne komisije (le namesto telesne vzgoje imajo ure plesa); vendar pa je velik poudarek na homoseksualni tematiki. Na predavanjih govorijo o znanih homoseksualcih, razpravljajo o homoeotični in homoseksualni literaturi - knjiga *Mice And Men* je na primer obvezna po vseh newyorških gimnazijah, vendar je še posebej primerna prav za gimnazijo Harveya Milka.

Na predavanjih zdravstvene vzgoje največ časa posvetijo nevarnosti aida. Predavatelj je **Fred Goldhaber** - in to strasten predavatelj; pred petimi leti je namreč zvedel, da je seropozitiven. Njegov ljubimec je leta 1990 umrl zaradi aida.

Uspeh na gimnaziji Harveya Milka se ne kaže samo v številu maturantov (pet dijakov je maturiralo lani, letos šest), ampak tudi po tem, koliko samozavesti so pridobili zatirani in plahi, in kako so se bolj pogumno uspeli vključiti v nadaljni študij. Včasih je uspeh že, če kakšen zelo težaven dijak pride dvakrat na teden v šolo...

Na gimnaziji si želijo predvsem več lezbičnih dijakinj - poleg že dveh omenjenih heteroseksualk so na šoli le tri lezbijke - in več uspešnih transvestitov. "Veliko naših dijakov je v procesu spreminjanja spola ali imajo hormonske težave, kar je zanje izredno težko obdobje," pravi Goldhaber. "Drugi morajo skrbeti za lastno preživetje, ker jih je družba izvrgla, zato šolanje zanje ni vedno na prvem mestu."

Kljub temu pa je precej dijakov, ki ne želijo zapustiti gimnazije in družinskega ozračja, ki vlada v njej. Celo dijaki, ki med letom obetajo, so na zaključnih izpitihi slabi ali pa začno proti koncu šolskega leta "zaostajati", da bi lahko ostali v šoli, ki jim ponuja svojevrstno zavetje.

"Našo gay in lezbično mladino je treba poučevati v varnem okolju," pravi Goldhaber. "Vsako mesto v državi potrebuje takšno gimnazijo."

Ampak za zdaj ostaja gimnazija Harveya Milka edinstven eksperiment v vzgojnem procesu.

EROTIKA

BRIGITTE MARIA MAYER

“Moški izmenjujejo seksualne fantazije ob pijači, reče se jim umazane šale; naključni moški, ki se mu ne zdijo smešne, velja za čudaka. Pornografski filmi zabavajo fantovščine in trgovske konference. Kadar spravijo svoje fantazije na papir Henry Miller, D.H. Lawrence in Norman Mailer - da Geneta sploh ne omenim - veljajo za tisto, kar morebiti so: umetnost. Seksualne fantazije moških se imenujejo romani. Zakaj se torej seksualne fantazije žensk ne morejo imenovati enako?”

Nancy Friday: MOJ SKRIVNI VRTIČEK: ŽENSKÉ SEKSUALNE FANTAZIJE. Založba KRT, 1992.

Slovinci in Slovenke smo nedavno tega doživeli takorekoč premiero vpogleda v “ta mračni predmet poželjenja”, z izidom knjige avtorice Nancy Friday o ženskih seksualnih fantazijah, ki je izšla pri založbi Krt, založbe torej, ki se je že v preteklosti lotevala izvirnih in zanimivih tem, tokrat pa je s “provokativno” vsebino dregnila naravnost v tabuje, verjetno z namenom, da bi vzburla domačo javnost. V kakšni meri jim je to uspelo, ne vem; mene je recimo to delo, milo rečeno, nekoliko ujezilo, ujezilo predvsem zaradi poglavja, ki obravnava lezbične seksualne fantazije. Sicer se na tem mestu ne nameravam ukvarjat z oceno in analizo tega zbornika, to sta že storila Mojca Dobnikar v ekskluzivnem intervjuju za Revolver in Brane Mozetič s svojo recenzijo. Sama sem se odločila drugače - v odgovor na omenjeno izdajo vračam žogo z doma zbranimi, avtentičnimi lezbičnimi fantazijami, za katere pa za spremembo od zgoraj omenjenih knjige, kjer je avtorica v veliki meri zbirala

Fantazije

fantazije preko anonimnih pisem (kar štiri od petih lezbičnih pričevanj so pisma), ni nobena dvoma, da so jih izrekle ali zapisale lezbijske same. Seveda Fridayeva ni nikakršen Krištof Kolumb, da bi s svojim delom odkrila Ameriko - je pa res, da se je lotila zanimive teme. V tem stoletju je bilo kar nekaj žensk, ki so prav tako uspešno kot njihovi moški kolegi izpovedovale svoje seksualne fantazije, jih ubesedile v romane, prenesle na filmski trak in s tem celo zaslovene - spomnimo se samo znamenite **Erice Jong**, ki se boji leteti in na najrazličnejše načine rešuje svoje življenje - pri tem se ne ustraši niti steklenice draga šampanjca Don Perignon, ki ga večje porine v ljubimkino vagino, pa razvpite **Anais Nin**, mojstrice erotičnega pisanja (v Ljubljani smo videli film, posnet po njeni avtobiografski pripovedi, *Henry in June*). Omenimo še **Liliano Cavani**, cenjeno in nadvse uspešno italijansko režiserko filmov kot so *Nočni portir*, *Koča* in lezbično začinjena *Berlinska afera*, če o razvpiti, polteni in ponoreli sex pop ikoni **Madonni** sploh ne govorimo. Kaj imajo te ženske skupnega? Predvsem uspeh in seveda "največji kompliment", ki ga lahko doživi neka ženska - pohvalo s strani moških kolegov, ki jim izrekajo priznanje, češ da pišejo pravo moško literaturo oziroma delajo prave moške filme. Čudovito, kajne? Seveda to niso ne moške knjige, ne moški filmi, saj so jih navsezadnje pisale in delale ženske s svojo imaginacijo in s svojimi predstavami.

No, ko smo že pri lastnih predstavah - ste se že morebiti kdaj tudi same zalotile, kako ste si v glavi zrežirale svoj film, kjer ste si kot glavne protagoniste privoščile domala vse, kjer ste bile v zasebnosti lastne imaginacije zapeljevane, surove ali posiljene, nežne, nenasitne, morebiti celo dominantne, podrejene? Ste že kdaj določno, zavestno razmišljale o svoji seksualnosti, o svojih še tako skrivnih željah, hrepenenjih, fantazijah? Dobro bi bilo,

Nimam v celoti izdelanih fantazij niti zgodb. V spomin si lahko priključem le odlomke. V mojih seksualnih fantazijah igram različne vloge - aktivne in pasivne.

Nisem ne vem kako vržena na seks, zato nikoli ne fantaziram o tem. Preprosto ne razmišljam o tem, če tega ne počnem.

Nič posebnega - raje vidim, da se stvari zgodijo v resnici.

Moja edina fantazija je ta, da se ljubim s prejšnjo partnerko. V fantaziji sva nežni in čutni in venomer ponavlja najini imeni. Zelo me vzbujajo tudi glasovi pri seksu kot so vzdih, kriki...

Opazujem dve ženski, ki se ljubita. To me močno vzburja.

Da me ena ženska ljubi od zadaj, druga pa od spredaj istočasno.

Da me več žensk gleda, ko mi prihaja.

Da me prijateljica gleda, ko se samozadovoljujem.

ko bi si znale brez odvečnih občutkov sramu priznati tudi spolnost, ki jo živimo v glavi, in jo razumeti, sprejeti, saj v veliki meri določa naše spolne izkušnje, ki torej niso samo plod naključij, kot vse prerade mislimo in verjame. Prav erotične fantazije določajo na katero žensko se bomo odzvale, določajo našo senzualnost, naše želje... Fantazij seveda ni moč enostavno definirati, še manj jih lahko strpamo v neko uniformno celoto - čeprav bi jih lahko v grobem razvrstili v dve osnovni skupini: na kompleksnejše, ki so povezane s celo vrsto namišljenih situacij, in one, ki so enostavnejše, oprte na bolj realne, bolj konkretne življenjske osebe in okoliščine. Fantazije so del najgloblje intimne in kot take često polje neizrekljivega. Ko fantaziramo, imamo občutek, pravzaprav vemo, da popolnoma obvladujemo neko situacijo. Fantazije nam omogo-

Sem služabnica oblastne, bogate lezbijske, ki si jo pogosto zamišljam v uniformi kot vojakinjo ali policistko. Nimava nekega osebnega odnosa, tudi najina spolnost je odtujena, skorajda brez telesnih stikov. Največkrat od mene zahteva, da ji pokažem intimne dele telesa - prsi ali spolovilo. Kadar pripravlja zabave in povabi prijateljice, jim strežem hrano in pijačo. Gostje se ves čas muzajo, me požirajo z očmi ali polglasno komentirajo moje telo. Včasih mi katera "skrivoma" seže pod krilo, jaz pa se smeje izmikam. Eni izmed njih sem še posebej všeč (moji gospodarici zavida) - v dekoltu mi večkrat zatakne denar. Ob posebnih priložnostih moja gospodarica najame še dve dekleti. Me tri prirejamo erotične predstave za gostje. Po striptizu se ljubimo v troje.

čajo užitek od predstavah o sebi in drugih, o tem, kako počenjamo stvari, ki bi nas v realni situaciji lahko zmedle, odbile ali zgrozile. Recimo fantazije o posilstvu - zanimivo je, da prevladuje prepričanje (stereotip?), da so fantazije o posilstvu dokaj pogoste, čeprav se zdijo ženskam, ki jih imajo, odvratne in grozljive. Če to res drži, je seveda treba vedeti, da je simbolični pomen posilstva v kontekstu seksualne fantazije nekaj popolnoma in povsem drugega kot fizično dejstvo, da se je posilstvo dejansko zgodilo. Biti izven kontrole ali biti posedovana so stanja zavesti, ki jih izmenično udejanjamo skozi seks. Biti npr. zvezana, prisiljena k občevanju, biti drogirana, hipnotizirana... vse to so zgolj metafore za pripravo nas samih do spolnega užitka.

Mnogo je seksualnih tem, ki nas navdajajo z močnimi občutki krivde, sramu in zaskrbljenosti. Kako lahko kot lezbijske pomislimo na seks z moškim, kako nas lahko vzburja misel na skupinski seks, sadomazohistične igre...? Tega si včasih preprosto ne znamo razložiti. V odgovor samo to - fantazij ni mogoče deliti na bolj in manj dopustne ali celo nedopustne. Fantazije so take, kot so, so v naših glavah in ne morejo biti škodljive. Celotno žensko, ki sicer nimajo občutkov krivde zaradi seksualnih fantazij med samozadovoljevanjem ali v ne-seksualnih situacijah (pri delu, na avtobusu, v trgovini), lahko zaskrbijo fantazije, ki se jim

Kot najstnica sem intenzivno razmišljala o lezbičnih odnosih. V neki knjigi sem prebrala, da so spolni odnosi med ženskami običajni v internatih in študentskih domovih. Potem sem večkrat sanjalarila, da sem se preselila v večje mesto, kjer stanujem v študentskem domu. Spoznala sem dekle z daljšimi svetlimi lasmi in v jeansu. Ona je bila že izkušena lezbijska, čeprav jaz tega nisem vedela. Predlagala je, da se preselim v njeno sobo. Že prvo noč sva se ljubili. Ona se je slekla do pasu in ostala v oprtjih kavbojkah. Objemala me je, jaz pa sem jo poljubljala in zakopala glavo med njene ogromne prsi.

morda porajajo med seksom s partnerko. Ali ni to prvo znamenje, da svoje partnerke ne ljubijo več? Seveda pa ravno taki dvomi povzročajo napetosti in nesoglasja v odnosu, zato ni odveč vedeti, da takšne fantazije nujno še ne pomenijo, da je z odnosom kaj narobe. Uporaba fantazije pomeni mnogokrat le eno izmed poti do užitka.

Za nekatere so fantazije integralni del njihovih spolnih izkušenj, druge trdijo, da nikoli ne fantazirajo o spolnosti in se sprašujejo, kaj je narobe z njimi. Prav nič ni narobe. Tukaj pravil ni.

Najbolj razburljive fantazije pa niso zmeraj lahkotne. Če je tudi partnerka podvržena imaginaciji in sugestiji, zakaj ne bi skupaj služili v harem, bili učiteljica in učenka, prostitutka in klientka, gospodarica in sužnja? Zelo pomembno je, da si pustimo prostor za drugačno izražanje - to lahko samo popestri odnos in pomaga razbijati morebitno monotonijo.

V družbi vlada miselnost, ki izhaja iz moške dominantne kulture, da je ženskam prioriteta zveza z nekom, ne pa tudi seks. Po tej logiki se ženske ne odzivamo na eksplicitne vizuelne predstavitve spolnih aktivnosti oziroma na pornografski material. Tudi to je seveda stereotip, saj si moški kot nekaj povsem samoumevnega prisvajajo tudi (ali pa predvsem) polje spolnosti kot izključno svojo domeno. Kolikokrat npr. slišimo prav iz moških ust strokovne ugotovitve, da je kakšna ženska frigidna in da bo taka tudi ostala, če je. Oni dodobra ne vzamejo v roke. Na žalost tudi mnogo žensk verjame, da ima eksplicitna erotika majhen, če ne celo nikakršen pomen za ženske - preprosto zato, ker smo pač ženske. Res je, da določeni žensk ne vzburja in ne zanima gledanje erotičnih fotografij, filmov ali tovrstna literatura. Moj namen seveda ni, da bi poskušala izničiti njihove izkušnje. Je pa prav tako res, da mnogo žensk v erotiki uživa. Ni naključje, da obstaja na Zahodu že kar nekaj specializiranih revij, knjig in celo porničev za ženske oziroma prav za lezbijske. Namenoma uporabljam izraz erotika, ne zato, ker bi me izraz pornografija motil, pač pa zato, ker verjamem, da je v besedi erotika zajeta široka paleta spolnosti in senzualnosti, izraz pornografija pa nekako zožuje to polje zgolj na spolni akt. Med ženskami so se o razliki med erotiko in pornografijo vnele ostre polemike - mnogo žensk namreč verjame, da beseda erotika izraža določene estetske vrednote, ki so jih kreirale ženske, medtem ko je

V mojih fantazijah običajno nastopa ženska, ki je ne poznam. Ne spominim se točno njenega obraza, vem le to, da poseduje neko moč, izrazno osebnost, s katero me v hipu obvlada. Bistveno je, da sem obvladana in zapeljana. Takoj, ko jo zagledam, se vznemirim - ta vročični občutek se nato stopnjuje do ekstaze. Ona to ve in me ves čas s provokativnim plesom (ponavadi se to zgodi v diskoteki) in gledanjem v oči dodatno vzpodbuja, pri tem pa tudi sama neizmerno uživa. Približuje se mi, tako da postajajo vibracije med nama že skoraj neznosne. Želim si, da bi se me dotaknila kar tam, pred vsemi - pravzaprav ne gre za to, da bi naj drugi to videli, pač pa bolj za nestrpnost, da se mora to zgoditi zdaj, takoj, da se ta neverjetno dražič občutek ne bi izgubil. Čutim, da sem mokra. Ona se mi popolnoma približa, me objame in me prične strastno, počasi in nežno poljubljati. Vrti se mi v glavi, glasba in ljudje postajajo vse bolj oddaljeni, ona pa mi z roko seže pod premočeno majico in počasi drsi po moji goli, potni koži, dokler se končno ne dotakne mojih prsi. Nato me počasi odpelje v temen kot, kjer se stoji ljubiva, tako da hlač sploh ne slečeva, ampak si le odpreva zadrgi na kavbojkah.

beseda pornografija posledica moškega pogleda in reflektira seksistične predstave o seksualnosti.

Te definicije so seveda povsem subjektivne in so zato tudi precej različne. Priznati je treba, da bi na primer slikarstvo Toulouse Lautreca težko označili za pornografijo, čeprav vsebuje seksualne konotacije.

Erotika (s pornografijo ali brez) nenazadnje predstavlja tudi izziv naši kulturi, ki je močno prežeta s puritanstvom in katoliško miselnostjo. Erotika ogroža tako institucije kot tudi posameznike, ki hočejo, da je spolnost zgolj v službi države. Značilno je, da vsaka skupina, institucija, ki želi izvajati fašistično kontrolo nad človeškimi življenji, skuša seveda karseda nadzirati človekovo spolnost (lep primer je Hrvaška, kjer vladajoča HDZ ne razmišlja le o prepovedi abortusa, ampak celo o prepovedi kontracepcije). Bistvo take kontrole je zatiranje eksplicitnih podob seksualnosti, ki promovirajo užitek nad konformizmom ali spodbujajo različnost in individualnost. Skratka, bolj ko se pornografija prilagaja liniji sprejemljivega spolnega obnašanja, bolj je tolerirana. V raznih domačih pornografskih revijah lahko vidimo neverjetno dosti "lezbičnih" prizorov, ki z lezbičnostjo samo seveda nimajo nič opraviti, saj so namenjeni heteroseksualnim moškim fantazijam, so le v vlogi poltenega seksualnega objekta moške želje. Dveh moških v seksualnem aktu tako ni moč videti, saj so moški, ki odstopajo od splošno veljavnih pravil družbe, prenevarni, da bi se jih prikazovalo na tak način, medtem ko je vloga ženske v družbi očitno predvsem ta, da služi in ugaja - moškim, seveda. Subverzivne erotike na prostem trgu skorajda ni (če izvzamemo *Revolver*, pa še tega sta hotela **Vidmar** in **Strgar** ter njuna bratovščina v mestnem parlamentu elegantno ukiniti z odvzemom že dodeljenih subvencij!). Subverzivna erotika ima namreč še

drugo funkcijo - pripadnike spolnih manjšin mobilizira v subkulture, kjer se lahko spoznavajo in medsebojno podpirajo. V primeru "cenzure" gay časopisa je jasno, da je sklicevanje na boj proti pornografiji zgolj paravan za homofobijo, ki prežema družbene strukture. Konservativne politične grupacije oponirajo vsakršnemu prikazovanju človekove seksualnosti, še posebej tiste, ki ogroža veljavni sistem vrednot in potencialno povzroča socialne spremembe. Spomnimo se zdaj že zgodovinske ljubezni **Angelce Žirovnik** do kipov in neverjetne, siluo poglobljene analize **Žensk** in žensk **Erвина Schwartzbartla** v slovenskem parlamentu. Nasploh lahko ugotovimo, da je desnica po relativno dobrem začetnem uspehu na prvih večparlamentarnih

volitvah krepko povzdignila svoj glas morale. Upajmo le, da bodo, na teh skorajšnjih volitvah potegnili krajšo, saj pred dvema letoma še niti ni bilo povsem jasno, kdo je kdo v slovenski politiki. Desne stranke so seveda pobornice pro-life kampanje, torej privržene klasični družini kot osnovni celici nacionalnega ponosa, prepovedi abortusa, prav tako si prizadevajo povečati svoj vpliv pri vzgoji in izobraževanju... Seveda ob takih desničarskih, na trenutke že fašističnih tonih, je položaj homoseksualne manjšine pri nas vse prej kot rožnat. Kaj nam torej sploh ostane poleg našega malega geta, ki smo si ga ustvarili v zadnjih osmih letih? Morda seksualne fantazije, saj nam v glave menda nihče ne vidi.

Nataša S. Vegan

Nancy Friday: Moj skrivni vrtiček, ženske seksualne fantazije, Krt 1992, Ljubljana.

Ko sem z zanimanjem prebiral knjigo, se mi je najprej zastavljalo vprašanje, koliko so te fantazije res tipične, ali ne gre morda bolj za izjemo ali pa celo za nekakšne moške ženske fantazije, izmišljene, z moško roko napisane. Potem sem se sprizajnil, da o tem ne morem soditi in da me knjiga lahko zanima z nekega drugega vidika. Presenetila me je izjemna obsedenost od velikega, debelega kurca, obsedenost od penetracije (celo v lezbičnih primerih) in praktična odsotnost moških homoseksualnih odnosov, ki bi vznemirjali žensko. Vse bolj so se mi te fantazije zdele podobne delu fantazij moških homoseksualcev. Če predpostavim, da gay združuje moške in ženske prvine, bi veljalo, da tudi seks dojemata moško in žensko, hkrati ali zdaj tako zdaj tako. Torej so tudi njegove fantazije lahko enkrat take in drugič drugačne. Gay bralec se v omenjenih ženskih fantazijah zlahka identificira z osebo, ki fantazira, prav tako pa se bo morda lahko identificiral tudi v moških fantazijah, ki jih založba Krt že napoveduje.

Drug vidik pa se je nakazal ob izjavi M. Dobnikar, da si ga moški ob branju te knjige vneta drkajo. Razumel bi, da si ga lahko drkajo gayi, kaj ob fantazijah fantazirajo ostali moški pa mi ni najbolj jasno. Ali se res prelevijo v objekt fantazij ali pa se morda skrivoma identificirajo s subjektom, to se pravi z žensko, v katero se zariva ogromen ud? In kaj je pravzaprav z moškim naslajanjem ob lezbičnih porno prizorih? Gaye rajcajo prizori, v katerih nastopajo samo moški ali tudi moški, ženske menda prizori, v katerih nastopajo moški in ženske, ali pa tudi samo ženske, medtem ko moške rajcajo hetero prizori in pa prizori, v katerih nastopajo samo ženske. Ali morda to pomeni, da so jim lezbični prizori nadomestek za "prepovedane" moške homoseksualne odnose? Ali pa se le v teh prizorih lahko identificirajo z žensko, seveda tisto aktivno, ki prodira v drugo, kot je navada v lezbičnih prizorih za moške? Kakšna je pravzaprav razlika med moško in žensko spolnostjo, seksualnimi fantazijami? Ali gre v bistvu za podobne stvari, ki jih je večstoletna tradicija razmejila in spravila na dva bregova?

Knjiga N. Friday predvsem odpira veliko vprašanj, odgovorov morda niti ne išče, gotovo pa rajca moške in gaye, morda pa tudi ženske. Vse pa na nek način malce osvobaja, kar pa je tudi najvažnejše.

B.M.

Ženski svet je varljiv, ker je to skrivni svet. Družbena ločitev skupine moških od skupine žensk, njun različen način življenja, skrbna razdelitev na ženske in moške dejavnosti, vse to je v življenju grškega moškega verjetno močno vplivalo na poudarjanje strahu pred žensko kot skrivnostnim in varljivim bitjem. Možna prevara na telesu, ki ga skriva lišp, moškega lahko razočara, ko jo odkrije: hitro začne sumiti, da ima spretno maskirane pomanjkljivosti; strah ga je, da ima kako odbijajočo napako; skrivnost in posebnosti ženskega telesa imajo dvoumno moč. Ali se hočete rešiti kake strasti, je rekel Ovid? Poglejte bolj od blizu telo svoje ljubice (Ovid, *Zdravila za ljubezen*, v. 345-348, ali tudi: "Svetujem ti, da daš odpreu vsa okna in da pri dnevni svetlobi opaziš vse nepopolnosti njenih oblik." Po ljubezni "si moraš vtisniti v spomin vsako napako njenega telesa in pogleda ne smeš spustiti z njegovih nepopolnosti", v. 411-418). Varljivost pri ženskah obstaja tudi na področju moralnosti, v tem njihovem skritem življenju, ki se zapira v vznemirljive skrivnosti. V argumentaciji, ki jo Psevdo-Lukijan daje Kalikratidasu na usta, imajo te teme točno določen pomen: omogočajo mu, da postavi pod vprašaj načelo vzajemnosti užitek v odnosu z ženskami. Kako bi lahko v tem odnosu obstajala takšna vzajemnost, če so ženske varljive, če imajo same svoj užitek, če se prodajajo skrivnemu razvratu, ne da bi moški vedeli za to? Kako bi lahko obstajala prava izmenjava, če so užitki, ki si jih lahko zamišljamo na osnovi njihovega izgleda, zgolj lažne obljube? Tako, da se lahko očitek, ki je navadno nanaša na odnos z dečki - da ta ni v skladu z naravo - prav tako uporabi tudi za odnos z ženskami: in to še resneje, ker, ko hočejo zamaskirati to, kar so v resnici, hote rade volje uporabijo laž. Lahko se nam zdi, da ima argument v zvezi s šminkanjem kaj majhno težo v tej debati o dveh ljubeznih; vendar za antične avtorje temelji na dveh resnih elementih: na bojznosti, ki izvira iz ženskega telesa, in na filozofskem ter moralnem načelu, da je nek užitek legitim samo tedaj, ko je objekt, ki ga povzroča, resničen. V argumentaciji pederastov užitek z žensko ne more biti vzajemen, ker ga spremlja preveč lažnih stvari.

Nasprotno pa je užitek z dečki v znamenju resničnosti (Psevdo-Lukijan, *Ljubezen*, 44-45). Lepota mladeniča je resnična, ker je naravna. Kot pravi nek junak iz Ahila Tatijsa: "Lepota dečkov ni prežeta z dišavami mire niti z varljivimi in nepravimi vonji; in dečki znoj lepše diši kot vsa škatlja maziv kake ženske", (Ahil Tatijs, *Leukipa in Klejtofont*, II, 37). Varljivim čarom ženskega lišpa Kalikratidas postavi nasproti podobo dečka, ki ne skrbi za nobeno lepšanje: zgodaj zjutraj skoči iz postelje in se umije s čisto vodo; ne rabi ogledala, prav tako ne glavnika; vrže nase hlamido in pohiti v šolo; na telovadšču vadi na vso moč, se oznoji in se hitro okopa; in ko sliši modre poduke, ki mu jih dajo učitelji, hitro zaspi pod vplivom zdravih naporov preko dne.

Kako ne bi želeli deliti vsega svojega življenja s tem dečkom, ki ne uporablja prevar (Psevdo-Lukijan, *Ljubezni*, 46)? Radi bi "preživeli čas sede nasproti temu prijatelju", užili čar njegovega govorjenja in "delili z njim vse njegove aktivnosti". Ta moder užitek bi ne trajal samo bežen čas mladosti; takoj ko njegov objekt ni telesna mičnost, ki mine, lahko

traja vse življenje: starost, bolezen, smrt, celo grob, vse je lahko skupno; "prah kosti bi ne bil ločen". Tema prijateljske, ki se spleta iz mladostnih ljubezni in ki z dolgo moško ljubeznijo nudi oporo v življenju vse do smrti, je bila zagotovo običajna. Ta odlomek iz Psevdo-Lukijana se zdi kot variacija na eno od tem, ki jih je Ksenofont razvil v svoji *Gostiji*; gre za iste ideje, v podobnem vrstnem redu in izražene s podobnimi besedami: zadovoljstvo gledati drug drugega, prisrčen pogovor, skupna čustva v uspehu ali v neuspehu, skrb za drugega, ko ta zboli; tako lahko vlada naklonjenost med prijateljskima vse do starosti. Psevdo-Lukijanov tekst zlasti poudarja neko pomembno točko. V tej ljubezni, ki se ohrani tudi po mladosti, se oblikuje vez, v kateri se ne da več ločiti vloge ljubečega od vloge ljubljenega, ker sta povsem enaki in popolnoma prenosljivi. Tako, pravi Kalikratidas, naj bi bilo pri Orestu in Piladu, pri katerih se je, kot tudi pri Ahilu in Patrokleju, običajno poslavljalo vprašanje, kdo je bil ljubimec in kdo ljubeček. Pilad naj bi bil ljubeček; toda ko so prišla leta in z njimi čas preizkušnje - prijatelja se morata odločiti, kdo od njiju se bo izpostavil smrti - se je ljubljenec obnašal, kot da bi bil ljubimec. V tem je treba videti model. Tako, pravi Kalikratidas, se mora preoblikovati goreča in resna ljubezen, ki jo čutimo do dečka (znamenita *spoudatos eros*), dobil mora moč zato obliko (*androusthai*), ko pride čas mladosti, ki končno začne premišljevat. V tej moški ljubezni tisti, ki je bil ljubljen, "vrača ljubezen", in to tako zelo, da zdaj težko ugotovimo "kdo od obeh je ljubimec"; ljubljene vrača ljubezen tistemu, ki ljubi, prav tako kot ogledalo odseva podobo pred sabo.

Vselej je bila del pederastične etike obveza ljubljenega, da povrne ljubezen, ki jo je prejel, bodisi v obliki pomoči v nesreči, negovanja v starosti, tovariševanja tekcom življenja, ali v obliki nepredvidenega žrtvovanja. Toda zdi se, da Psevdo-Lukijanovo vztrajno poudarjanje enakosti med ljubimcema in to, da uporablja besede, ki označujejo zakonsko vzajemnost, kaže na njegovo težnjo, da bi moško ljubezen prilagodil modelu življenja v dvoje, kakršno je bilo opisano in predpisano s poroko. Potem ko je natanko opisal vso enostavnost in naravnost mladeničevega telesa, brez česar koli umetnega, in potem ko je torej "na resničnosti" utemeljil užitek, ki ga to telo nudi, avtor teksta trdi, da celotna duhovna vez počiva, ne na pedagoškem delu, niti ne na učinku, ki ga ima te navezanost na oblikovanje osebnosti, temveč na natančni vzajemnosti neke enakovredne izmenjave. V tem Kalikratidasovem diskurzu se zdi, da kolikor je opis moškega in ženskega telesa poln nasprotij, prav toliko etika življenja v dvoje približa moško ljubezen zakonski zvezi.

Toda vendar obstaja neka bistvena razlika. V tem, da če je ljubezen do dečkov definirana kot edina, v kateri se lahko združita čednost in užitek, potem ta ni nikoli označen kot seksualni užitek. Čar tega mladeničevega telesa, brez krem in prevar, tega pravega in modrega življenja, prijateljskih pogovorov in vračane ljubezni: o tem je res govora. Toda tekst povsem jasno pravi: na svojem ležišču je deček "brez tovariša"; nikogar ne gleda, ko je na poti v šolo; zvečer utrujen od dela takoj zaspi. Ljubimcem takih dečkov da Kalikratidas nedvomen nasvet: naj ostanejo tako spodobni kot Sokrat, ko je počival poleg Alki-

biada, naj se jim približajo z vzdržnostjo (*sophronos*), naj ne zapravijo dolgotrajne ljubezni za nepomemben užitek. In prav ta poduk bo Lakmos izvel po končani debati, ko bo na ironično sveto načino podelil nagrado zmagovalcu: ta bo pripadla nagovoru, ki je opeval ljubezen do dečkov, zato, ker to prakticirajo "filozofi" in ker se ta ljubezen obvezuje, da bo negovala "pravične in brezmadežne" prijateljske vezi.

Razprava med Hariklesom in Kalikratidasom se tako konča z "zmago" ljubezni do dečkov. Ta zmaga je v skladu s tradicionalno shemo, po kateri se samo filozofom dopušča pederastija, v kateri se obide telesni užitek; toda ona vsem ne samo pušča pravico, ampak tudi postavlja dolžnost, da se poročijo (po formulaciji, ki smo jo srečali pri stoikih *pentapasi gameteon*). To je, v resnici, sinkretičen zaključek, ki na splošno pravico do zakona postavlja posebno pravico do ljubezni do dečkov, ki je dana samo tistim, ki so, ker so filozofi, zmogni "popolne čednosti". Toda ne smemo pozabiti, da je ta debata, kakor tradicionalni in retorični značaj je opazen že v samem tekstu, vpletena v nek drug dialog: v dialog Likinosa in Teomnesta, katerega enako vabi tako ena kot druga ljubezen in sprašuje Likinosa, katero mora izbrati. Torej Likinos je zdej Teomnestu izrekel "razsodbo", ki jo je dal Hariklesu in Kalikratidasu. Toda Teomnest se takoj začne posmehovati tistemu, kar je bilo glavna točka debate, in pogoju, ki je omogočil zmago pederastične ljubezni: ta je zmagala, ker je povezana s filozofijo, s čednostjo in torej tudi z izločitvijo telesnega užitka. Ali je treba verjeti, da moški resnično ljubijo dečke na ta način? Teomnest se ne jezi, kot se je Harikles, na licemerje takega govora. Tam kjer zagovorniki ljubezni do dečkov, da bi povežali užitek in čednost, uveljavijo odsotnost vsakršnega seksualnega dejanja, on kot pravi smisel obstoja te ljubezni zopet prinese na dan telesne dotike, poljube, nežnosti in čutno uživanje. Vseeno nas ne morejo prepričati, pravi on, da je ves užitek tega odnosa v tem, da si gledata v oči in da se veselita skupnih pogovorov. Pogled je zares prijeten, ampak predstavlja le začetek. Potem pride dotikanje, ki spelje vse telo v uživanje. Nato poljub, sprva sramežljiv, postane hitro ustrežljiv. Roka ta čas ne ostane brez dela; plame pod obleko, rahlo pritiska prsi, se spusti prek čvrstega trebuha, dospe do "cveta spolne zrelosti" in končno doseže cilj. Ta opis za Teomnesta, in prav gotovo tudi za avtorja, Psevdo-Lukijana, ne pomeni zavračanje neke nedopustne prakse; opominja, da je nemogoče aphisia, naslado, izključiti - razen v nevzdržni teoretski zvijači - iz področja ljubezni in njenih zagovorov. Psevdo-Lukijanova ironija ne predstavlja način obsojanja tega užitka, ki se ga lahko doživi z dečki in ki ga z nasmehom omenja; ampak gre za bistven očitke zelo staremu sklopu argumentov v prid grški pederastiji - da bi to ljubezen lahko analizirali, formulirali, razpravljali o njej in jo pojasnili, so se izognili očitni prisotnosti telesnega užitka. Pisec ne pravi, da je ljubezen do žensk boljša; toda pokaže na glavno slabost razprave o ljubezni, ki ne bi vključevala aphisia in razmerja, ki se spleta v njih.

DELLA GRACE

Fotografije na margini lezbične skupnosti

Ameriška fotografinja **Della Grace**, ki trenutno živi v Londonu, dela pa v Veliki Britaniji in ZDA, je razvila širok portfolio portretov lezbijk, ki odseva različne subkulture in stile - od punka, usnja, S/M erotike do utripa lezbičnih barov. V kulturi, ki se odvrča od del **Roberta Mapplethorpa** in kjer se mora vsaka deprivilegirana skupina ljudi boriti za pravico do golega obstoja, je povsem naravno, da vsaka taka ogrožena skupina postavlja lastne kriterije, ki določajo funkcionalnost umetnosti v kontekstu vizije svobode. **Della Grace** s svojim delom prav gotovo razgalja in neprizanesljivo opozarja na mnoga zapletena vprašanja, ki se jim nikakor ni moč izogniti ob predstavitvah lezbičnih stilov. To je avtorica urbanih velemestnih sredin - modeli, ki jih upodablja, vsebina in tematski sklopi sodijo lahko le v London in San Francisco, ki ju je tudi izbrala za svoj ambient. Je ostra in neposredna, na trenutke dokumentarna (fotografije iz znanih klubov: *Uranus* v San Franciscu, *Venus Rising*, *Zombies* in *Pussies*

Portret

Galore v Londonu ter posnetki z lezbičnih in gay demonstracij), provokativna, mestoma ironična (*The Ceremony*, 1988) in nekolicanj umetelna (*Cold-Store Romance*, 1988). Ruši tabuje tako v širšem družbenem kontekstu kot tudi v sami lezbični skupnosti, saj neprizanesljivo razgalja določene realnosti in seksualne prakse (*Ruff Sex*, 1988 in *Permission To Play*, 1989), ki mnoge lezbijke navdajajo z odporom in nelagodjem. To je ena plat. Po drugi strani pa v sklopu fotografij *Posers* kaže senzibilnost (*Ruth I, II*, 1990), duhovitost (*Soho Sister*, 1989) in prefinjenost (*Jess*, 1989). Ko pregledamo knjigo njenih fotografij s povsem ustreznim naslovom **LOVE BITES** (*Ljubezen grize*), ostanemo osupli, presenečeni in - zmedeni. Mnoge fotografije so nesporno dobre, skoraj gotovo pa bomo težko našli kakšno, ki bi nam bila zares všeč. Nehote ostane občutek, da **Della Grace** ponekod pokaže "vse", a vendarle ostaja nedorečena, pusta in ponekod zgolj pozerska. Človek bi se vprašal, ali tako uspešno zapisuje ekscese s svojo kamero ali pa jih le tako dobro postavlja. ▼

N.S.V., S.T.

MARTIRIJ SVETEGA SEBASTIJANA

Preselimo se stoletja nazaj, ko je rimskemu imperiju vladal cesar **DIOKLECIJAN** (243-316 n.š.). Bil je to čas preganjanja kristjanov in le-ta ga je v času svoje neomejene oblasti (284-305) le še pospešil in razplamtel. Postal je bog na zemlji in "luč sveta", zgodovina Cerkve pa ve povedati, da je z izdajo štirih odlokov mahoma iztrebil skoraj vse, ki se niso hoteli podrediti oživitvi stare rimske vernosti.

Med Dioklecijanovim preganjanjem daruje svoje življenje tudi **SEBASTIJAN**. Vojak po telesu, v duši kristjan. Svoje dolžnosti je vedno natančno izpolnjeval, zaradi tega pa si kaj kmalu prisluži tudi poveljniško mesto. Ko leta 300 prično kristjane preganjati, vojsko brez premisleka zapusti. Sebastijanu, rojenemu v Galiji in vzgojenemu v Milanu, ob tem ni bilo lahko, a kristjane je moral opogumljati pred nevarnostmi, zato se je preselil v Rim.

Ko je preganjanje postajalo vse bolj nasilno in ko kmalu pobijejo vse njegove prijatelje, končno zgrabijo tudi njega, ga privežejo k stebni, njegovo telo pa prebodejo z nešteti puščicami. Misleč, da je umrl, ga vojaki zapustijo, vendar ga Irena, mati enega njegovih prijateljev, težko ranjenega odnese domov in ozdravi. Ko nekoč kasneje sreča cesarja, mu očita vse krivice, ki jih dela kristjanom. Vladar spričo tega pobesni in ukaže biričem, naj ga z bičanjem pokončajo. Iz zaničevanja ukaže mrtvega vreči v greznico, tu pa truplo najde neka pobožna ženska, ga spoštljivo očisti in pokoplje v katakombah, da bi vsi kristjani, ki vidijo njegov grob, ravnali po njegovem zgledu.

Tako o njem krščanska hagiografija, če pa se sprehodimo skozi umetnost renesanse, brez težav naletemo na nešteto upodobitev njegovega trpljenja: **ANTONIO POLLAIUOLO** (1432-98) je *Martirij svetega Sebastijana* zastavil kot anatomske učbenik in pri tem še najbolj natanko izrisal morilske kretnje njegovih mučiteljev, po nostalgicnem zgledu na preteklost pa sta ga ob antični steber postavila **ANDREA MANTEGNA** (1431-1506) in **VINCENZO FOPPA** (1428-1515).

Italijanski slikar iz Firenz, mojster zgodnje renesanse, **SANDRO BOTTICELLI** (1444-1510) je svojega Sebastijana upodobil leta 1474. Njegova umetnost je zorela v kulturnem razce-

tu, ki ga je obilno pospeševala družina **MEDICI**. Izpričana je izjemna lepota umetnikovega stila, dela zaznamujejo umetniški vrh dobe in čeprav je večina njegovih še ohranjenih podob religiozne narave, ostaja

BOTTICELLI

ven rudi po mitoloških alegorijah kot sta *Pomlad* in *Rojstvo Venere*, ustvarjeni v atmosferi filozofije sinkretizma, oplojenega s ponovno oživiljenim neoplatonizmom.

Ključna figura tega trenda je bil prav gotovo **Marsilio Ficino** (1433-1499), filozof, humanist in posebljena "amor socraticus". Slovi predvsem po prevodih Platona, po lastnem delu *Theologia platonica* (1482), pa tudi po latinskih pismih svojemu ljubljenu mladeniču Giovanniiju Cavalcantiju, ki so bila kot *Epistulae* natisnjena leta 1492. Drugi humanist, ki je prav tako vplival na Botticellijevo delo, pa je bil pesnik in filolog **Angelo Poliziano** (1454-94), znan predvsem po prevodu *Iliade* v latinščino ter po lastni drami *La Favola di Orfeo*. Umrli je menda neke noči, v trenutku, ko je na lutnjo igral podoknico grškemu dečku po imenu Argo.

O Botticellijevi "seksualni orientaciji" obstajajo nekateri povsem konkretni dokazi. Ob koncu 15. stoletja so namreč imeli v Firencah neke vrste "nравstveno policijo" (*Ufficiali di Noite*), njeni člani so se imenovali "nočni in samostanski nadzorniki", in če je verjeti poročilom, so imeli polne roke dela, da so vzdrževali vsaj videz moralnosti v mestu, ki sta ga v vseh njegovih plasteh okužila pohota in "neizrekljivi greh". Prijave za takšne in podobne prekrške so se zbirale v "tamburju", nekakšnemu bobnu v obliki priskanega valja, nameščenem v ulici Vacchereccia, nekaj korakov od trga Signoria. Botticelli ni bil nikoli poročen, pa tudi razmerja z učenci so bila nekaj povsem običajnega, saj so bili za "sodomiziranje" med drugimi obtoženi tudi **LEONARDO DA VINCI** (1452-1519), **DONATELLO** (1386-1466), kar dvakrat pa je bil obsojen **BENVENUTO CELLINI** (1500-1571). Torej tudi anonimna prijava, ki se je v "nabiralniku" znašla 16. novembra 1502 in je Botticellija obdolževala sodomije z enim njegovih mladih asistentov, ne more biti pretirano presenetljiva. Zaradi slikarjevih častljivih let ali pa zaradi visoko profesionalnega ugleda, pa akcija kazenskega pregona sploh ni bila izvedena.

V zadnji dekadi svojega življenja Botticelli z umetnostjo ni imel prevelike sreče. Očitali so mu staromodnost, slikal je vse manj. Triumfalne vrnitve je bil deležen šele v 19. stoletju, ko sta njegovo delo zaslužno ovekovečila dva ugledna angleška homoseksualna mis-

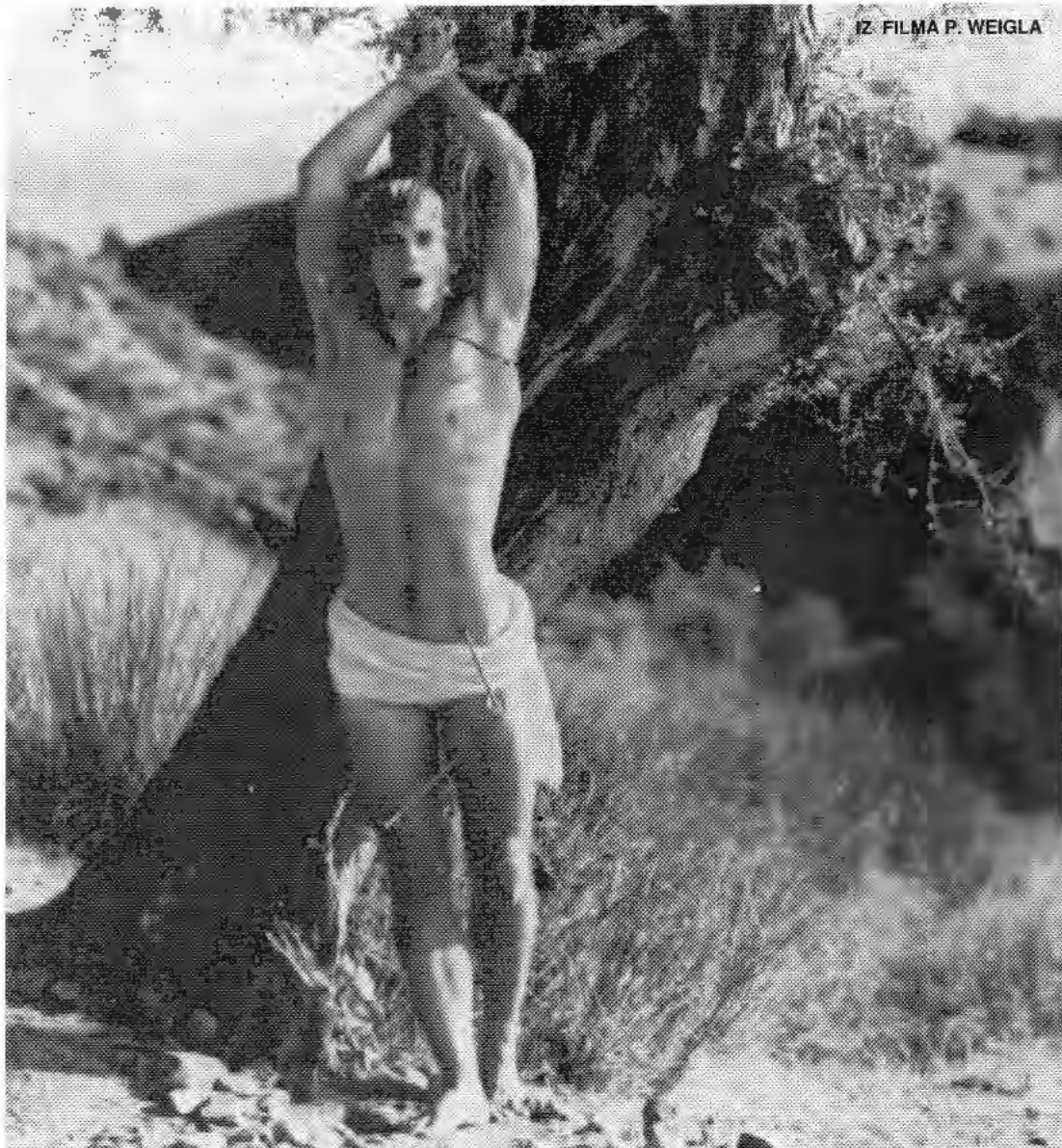
leca: **WALTER PATER** (1839-94), pisatelj, kritik in esteta, ga je predstavil v eseju svojega popularnega dela "The Renaissance" (1868), medtem ko je humanist **HERBERT HORNE** leta 1908 o njem izdal veliko in pomembno monografijo.

Nekoč davno, res ne vem več kje, sem prebral, da je sveti Sebastijan kot svetnik zavetnik homoseksualcev. Kakorkoli že, res je, da ni nobenih trdnih dokazov, da bi on sam zares to tudi bil, kakor je tudi res, da njegova podoba še dandanašnji velja za kulturni homoseksualni objekt, največkrat navdihnjena in povezana s sadomazohistično senzibilnostjo.

Kot takšnega ga je upodobil tudi "zloglasni" italijanski slikar **GIOVANNI ANTONIO BAZZI** (1477-1549), sicer mnogo bolj sloveč in poznan po svojem nadimku "IL SODOMA". Bil je vodilni umetnik svoje dobe v Sieni, slikal pa je tako v Vatikanu kot v Rimu. Kot človek pa je bil popoln ekscentrik in je ljubil predvsem "nenravstvene" zabave in veseljačenja, pri katerih je bil obdan s številnimi dečki in golobradimi mladenci, ki jih je, kot pravi slikar in pisec številnih biografij, **GIORGIO VASARI** (1511-74), "ljubil bolj kot bi to bilo primerno". Bil je tudi velik ljubitelj živali in njegova hiša je menda spominjala na "Noctovo barko". Njegov konj je nekoč zmagal v Firencah in ko so ga po končani tekmi vprašali, koga naj razglasijo za zmagovalca, je vztrajal: "Sodoma, Sodoma!" Zaprepadenost je bila velikanska, slikar pa se pričujočega vzdevek ni nikoli več znebil. Leta 1531 je v davčni napovedi zapisal, da mora vzdrževati tri ljubice in trideset odrasčajočih otrok. Res pa je, da je bil enkrat v mladosti celo poročen, a ga je žena, s katero je imel tudi hčerko, že prej kot v enem letu zapustila. Da ne bi povsem zašel v pozabo, ki mu je pretela, je leta 1908 nemški homoseksualni slikar, pisec in mislec **ELISAR VON KUPFFER** (1872-1942) o njem napisal pomembno in obširno monografijo.

Sadomazohistična fantazija pa morda najbolj zaživi v podobi Sebastijana, ki jo je naslikal italijanski slikar **GUIDO RENI** (1575-1642). Z njeno "kruto" lepoto je inspiriran tudi roman *Ispoved neke maske* (Kamen ho kokuhaku), ki ga je japonski homoseksualni pisatelj **JUKIO MIŠIMA** (1925-1970; samomor s harakirijem) izdal leta 1949.

Pesnik in pisatelj **GABRIELLE D'ANNUNZIO** (1863-1938), vodilni predstavnik dekadence in simbolizma v italijanski književnosti, je napisal "oratorij" kot zmes ljubezni, brutalnosti in spolne sle, ki je bil pod

naslovom *Le martyre de Saint-Sebastian* prvič predstavljen leta 1911 v Parizu. To delo si je kot podlago za scenarij svojega filma *Das Martyrium des Hl. Sebastian* (ZRN/Francija, 1985) izbral režiser **PETER WEIGL**. Rimski lokostrelec Sebastijan, lep kot Adonis, je bil spoštovan in ljubljen tako od cesarja kot tudi od vseh njegovih številnih vojakov. Pripravljani so ga bili povzdigniti med bogove, k njemu moliti in ga častiti. Njegovo brezmadežno telo jih je spravljal ob pamet, kot voyeurji so mu sledili, si ga poskušali pridobiti zase, vendar se je Sebastijan upiral vsem vabam. Upiral se je tudi cesarju, pa čeprav mu je ta ponujal vse zaklade, da bi le smel biti njegov prijatelj. A Dioklecijan se je moral zadovoljiti le s svojimi dvorjani, medtem ko je Sebastijan vse glasneje oznanjal slavo novega boga. Jezus Kristus imenovanega. Zaradi neizpolnjenega hrepenenja kot tudi iz čistega diaboličnega maščevanja je dal cesar Sebastijana privezati na drevo in njegovo lepo telo preluknjati s puščicami svojih soldatov. V pijanem hlepenju po smrti jun je končno "ponudil" svoje telo in dušo ter v mazohistični ekstazi s smrtjo kot orgazem končal svoje življenje. Filma pri nas žal še nismo videli, velja torej še toliko iskrenejše povabilo k ogledu, če se vam bo le kjerkoli ponudil. Kot Sebastijan je zaigral **Michael Biehn** (pred

kratim smo ga videli v glavni vlogi filma "K2"), cesar je bil **Nicholas Clay**, v eni pomembnih vlog pa je nastopil tudi nekdanji Pasolinijev igralec in prijatelj **Franco Citti**.

Film *Sebastiane* (VB, 1976), ki ga je posnel scenarist in režiser **DEREK JARMAN**, pa smo imeli že kar nekajkrat srečo videti tudi pri nas. Jarman bolj kot vse ljubi zgodovinski "štof", zatorej ni čudno, da je Rim v 3. stoletju pod njegovo režijsko palico zaživel tako impresivno, da se njegov celovečerni prvenec brez vseh zadržkov uvršča na sam vrh lestvice najboljših gay filmov. V samosvoji erotični interpretaciji nas vodi od razuzdanih Dioklecijanovih orgij, preko zabav soldatov, ki so bili vsi po vrsti pedri, do diskretnega zasledovanja in na koncu že povsem nasilnega osvajanja. In še enkrat in zadnjič: Dioklecijan je v svoji ljubezenski gorečnosti poražen, prelepi mladi Sebastijan pa nag na kolu, preboden s puščicami.

Se opravičujem ob koncu, če ste dobili občutek, da ste nekatere stvari prebrali (pre)večkrat. Tema je zakoličena, različni pogledi nanjo so pač samo nianse, mene pa še vedno najbolj zanima, kako je "sveti" Sebastijan zares živel. In še bolj, kako je v resnici umrl.

Gusti Leben

DENNIS COOPER

Ko je Mike zagledal lep obraz, ga je z veseljem umazal ali mu dajal drogo tako dolgo, dokler se ni sam popačil. Na primer Keitha, ki je igral biljard v Ninth Circleu. Njegov ukrivljen nasmeš je zares razsvetlil prostor, vsaj tako je slišal Mike, vendar ga je dolgočasilo. "Preveč očino."

Keith je bil preveč sladek. Ko ga je Mike surovo pofukal, sta posnifala dupe. Keith je bil prvi faca v sekretu, ko je Mike vstopil. Keith mu je rekel: "Podri me." Toda najprej ga je Mike hotel videti "mrvega". Pa ne v klasičnem smislu. "Ko ga zmanjka."

Mike je Keitha vtekel za lase po hodniku. Sral mu je v usta. Položil bič na njegovo rit. Mikeu se je zdelo, da vidi travnato krilo, ko je odvrgl svoj pas. Brcnil je v Keithovo lobanjo, preden se je ta osvestil. Možgani ali karkoli že so izleteli. "To je to."

Jose je bil Keithov prijatelj. Ker Keitha ni bilo več blizu, se je vselil. Mike se je strinjal, če pristane na fuk s pestjo. Josejeva zahteva je bila droga: spid, kokain, marihuana, običajnih šest zavoječkov. "Oh, in spoštovanje, seveda." "Dobra roba," je šepetal Jose. Mike je skomignil. "Preveč feminiziran," je pomislil, ko je prislonil vžigalico k njegovi pipi. Jose je štopal iz Dallasa. Imel je piskajoč glas in nosil je zlat križ na verižici. "Tipično mehiško sranje."

Jose je smuknil v obleko. Rožnat saten do gležnjev, modro prepasan. Našminkal se je. "Mamacital!" Mike "jo" je na okenski polici pofukal s pestjo. "Ona" je frfotala nad polico. Potem se "je" je otreseel s svojega zapestja. "Padla" je z višine štirih nadstropij in si "zlo-mila" vrat.

Steve je imel svetle lase, otožne oči in razpokane ustnice. "Moral bi biti mrtev," je pomislil Mike. Rad je imel dečkovo kožo, še posebej na njegovi riti. Bolestno bele barve in križem kražem prepedeno z raztegnjenimi sivimi znamenji. Mikeu je ugajalo, kako se je Steveova rit izgubila v hlačah, kakor kosti na obrazu stare gospe.

Mike je Steveu izbil nekaj zob, Steve pa ga je ozmerjal z "neumnim fukačem". Tisto noč je Mike brcnil v Steveova rebra in ga zvezal preko noči. Zaspala sta okoli štirih. Do jutra je bil Steve že mrzel, odprtih oči, pomoderlega obraza. Mike se je oblekel in odšel.

Do doma je pešačil. Razmišljal je, da bi se spravil s sveta. "Kaj še sploh ostane po smrti?" je mrmral. "Za počet," je mislil. Ko enkrat nekoga ubiješ, je življenje sranje. Obstaja le nekaj pravil in že si prekršil najboljše. Pri Ninth Circleu je popil pivo.

Willa je pobral na cesti. "Posnifaj to." Mike je strgal Willove spodnjice in ga udaril po riti. "Poserji se mi v usta," mu je rekel. In Will je storil tako. To je spremenilo Mikeovo mišljenje o Willu. Will je bil resnična oseba, ne le fuk več. Pustil mu je živeti.

Willovo telo je bilo v središču pozornosti. Ni bilo slabo: presuho in modrih oči kakor senca ob petih. Lepota ni imela nič opraviti pri tem. Mike je lahko razumel, kaj si je ogledoval. Vendar se je navadil na ta prizor. Neke noči je zadavil Willa, da bi se počutil varneje.

Bila je neprijazna noč: veter, dež, hlad. Mike je odšel iz Willovega stanovanja preko West Tenth do Battery Parka in verige so žvenketale ob vsakem koraku. Gledal je v Hudson. H glavi je prislonil pištolo. "Je bi to sranje." Mikeovo telo je štrbunknilo v vodo in odplavalo s tokom.

Prišlo je jutro. Policisti so razbili Willova vrata, našli njegovo truplo. Med Willowimi prijatelji je završalo kot vihar - kar naprej so si telefonirali. Turisti so stali vzdolž reke na doku, zdeli so se dolgočaseni. Neko dekletce je potegnulo mamino kriko in pokazalo na reko. "Kaj je to?"

George je gledal v reko Hudson. Videl je mrtvo telo. Poslikal je še zadnji film in se potem pomešal med ostale turiste. Vodiči so jih popeljali nazaj k avtobusom. Misel na smrt je bila razburljiva, v mračnih ali zabavnih otenkih. George je prisluhnil - njegovi občutki glede smrti so bili nekje na sredini.

World Trade Center ni bil tak, kot si ga je predstavljal. Ni bilo videti, da bi lahko padel z njega. Od smrti so ga ločevale velike steklene površine. Kamorkoli se je obrnil, so bile njegove misli razstavljene. Mesto se mu je zdelo kakor igrača, prostoren star gozd, kakor srebrnkast pladenj poln kras. Pravzaprav si je želel osvežilen pogled, toda...

Wall Street je bil nabasan s sivimi poslovnimi oblekami. Ko je zagledal trgovsko nadstropje, je najprej pomislil na panj in potem na srčne napade, ki čakajo te fante. Kot da bi gledal film o nekem drugem času in drugem prostoru, kot daljna preteklost, pregnana iz knjig.

George se je slekel in legel na posteljo. "Od kod ti?" Bil je sestanovalec, južnjak, kot je sklepal po naglasu. "Z Zahoda." "Od kod?" je vprašal moški. "Od tu," in George mu je obrnil hrbet. Teksačan je zmajal z glavo. "Ne spleča se," je pomislil.

Tisto noč je George hodil po West Villageu. "Utrujen sem od spanja s tem," se je porogal moški, ko so se jima prekrizale poti. Tip se je pogovarjal s prijateljem, vendar je opazoval Georgeovo rit. Ko ga je slišal, je George otrpnil kot kip, ki se ga je prejšnjo noč dotaknil pri Metu. Fant je igral flavto, ko ga je umetnost zamrznila do trdega.

Ninth Circle je bil poln. Prostituti v modrih jeans brezrokavnikih in poslovneži v povsem običajnih oblekah. George se je naslonil na šank in si prižgal cigareto. "Kaj bo, kolega?" Bil je glas njegovega sestanovalca. "Ne veliko," je pomislil George, vendar sta se pogovarjala.

Luči ugašene. Danov kurac je bil majhen, zato je George privolil, da ga pofuka. Dan mu je razširil ritnici in povohal. George se je kar se da sprostil. Mislil je na pečice, v katerih se cvrejo pečenke. Vedel je, da njegova rit diši bolj žarko od pečenk, toda morda pa je smisel prav v tem.

George je mislil na dom, na belo štukaturo s celo zgodbo. Njegova soba je bila opažana s hrastovino. Nikoli je ni prezačit. Smrdela je po dimu in umazanih rjuhah. Vonj je bil v kliničnem smislu slab, vendar ga je zabavala misel, da je imel tak vpliv na nekaj izven sebe.

George ni maral biti obje med spanjem. Tako se nikoli ni dovolj spočil. Noben ljubi-

mec ni mogel doumcti tega. Za njih je bil objem integralno dejanje. George je bil v objemu nekako pod pritiskom, preveč vklenjen, da bi lahko vrnil stisk. "Ne." Dan je vzdihnil in se odmaknil.

George je sanjal v izbruhih. Kratki, slikoviti zapleti, obrobne oblike so se pomikale v središče, znašle so se v središču sveta, ki ga je potlačil v nezavedno. Videl se je, kako plava mrtev v Hudsonu; Dan je mu je v zakotni ulici držal nož na vratu; sobo je zajel plamen in George je izgubil v dimu.

Dan je mislil na ljubezen, kakršna je bila opisana v knjigah; krtka kot pajčevina brez preteklih izkušenj. Škoda, da take ljubezni v resnici ni. V dvajsetem stoletju jo je pač treba zaigrati. Položil je lice na Georgeovo rit in na videz spal. Ni vedel, če je spal ali ne. Potem je zaspal.

George je sedel na klopi v parku in hranil ptice z ostanki sendviča. Iz žepa jakne je potegnil šop razglednic. Na vseh so bile fotografije mesta, kakršne so prijatelji in sorodniki tudi pričakovali. Klateži, uveli od prosjačenja za drobiž. Obleka jim je propadala. George je obrnil dlani navzgor. "Umri," je izdahnul.

"Draga Philippe, New York ima smisel. Povsem pašem v njega. Sedim pod drevesi. Drevesa bi bila krasna, če ne bi povsod okoli umirali klateži. Vse, kar si rekla, je bilo prav. Zdaj se vračam v hotel, da zadremam. Kakorkoli, George."

"Dragi očka, potovanje je krasno. Preko vikenda smo v New Yorku, potem najprej v Boston in nato se peljemo nazaj v L.A. Moški, s katerim delim sobo, me spominja nate. Je prijazen, prihaja z Juga. Ne dotikaj se ničesar v moji sobi. Doma bom čez dva tedna. Z ljubeznijo, George."

"Draga Sally, danes, ko sem pešačil štiri-deset blokov dolgo pot do lepega parka, sem mislil nate. Moje noge so vajene pešačenja. V tukajšnjih trgovinah prodajajo marihuano. Kupil sem zavitek za deset dolarjev. Medtem ko to pišem, kadim. Na prostem. Kmalu te bom videl. Z ljubeznijo, George."

"Dragi Božiček, za Božič si želim mansardo v New Yorku, eno v L.A. in eno nekje v Evropi. Bil sem priden fant plus..." George je raztrgal razglednico na pol. "Bah," je rekel, smeje se sam sebi.

"Dragi Dennis, mislim, da med vseini najbolj pogrešam tebe. Tista kako-ji-je-že-ime je rekla isto Rayu Bolgerju, kajne? Včeraj sem bil na vrhu tega, kar je na tej kartici. Danes si mesto ogledujem sam. Zvečer se bom odpravil po barih. Upam, da si dobro. Se vidiva, George."

George se je namenil v hotel. Bolela so ga meča. Times Square je bil grozljiv; preveč fiksarjev z zadetimi očmi, nekje globoko v glavah. Hotelska dvorana je delovala domače. Dan je bil zunaj. George je zbrcal čevlje z nog in malce zadremal.

Ninth Circle je bil poln. George je spil tri pire, kot bi mignil. Nek moški je bil lep, vendar je njegova frizura preveč spominjala na lasni vložek. Drugi je stal pod lučjo, preveč samozavesten. Njegov izraz je govoril "popolno". Če se ne bi prikazal nihče drug, bi se George odločil za drugega.

Fredovo podstrešno stanovanje je bilo prostorno, malo opremljeno. Trak svetlobe je pobelil njegove slabše strani. George je zadel v polno. "To je postelja, seveda. To je Lichtensteina slika. Zabavno, ne? In to so mučilne naprave, ki sem jih omenjal." George je zagledal dolgo mizo z vrsto umetnih penisov, biče vseh dolžin, tri "štile" za vžiganje znamenj - vsakovrstno sranje.

Vse skupaj ga je spominjalo na igro. Sploh ni bilo pomembno, če je bilo grozljivo ali ne. Lisice so škrtnile za njegovim hrbtom v višini pasu. Električni trak mu je zamašil usta. V kratkih hlačah iz črnega usnja se je počutil nekako živalsko.

George je fantaziral, da ga objema oče. Ni vedel, zakaj. Bilo je povezano z neko gesto, kretinjo, ki je ni mogel omalovaževati niti si jo razlagati kot napol neumno šalo. Začelo se je s tepežem. Zaušnice, nad katerimi George ni bil posebej navdušen. Njegova ritna luknja je čisto dovolj požrla nekaj ogromnega. Še več zaušnic. Fredovo težko dihanje se je spremenilo v nekakšen vihar, ki ruši pred sabo vsako civilizirano besedo.

George jih je dobil po glavi. "Sranje!" Spet. Tokrat je začutil, da mu je nos spolzel na eno stran obraza. Čelo se je vdalo. Oko pomodrelo. Zobje so se mu vsipali iz ust in deževali po prsih. Nekje v tem trenutku je umrl.

George je lebdel nad podstrešnim stanovanjem in se gledal, kako brca. Pogled je bil rahlo zabrisan kakor podrobnosti v sanjskem prizoru. Videl je palico, ki je udrihala po njegovem obrazu do ncrzpoznavnega. Njegove roke in noge so mrtve padle na mizo kot velikanska nerodna kladiva.

Začutil je kepo v grlu. Čutil se je, če je še sploh živ, zakaj se mora še kar naprej počutiti usrano zaradi nadute vreče, ki je bila njegovo telo. "Toda v tem je vsa lepota mrtvih dečkov," je razmišljal. "Vse, kar so kdajkoli naredili, se zdi v retrospektivi neverjetno ganljivo."

Opazoval je prizor, dokler ni njegovo telo postalo taka zguba, da ga ne bi mogla prizadeti nobena žalitev več. Zato se je posvetil svoji novi obliki. Bil je bolj ali manj podoben hologramu. "Res preveč!" je pomislil. Poskušal je hoditi. Hoja je bila podobna hlastanju, nerodnemu skakanju čez mesec.

To je bila torej smrt. "He, ni tako slabo," je pomislil. Počasi je vdihnil in brez težav zdrsnil skozi jeklena vrata. Spuščanje po stopnicah je bilo prav kot da bi padal po njih, prost, kot v prividih od droge brez šklepetanja zob.

Hodil je proti zahodu, včasih prav po sredini ulic; avtomobili so orali skozenj. Pohajkaval je skozi kupce in se zabaval ob misli, da je za njih le del zraka, v najboljšem primeru sapica, ki so jo pripisali naravnim zemeljskim silam.

Ko je zagledal moža in ženo, moškega, ki bi se mu za časa življenja zdel kar privlačen, jima je sledil po trhem stopnišču do vhodnih vrat. Jeff, kot ga je poklicala žena, je planil v sekret. George je opazoval, kako serje - vseč mu je bil neumen pogled na njegovem obrazu, vendar se je zaradi smradu vmil na ulico.

In kaj zdaj? Brez naglice se je po Christopher Streetu odpravil do reke. Stebri so bili dotrajani, en je bil povsem obglavljen. Nekaj unazanih pilotov je štrlelo iz vode. George je čutil nenavadno čustveno povezanost z njimi.

Sedel je na klop. Sonce je bilo čudovito. Ogrel se je neznatno, kakor megla preden izpuhti. Razmišljal je o filmih, ki jih je imel rad in v katerih se pojavljajo duhovi mrtvih - sami smešni preobrti, podobni sunkom v temi.

Le kdo bi verjel, da je vse to res? Vse tiste stare dame iz graščin v Novi Angliji so bile zdaleč razumnejše od njihovih srepnih pogledov. Razumnejše, kot bi si nekdo mislil. "Nekdo," je mrmral. Vedno ga je motilo, če so ljudje med pogovorom uporabljali besedo "nekdo". Toda zanj je bil sedaj to ustrezen opis.

Gledal je v rjavkasto reko. Prvič se je zgodilo, da je razmišljal o gostoti vode. Če bi se moral pognati vanjo, ali bi trčil v milijone molekul? Ali pa bi kot Jezus Kristus pristal na nogah. "Zanimiva predstava," je pomislil, vendar ni hotel tvegati.

Počasi je hodil po West Streetu mimo mnogih barov usnjašev, v katere bi prav rad pokal, vendar je bil preutrujen. Seveda bi se lahko prebil, kamor bi hotel, videl katerokoli rock zvezdo golo, poletel v London zastoj. Toda še preden bi se zavedel, bi bil že naveličan oprezanja za drugimi. In kaj potem?

Premišljeval je o stvareh, ki so ga v življenju preganjale: stopnišče, ki je za vogalom končalo pri opečnatem zidu. Črno-bele fotografije visokih zgradb, določnih, da postanejo kup prahu. Človeški obraz, ki se je spremenil v le še en plaz blata z neba.

V daljavi se je pojavil hotel. Neonski napis je utripal "Vacancy" (Počitek). "Primerno mesto zame ali za to, kar je ostalo od mene," je pomislil George. Namenil se je k tej rokojski stavbi in na obrazih nesrečnih pešcev iskal svoj odsev. Vendar so strmeli naravnost predse, ne da bi karkoli opazili.

George je stopil skozi vrata sobe 531. Dan je ležal na enojni postelji pri oknu in pisal razglednico, verjetno ženi, čez katero se je pritoževal prejšnjo noč. Njegov obraz je izgledal mirno, morda le zaradi zastrte sivkaste svetlobe.

George je imel rad Dana, čeprav je "imel rad" preveč jasna oznaka. "Nekaj" na njem je Georgea privlačilo. Nekaj, kar je bilo povezano z Danovimi očetovskimi lastnostmi. To ga je vzbujalo veliko bolj kot tesne kavbojke na porjavelih, pretreniranih tipih. Njegov idealen moški je imel nekoliko zabuhle, utrujene oči.

George ni spregovoril vse dan. V grlu je čutil napetost. "Dan?" je zakrkal. "Vem, da me ne slišiš. Če pa me lahko kakorkoli zaznaš, trzni z levim ušesom." George je čakal. Dan je še naprej škrebil nekaj, kar je bilo za Georgea brez dvoma nesmisel.

"No, prav, počutim se skoraj kot nekdo, ki nekemu fantu v komi govori, da ga ima še vedno rad. Tako pač je. Ne poznam te zares, vendar čutim, da si mi blizu, čeprav nisi ravno kak individualc. Bolj si podoben določnemu tipu ljudi in zato se mi zdi, da sem jaz nekakšen estet, ti pa pravo umetniško delo, kar pa še ne pomeni, da verjamem vsemu tvojemu dreku.

Seksala sva. Dovolil sem, da si me pofukal. To je bila razburljiva plat, toda, čeprav je težko priznati, mi je bilo šele tisto objemanje in podobno sranje zares všeč. Da me tesno objema nekdo, ki me je imel... Ena stvar je rokovanje in mučno blebetanje o umetnosti, vse kaj drugega pa je biti pofukan in potem spoštovan.

Vedno sem mislil, če bi prdel pred svojimi ljubimci, bi bil po njihovih besedah 'preveč realističen'. Zato sem se vedno obračal na hrbet in stiskal rime mišice, da se smrad ne bi razširil. Obsedala me je čudna misel, da je pod mojo zunanostjo nekaj narobe, pa ni šlo le za krvave notranje organe.

Potem mi je nek tip polizal rit in predlagal naslednji zmenek. Od tiste noči naprej sem skušal zanemariti vse strahove. Zdaj sem mrtev. Ne morem se spomniti nikogar, ki bi spoštoval ali zbijal neokusne šale na račun moje "preminulosti", kakor bi ti verjetno rekel temu.

Želel sem ljubezen. Seveda so me privlačevali spolni obsedenci, ki so imeli obraze tako zaslepljene s potrebo po meni, kot da bi bili njihovi namigi vsajeni prav v lobanje in njihova koža samo vržena čez kosti kot kos ohleke. Toda bil sem neumen kreten.

Naslednje besede so namenjene ušesom mojega očeta. Čutil sem več, kot si mislil ali kot sem sposoben izpljuniti. Moja razpoloženja so bila res čudaška, celo zame, zato niso vredna tvojega časa, ne glede na to, koliko časa si prejšnjo noč strmel v moje 'čudovite oči'."

George se je počutil slabotnega, nekoliko ga je zanašalo. Zaželel si je banano, nekaj sladkega, kar bi mu povrnilo moči, vendar se mu je zdelo, da bi mu hrana obležala v želodcu kakor ujet kanarček ali da bi bruhal na preprogo.

Dan je popisal razglednico in legel. Georgeu jo je uspelo prebrati. "Draga Fran," se je začelo. Med čečkami ni opazil svojega imena. Bila je preprosta zgodba: Empire State Building, dober razgled, večerja pri Luchowu, z ljubeznijo, Dan. (P.S.) Želim (nejasno) večer.

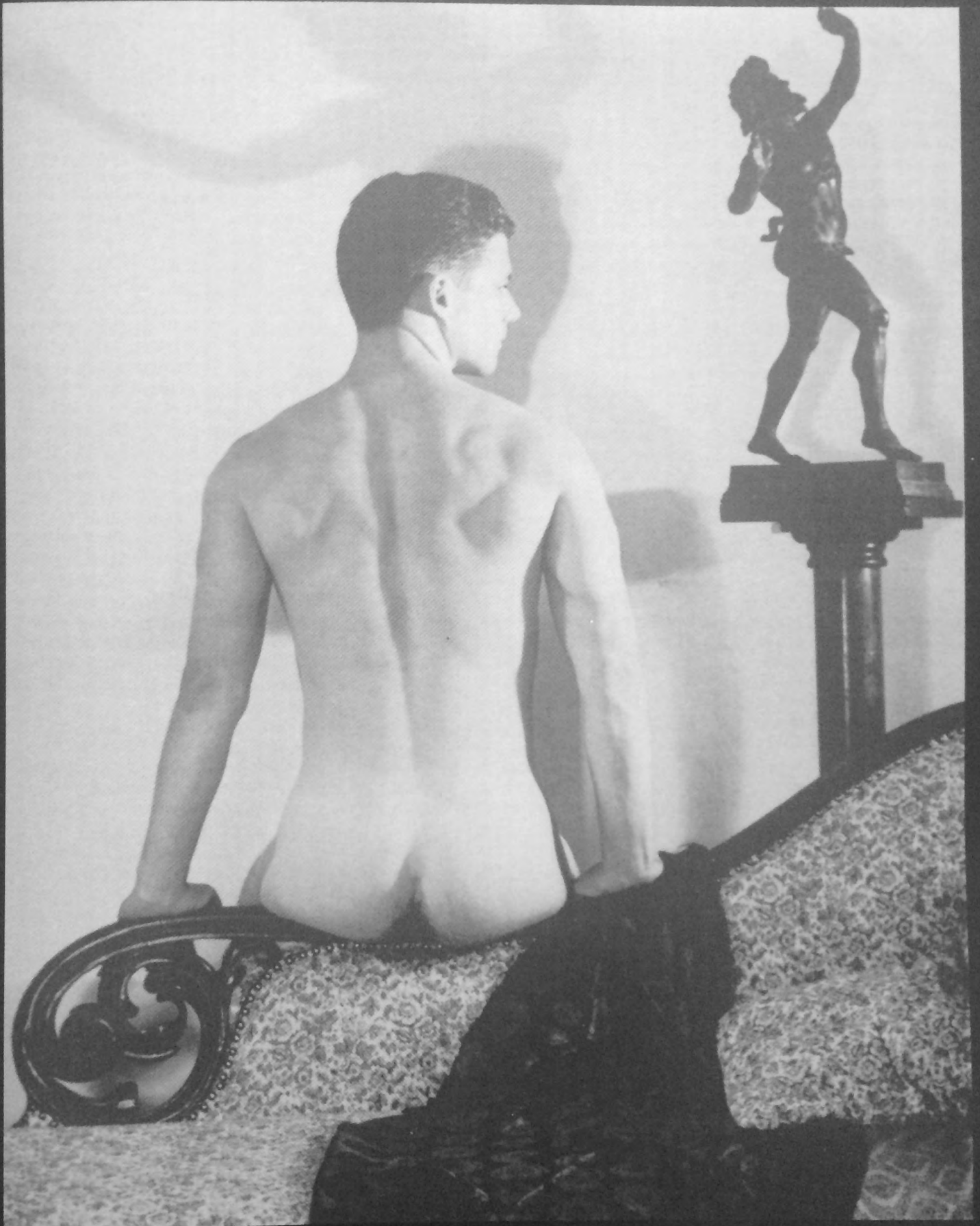
Je George začel izginjati? Ni bil prepričan. Toliko stvari je bilo odvisnih od pravega zornega kota. "Mmmm, to je morda tisto," je mohljal. Nehote mu je glas pojmal. "Sranje," in začel se je tresti. "Rad te imam. Kaj naj rečem? Morda ne tebe, toda si edino, kar imam.

Vse sem zajebal." George se je zliil s popoldnevom. Zunaj pod oknom je zahupal avto. V sobi je tiktakala inoška ura. Dan je vstal in se praskal po riti. Razglednico je potisnil v žep na srajci. V očeh je imel odmaknjen pogled, ko si je prižgal cigareto.

Opazen ameriški pisec novejšje generacije Dennis Cooper (1953) je doslej izdal več pesniških zbirk, tri romane: Frisk, Closer in Safe, ter kratke zgodbe Wrong; kreira tudi plesno gledališke predstave. Pri nas smo ga prvič srečali v antologiji Drobci stekla v ustih.

Komaj dobro sem se znašel na smetišču tvojega balasta in nisem se še znašel. Se spomniš, že zdavnaj je bilo napisano poslednje pismo. Torej to ni pismo, ampak slovo.

NI LUŽA MORJE JE...

Sva pa imela sročjo prejšnje nedeljsko popoldne, našla sva sobico. Na premieri strička Leara sva tako lahko uživala neobremenjeno. In potem sva šla, zelo običajno, v Roza disko. Predstava je bila dolga, suha usta sva imela in spet sva spila preveč piva. Potem vedno delava neumnosti, tudi tokrat sva jih. Ko sem šel v di-džej kabino po kaseto, sem tam dobil listek, na katerem je pisalo: Prešernovo gledališče Kranj; Ray Cooney; Zbeži od žene; v komediji nastopa tudi homoseksualec. Hotel si ga videti, nisem ti ga pokazal. Za spremembo sem hotel tudi tebe narediti vsaj majčkeno ljubosumnega. V ujaljenosti nisi več hotel govoriti z menoj. In potem jaz nisem več hotel govoriti s teboj. Predaleč sem šel, a ti si šel do konca. Že tam si me izzival z njim, vedel si, da ne bom prenesel. In nisem. Pobral sem stvari, ti povedal, da te bom čakal na stopnicah tvojega bloka, saj sem torbo pustil pri tebi. Čez slabo uro si prišel za menoj; Kaj je, Miki, prišel sem! Nisi si mislil, da sem razočaran. Verjel si, da sem samo jezen in ujaljen, da bom spokal stvari in šel. Nisi se niti preveč trudil, dobro poznaš vzroke mojih številnih odhajanj. A tokrat se mi ni šlo. Kot podgana sem čutil, da se nekaj pripravlja. Zate in zame bo najbolje, da zdaj greš, si končno dejal. Izrekel si natanko prave besede, kar odneslo me je iz sobe. Ko sem bil spodaj na stopnicah, si že odpiral okno. Nisi gledal kako odhajam, gledal si kako prihaja on. Kmalu zatem je sobo preplavilo "morje".

Ob odhodu sem ukinil zadevo, ki sem ti jo obljubil za v sredo. Namreč selitev. Nisem mogel požreti besede, že v torek sem ti prišel povedat, da je vse urejeno. In potem sva šla h "Katri" na kosilo. Pripovedoval sem ti o zadnjih filmih z videa. Jaz sem pil dvojno kavo, ti radensko in blazno si se tresel. Kot nekoč, ko si bil poln pravih, predvsem zdravstvenih problemov in nekih, predvsem umišljenih travm. A zdaj si že dolgo povsem spremenjen, drugačen: nič več se ti ni treba kulirati, lažji si (čeprav si se malce poredil) in svobodnejši. Je kriva bolezen, menda niso živci, sem te spraševal. Spotoma domov sva se ustavila v trgovini. Povprašala sva po kartonih, treba se je bilo pakirati. V "Študentu" si mi potin dajal fotografijo iz albuma in spet si se grozno tresel. Šel si kuhat kavo. Medtem je potrkalo. Vstopil je on. Ko me je zagledal, ga je odneslo na hodnik. Povabil sem ga noter, sedel je. Ta postelja je cimrova, sem ga opozoril. Ja, vem, je komaj izdaval. Ve, torej prihaja sem, mi je prestrelilo možgane. Ohranil sem mirno kri, končno je on tvoj dober prijatelj in moj dober znanec. Istočasno sva ga spozna(va)la. Zdaj pa sedi tukaj, nevihta besni v njem in ves grd je v "valove". Ko si prišel s kavo, smo molčali vsi trije. Kaj ne greš v K4, kaj nisi zmenjen z Braneltom, si končno dejal, čeprav si dobro vedel, da nisem. Potem si šel kuhat kavo še njemu. Tudi tokrat sem hotel še ostati, a občutek nezaželjenosti je bil premočan. Nenačadnje on ni prišel le na uro molčanja. Odhajajoč sem sredi stopnic slišal tvoj razbreme-

njujoči smeh, ko si s skodelico kave vstopil v sobo. Zatajil si me in odleglo ti je.

Naslednji dan sem bil že navezgodaj pri tebi. Potrebno je bilo še pospraviti, poklical sem kombi in nato sva se selila. Ni ti bilo lahko, ko sva zapuščala "Študenta" in se namenila v najino najemniško sobico, ki najina nikdar ne bo. Ko sva praznila kartone in polnila omare, so te spet izdali živci. Pustiva zdaj, greva na drink, urujena sva, sem ti rekel, bova že potem. Hotel si, da dokončava, vedel si, da potem ne bova. Ko sva bila končno zunaj, nisem več zdržal. Kaj mu je pa bilo včeraj, sem vprašal. Malce ga je zdelal študij, malce presenečenje, si ga na pol v zadregi opravičeval. Zakaj mi nisi povedal, da prihaja k tebi, sem silil naprej. In potem si mi povedal, kar sem že vedel. S prošnjo v glasu sem zavpil: lažeš!, ker sem se bal tvojega potrdila. Želel sem si, da bi rekel, da je vse skupaj je sala, eden tvojih številnih štosov. Nič od tega ni bilo. Le gola resnica in kapo dol, pošten si zares. Zakaj me tisti trenutek nisi rajši "utopil"? Zakaj si mi nakopal to težko "morsko" bolezen, ki me je pustila "naplavljenega na plitvini"? Torej se je zveza, ki se je napovedala že na taboru v Grožnjanu, končno le realizirala, se mi je nezbrano motalo po glavi. Slejkoprej bi se, ni bil on zastoj največja tarča mojega ljubosumja. Pa saj hočem dokazati samo, da smo gayi med seboj lahko tudi sarno prijatelji, si me miril takrat. In kaj si mi dokazal zdaj? Ne spomnim se več, kaj si še rekel ti, ne spomnim se več, kaj sem še rekel jaz. Obrnil sem se. Ves gluh in slep za vse sem odhajal po poti, po kateri sem z ljubeznijo v srečo in poljubom na ustnicah prihajal k tebi. Ko pa sem zdaj odhajal, je bila žalost vse, kar mi je še ostalo od tebe.

Ko sva tisti petek poprej zapuščala K4, kjer je koncertirala Borghesia in naju je listi mladiček tako zmedeno odkritosrčno osvajal, sva se potem na ulici preizkusila v rokoborbi. Sem mislil, da je hec, ko sva se metala po pločniku. Ti nisi. Kasneje sem ostal sedeč, pritrtjen na bližnjem zidu. Odšel si, jaz pa sem kar sedel. In si se vmil. Vedel si, da me nočeš, in vedel si, da me moraš odpeljati s seboj. Nisi mogel verjeti, da sem ti prevzel primat v trmi, nisi mi hotel dati lubčka. Ko sem se stisnil k tebi, si ostal ves tog, čutil sem tvoj odpor, gnev in silno željo po drugem in drugačnem. Ko sva kasneje še poslednjič skupaj spala in nisva bila več drug pri drugem, si se me verjetno samo še usmilil. Je bilo takrat dopolnjeno?

NI MORJE LUŽA JE...

Prekleta noč, kako zoprno dolga zmoresš biti. Buljim v strop in kadim. Potem poklekнем na posteljo in vpijem: mili moj Ariel! Mama ne ve, da kričim samo tvoje ime, kliče bližnje na pomoč. Ljudje božji, saj se mi je samo zmešalo, ne delajte si skrbí, jih mirim. Zjutraj mi glava omahne na mokro blazino. Sanjam. Takole je bilo: Vojaške vaje, na njih tudi ti in on. Na srečo je on spal v drugi sobi, sicer pa nismo govorili. Prišli smo z dolgega marša, kjer smo do kolen gazili sneg. V sobi sem te zagledal šele, ko si se popolnoma nag vsedel na posteljo. S pomenljivim nasmeškom, tako tvojim, si me vabil k sebi. O, ti moj večni otrok, sem vzkliknil in, vsemu navkljub, skočil nate. Obema je prišlo naenkrat, kot takrat, prvič in zadnjič, pri meni doma. Nisem

več zdržal, prebudil sem se. In potem sem se začel igrati sam s seboj. Sem se že bal, a hvala bogu, še se mi dvigne. Pred mano si spet ti, ves in scela in še kar naprej. Božam tvojo, tam malce hrapavo, tam spet povsem gladko, žametno kožo. Čutim te, občutim, primem in držim. Vsaj tega mi ne more nihče vzeti, v sanjah in mislih te imam še vedno lahko. Ni veliko in nisem zadovoljen. Kot nisi bil zadovoljen ti, ko si z mano spal zares. Pogovarjala sva se o tem in nič nisem ukrenil. Saj bi vendar moral vedeti, koliko ti seks pomeni. Vsaj včasih ti je, zdaj sem te puščal vse bolj in bolj hladnega. Nekoč si mi rekel, da ti kar naprej stoji, z mano pa nič ni. Ko sva se spoznala, nisem mogel zlepa, saj veš kakšne probleme sem imel zaradi "kemije", ki naj bi me pomirjala. S tvojo pomočjo, hvala, sem se je rešil. In potem mi je bilo kul. Zmeraj mi je prveму prišlo. Tebe sem potem, ves sebičen, prepustil lastni iznajdljivosti, lastni domišljiji. Vedel bi lahko, da tako ne bo šlo več naprej. In ni.

Skušam se te znebiti, ne gre. Včeraj sem žagal drva (tvoje najljubše opravilo), danes (ja, končno) spravil svojo sobo vsaj za silo v red. Ne gre in ne gre. Ko odprem tivo je tvoja podoba na ekranu, v časopisu je tvoja fotografija, skozi radijski zvočnik prihaja tvoj glas, v knjigi je opisana tvoja usoda. Kot senca hodiš z menoj. Z njo se sprehajam skozi vse najine dotike in poljube, besede in molčanja, sprehode in žure, skozi vsa skupna kosila, drinke in obredna pitja kave, skozi ves kino in teater in vse, kar sva v teater spremenila sama, skozi Andrejo, Evo, Katro in prijatelje, skozi najino morje in tvoje "morje". Skozi vse najino rožnato življenje, ki meni tako nikoli več ne bo. Sem le tragik, si dejal, ves nesrečen, če ne upam. Si mi zato nadel to težko breme gorja na rame? In nič se nisi vprašal, bom zmogel, ga bom sploh lahko kdaj odložil. Prepustil si me usodi, a usoda je kurba in čeprav mi nisi usojen, si kurba tudi ti. Jaz pa neboljen loser, ki se le še sam sebi smili. "Rad sem te imel - rad te imam - rad te bom imel", si mi zatrdil v svojem edinem pismu. Bilo je to v času najine prve resne krize. Verjel sem ti in vse se je zgladilo. Se čudno in smešno sliši, če rečem zdaj, da ti ne verjamem več? Meni ljubezni ne bo več potrebno dokazovati, a živela bo naprej. Čeprav ta trenutek še ne vem, moje stare besede, ali bom še kdaj mogel, ali bom še kdaj hotel govoriti s teboj. In ti, bi mi mirno zrl v oči?

Naj živi tvoj z "morjem" obdani zmeštrani in skuštrani svet. In stori vse, če že ni prepoznno, da ne bi prišel v njegov "ladijski dnevnik", čeprav sem kot "afektirani ostareli peder" tam že zapisan. Bodi dober kot sicer si, ohrani mi vsaj malček dostojanstva in se me ne spominjaj. Naj tvoja barka mirno plove, želim ti le od strasti razburkano "morje".

**Gusti Leben,
v Srednji vasi,
11. oktobra 1992**

Stopil sem na pošto, da kupim znamke. Kot vedno je bila tudi tokrat velika gneča, izrabljen zrak in vročina. Ko sem čakal v vrsti, me povleče za rama neka roka. Ozrem se. Bil je Boštjan, sošolec iz osnovne šole. Spominjal sem se ga kot drubnega, lahkega, vase zaprtega fanta, ki se je vedno držal bolj sam vase, zdaj pa je stal pred menoj ves spremenjen in samozavesten. Bil je srednje visok, vitek, vendar s širokimi rameni in močnimi rokami. Nosil je kratko frizuro, očala in nasploh dajal videz urejenega in inteligentnega človeka. Čeprav si v šoli nisva bila kdo ve kako blizu, sem se ga sedaj iskreno razveselil.

Ko sem se končno dokopal do tistih znamk, sva odšla v staro Ljubljano in si v enem tamkajšnjih lokalov naročila pivo. Pri-povedovala sva si, kaj sva počela tih sedem let, kar se nisva videla, in se spominjala osnovnošolskih dni. Kadar se je zasmel, je na široko razkazoval svoje lepe, sicer nekoliko "nametane", bele zobe. Kasneje sem mu povedal, da me ta njegov način smejanja spominja na Toma Cruisa, kar je sprejel kot kompliment. Ko je govoril, me je gledal naravnost v oči, kar me vedno gane, saj je to znak iskrenosti.

Ko sva premlela že vso "zgodovino" in sem ga vprašal, kam se hodi zabavat, mi je kratko odgovoril:

"V K4."

"In kateri dnevi se ti zdijo najboljši?"

"Srede in nedelje. In ti?"

Namenoma sem preslišal njegovo vprašanje.

"Ampak v nedeljo je ..."

"Ja, pa kaj potem?" me je prekinil.

Za hip sem se zmedel, nato pa sem se zlagal:

"Tudi jaz grem večasih v K4 ob nedeljah."

Vidno si je oddahnil:

"Torej si tudi ti...?"

Nekaj časa sva še sedela v lokalu in se pogovarjala, nato pa sem ga povabil k sebi na vino. Nisem mu pozabil omeniti, da sem sam doma.

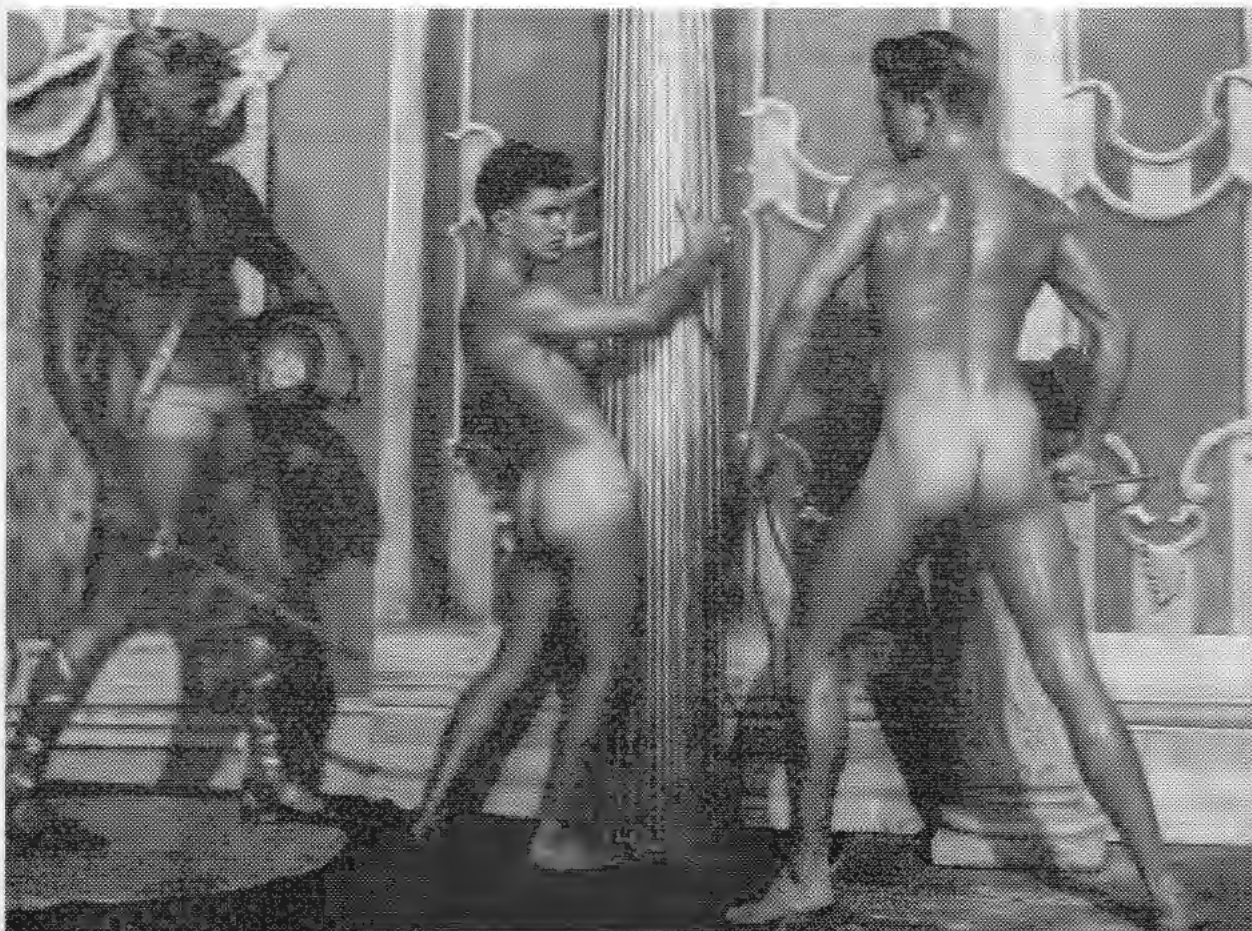
V shtromu sem našel steklenico mešana in nama postregel. Vino je bilo odlično in naju je prijetno mamilo. Nato sem se mu opravičil in se šel stuširat. Ko sem se vrnil, me je prosil, če se gre lahko oprhat še on. Sedel sem na kavču, srkal vino in ga čakal.

Iz kopalnice je prišel samo v kavbojkah. Usedel se mi je v naročje, tako da sva bila obrnjena drug proti drugemu. Najine ustnice so se spojile. Počasi sva jih razmaknila, da sta se dotaknila in prepletla še najina jezika. Z rokama sem ga božal po hrbtu. Prijel me je okrog pasu, nato pa drsel z dlanmi ob telesu navzgor, tako, da mi je slekel majico. Njegov vroč in mehak jezik sem čutil enkrat na vratu, drugič na uhlju... Prijel sem ga za ramena in ga položil na kavč, sam pa pokleknil poleg kavča. S konico jezika sem drsel po žili, ki je prepredala njegov širok vrat. S prsti sem se igral z otočkom dlak, ki ga je imel sredi prsi. Prsne bradavice so se mu napele, ko sem jih pokril z nežnimi poljubi. Božal me je po laseh in vratu, jaz pa sem mu odpel hlače. Prijel sem ga za penis, še vedno skrit v spodnjicah. Obhajal me je nepopisen občutek, ko sem pod dlanjo čutil trdega tiča, ki je silil na dan. Nato sem mu slekel hlače s spodnjicami vred. Imel je čudovite, poraščene noge. Z roko sem potegnul po Boštjanovi nogi od gležnja do notranje strani stegna, nato pa ga z nestrpnostjo kretljivo prijel za penis. Povlekel sem mu kožico, da se je pokazal rožnati glavič, in ga poljubil. Z rahlimi ugrizi in poljubi po stebulu penisa sem nadaljeval vse do korena. S seslja-

njem njegovih jaje sem mu pripravil tak užitek, da je njegovo telo kar trzalo. Nato je slekel še opanone in jaz sem se ulegel na hrbet. Klečeč na kolenskih se je razkoračil nad mojo glavo in me božal po tiču in jajcih. Jaz sem mu nekaj časa drsel z jezikom in zobmi po penisu, zatem pa so se moje ustnice sklenile okrog glaviča. Dolgo sem ga držal v ustih in ga lizal kot bombon. Potem je začel Boštjan migati z ritjo in njegov tič je vstopal v moja usta vedno hitreje, dokler mu ni špricnil. S spermo me je poškopril po prsih in trebuhu. S prstom sem obrisal kapljico in jo polizal. Ko je videl, da mi ugaja, je začel sam z jezikom pobirati spermo na mojem telesu in mi jo ob francoskih poljubih predajal na moj jezik. Tič mi je še vedno stal, zato sem stekel v kopalnico in si ga namazal s kremo. Boštjan se je dal na vse štiri, jaz pa sem mu prislonil glavič na anus in počasi porinil. Boštjan je zajavkal in stisnil zobe. (Kasneje sva ugotovila, da sva oba to počela prvič.) Porinil sem mu ga do konca, da sem začutil njegove ritnice na svojih stegnih. Medtem se mu je tič zopet postavil pokonci, tako sem mu segel pod trebuh in mu ga začel drkati. Vendar pa ni dolgo trajalo. Zgolj nekajkrat sem mu ga porinil v rit, že sem izstrelil, takoj zatem pa je prišlo še njemu, že drugič.

Ko sva se umila in nekaj malega pojedla, sva odšla v mojo sobo in se ulegla v posteljo. Prijel sem ga za roko in si zaželel, da bi lahko večno ležala drug ob drugem in se držala za roki. Zdelo se mi je, da sem se zaljubil...

...in sva tudi se zaljubila. Z Boštjanom sva zdaj skupaj že skoraj dve leti, odnosi med nama pa so še zmeraj pristni in iskreni, kot na začetku najine zveze.

ROBERT MIZER
1922-1992

Lena je kriknila. Rdeče oranžen blisk je za trenutek razsvetlil gosti mrak pod mrzlimi, stoletnimi oboki vlažne, zatohle kleti. Njen glas se je votlo odbil od grobih opečnatih sten. Zunaj je bil november. Zunaj je bila noč in utrip daljnega, povsem drugega sveta. Koža se ji je ježila od ugodja in hladnih polnih curkov, ki so močilo razgretu telo. V mednožju je čutila Andrejina hrapavi jezik. Užitek je bil skoraj neznošen, širil se je v vrtiljaku razbeljenih, koncentričnih krogov, dokler ni sukovito utripanje eksplodiralo v vročično valovanje... Andrejina jezik je pradiral globlje in globlje, na prsni je čutila ritmične gibe njenih vročih dlani. Nato je poletela skozi modro in zeleno prostranstvo.

Tiho sta sedeli na starem zaboju, ki sta ga našli pod kamnitimi stopnicami, ki so vodile v klet, in kadili. V zastrti, medli svetlobi, ki je prodirala skozi malo, umazano in zamreženo okno, je videla Andrejina drobna, nežna ramena. Mršila je njene mokre lase in ji z blazinami prstov lahko gladila vrat. Sklonila se je k njenim prsim, se jih dotaknila s konico vlažnega jezika, z zobmi je rahlo stisnila bradavico na njeni dojki, ki je otrdela od nestrpnosti in nepotešene sle. Nato sta se strastno, skoraj divje poljubili. Lena je čutila mehko slabost v kolenih, trebuh ji je žarel v na novo prebujeni želji. Bila je omotična in

razdražena. Poiskala je Andrejino roko in jo močno pritisnila na svoje mednožje. Vendar se tokrat nista ljubili. Čar in napetost med njima sta pričela polagoma izginjati. Vse bolj sta postajali to, kar sta v resnici bili - tuji, ki ju je v nenadnem, norcin trenutku naplavilo na isto obalo. To je bilo vse, vsaj videti je bilo tako, ko sta zapuščali temne kletne prostore in odšli vsaka v svojo smer.

Lena si je prizadevala pozabiti. Nedelja v K4, neznanka, ki je ni videla še nikoli poprej, neizmeren užitek... Prvič se ji je zgodilo kaj takega. Skrivnost in temno hrepenenje sta jo popolnoma ohromila. Bila je zasanjana, znežena, prestrašena... Spominjala se je sleherne podrobnosti njune "prepovedane igre."

Andreje že nekaj tednov ni bilo v disko. Je bila razočarana, prizadeta? Lena tega ni vedela natančno, ni hotela vedeti, le to, da je hrepenenje z vsakim dnevom postajalo bolj in bolj neznošno. Bila je že skoraj leto dni sama, odkar se je v mučnem, skoraj sovražnem vzdušju razšla z Aleksandro - prvo žensko v svojem življenju. Spoznali sta se na fakulteti in dogodki so si sledili z neverjetno naglico. Bila je ljubezen na prvi pogled, vendar se ni obnesla. Obe sta prvič v življenju prestopili rubikon prepovedanega in pričeli odkrivati povsem nov, drugačen svet, mračen, polten in

vendar nepopisno lep. Preveč je bilo skrivaštva, preveč strahov, Aleksandra se je pričela odmikati, se je izogibati, dokler se nista lepega dne v bolečini in solzah izgubili in izdali vse, kar sta si bili v skoraj dveh letih podarili. Bil je to konec, krut, nepreklicen konec in Lena je sprva mislila, da ne bo nikoli prebolela. Preveč je bolelo. Žensk je je bilo strah, bala se je silnega hrepenenja v temi samotnih noči, pa mračnih, neslutnih globin, kamor se je z vsakim dnevom bolj in bolj pogrezala.

Ni več vzdržala. Odločila se je in neko septembersko nedeljo odšla v Roza disko. Tamni poznala nikogar. Ponavadi se je stisnila v kak prazen kot in prikrito opazovala dogajanje okoli sebe. Vsi so bili videti tako sproščeni in radostni. Opazovala je ženske, kako plešejo, kako se smeji, celo objemale in poljubljale so se nekatere. Zavidala jim je in si obenem želela, da bi se jih lahko vsaj dotaknila. Včasih se ji je kakšna hotela približati, vendar je bila Lena preveč prestrašena, vse preveč zaprta, da bi se odzvala. Tedaj je prišla Andreja - tudi ona sama. Večkrat sta se srečali z očmi. Leni se je zdelo, da se je nekaj v njej zdramilo. Samozavestna, vitka, kratki, svetli lasje, strgane kavbojke, usnjena jakna, droben, inteligenten, lep obraz. Ne več kot trideset. Ta ženska ji je bila resnično všeč. Nenadoma je neznanka vstala in prišla k njej.

"Greva?" je vprašala z zamolklim, nekoli hripavim glasom. Pri tem se je sklonila k njenemu ušesu, kajti glasba je bila preveč bučna, da bi se bilo moč pogovarjati na razdaljo. Lena je na vratu začutila njeno vročo sapo. Bila je osupla nad enostavnostjo in neposrednostjo tega vprašanja. Ni bilo časa za razmišljanje. Živčno je prikimala, s težavo pogoltnila cmok, ki se ji je naredil v grlu, vzela jakno in se tik za Andrejinimi petami napolnila k izhodu. Dim, glasba in smeh, nato dvoje stopnic do avle, pa še ene navzdol in hladni veter... Lena je kakor v transu sledila neznanki skozi Ljubljano. Komajda sta izmenjali kakšno misel, kak kratak, nepovezan stavek. Semaforji po cestah so oranžno utripali, tu in tam je mimo pripeljal taksi, pri Nebotičniku je klateški pes stekel čez cesto... Zavili sta proti Tromostovju, nato pa skozi stari del mesta, mimo Galerije Škuc proti nekdanjemu Amerikancu. Andreja se je končno ustavila, odprla težka lesena dvokrilna vrata in se počasi po kamnitih stopnicah spustila v klet...

Preden sta se poslovili, je Lena zbrala pogum, se zazrla v Andrejine svetle oči, ki so spominjale na mladi kostanj - želela jo je še kdaj srečati, se pogovarjati z njo, jo spoznati, se je znova in znova dotikati... Že je odprla usta, ko jo je Andreja, kakor da bi prebrala njene misli, prehitela.

"Mogoče," je rekla hitro. -

"Vselej so poti," je še nekoliko dvoumno dodala, rahlo stisnila Lenino roko, se sklonila, jo nežno poljubila na usta, se nato obrnila in izgubila v noči.

Lena
foto: Jasna Klančičar

Foto in tekst AQUARIUS

Samo svoj stil vedno pomeni njo odločnost. Črna barva seva samozavest, urejenost, nedostopnost in še bi lahko naštevala. Kot se lahko vidi s fotografije je stil izrazito ženski. Manjša fotografija prikazuje bolj moško usmerjen stil oblačenja, s kravato kot nepogrešljivim dodatkom. Ni vam treba, da ste v koraku s trendi, lahko uporabite domišljijo in si pričarate enkratno oblačilo ter vztrajate v svojem stilu. Za letošnjo jesen-zimo je prišel v ospredje moški stil oblačenja, seveda za ženske, kot npr. klobuk Charlie Chaplin, urejena moška obleka in kot dodatek sprehajalna palica, vse seveda v črni barvi. Vse pa je prepuščeno vaši domišljiji.

GAY ŠTOP

Mnogi mislijo, da je štopanje nevarno za ženske. Lahko bi bilo tudi za moške, vendar ne v primeru, če si gay. Pri štopanju zna priti do mnogih prijetnih ali neprijetnih seksualnih doživetij, ki so bolj ali manj prostovoljne narave. V moji dolgoletni štoparski karieri se je to pogosto dogajalo tudi meni.

Prvič se mi je to zgodilo na poti z Nizozemske. Proti večeru mi je ustavil moški srednjih let, ne da bi ga sploh štopal. Malo sumljivo, ampak ne preveč. Bolj sumljivo je postalo, ko je začel govoriti o mojih lepih plavih očeh in ko se je njegova roka prvič previdno znašla na mojem kolenu. Še drugič, tretjič pa je že pridrsela do moje zadrge in jo odprla. Pri tem se nisem niti najmanj upiral. Povabilo na prenočitev v hotelu sem z veseljem sprejel. Vedel sem, da me čaka spolni odnos z voznikom pa še počitek po naporni poti. To se je po tušu tudi zgodilo, le da nisem privolil v analni odnos. Zjutraj sva pozajtrkovala in se odpeljala naprej proti Münchenu. Na poti sva si ga še enkrat vrgla na roko, potem pa me je povabil k sebi na dom, kar sem zavrnil. Poslovil sem se, ne da bi mu pustil naslov, za katerega me je prosil, češ da bi se še kdaj videla.

Dragič sem bil spet na poti po Nemčiji. Zaustavilo se mi je pri Numbergu, kjer je pričelo deževati. Ustavil mi je starček s psom, ki me je povabil k sebi domov na večerjo in prenočitev, kar je bilo ravno tisto, kar sem si v tistem trenutku najbolj želel. Pa tudi če je peder. Medtem ko je pripravljaval večerjo, sem lahko na platnu spremljal navadne porniče, kuža pa me je mirno čuval. Kmalu po večerji sva se odpravila v spalnico z zakonsko posteljico. Ugasnil je luč in rekel, kako lep je Sascha Hehn (ki je igral v teh pomičih), ženske pa so povsem nezanimive. Šele v tistem trenutku se mi je posvetilo, kako naiven sem bil. Stari se mi je gabil, vendar nisem imel več kaj izbirati. Na srečo mu je prišlo zelo hitro, še preden bi lahko prišlo do česa seksu podobnega. Zjutraj se mu je zelo mudilo, zdaj sem mu bil povsem odveč. Odložil me je na istem mestu, kot me je pobral, v še večjem naliivu in še bolj lačnega. Pozneje sem izvedel, da je tak način iskanja in pobiranja "lepih dečkov" ob avtocesti v bližini večjih mest redna in preizkušena praksa in da še zdaleč nisem edini, ki sem padel na to finto.

Rekel sem si, nikoli več, dovolj je bilo naivnosti. Vendarle se je zgodilo še enkrat, prav tako v dežju in v Nemčiji. Striček je uporabil zelo zanimivo in previdno tehnično pecanjo. Najprej je govoril o prostituciji, potem mi je ponudil na ogled kup pornografskega šunda, ki se kar ni zmanjšal in ki je bil vse bolj gay. Ker sem očitno pokazal določeno mero zanimanja, mi je začel govoriti še o svojih izkušnjah z dečki ter me nazadnje povabil v ozadje svojega kombija. Rečeno, storjeno - zadaj sva hitro opravila in se odpeljala naprej v noč.

Da se kaj takega ne dogaja le na nemških cestah, ampak tudi pri nas, mi je postalo jasno že nekoliko prej. Na poti proti Ljubljani mi je ustavil mlad Italijan, ki me je že takoj na začetku začel spraševati o gay sceni v Ljubljani. Pogovor je stekel, kljub temu, da takrat scene še nisem prav dobro poznal. Potem je

rekel: "You know I'm gay," meni pa pač ni preostalo drugega, kot da sem mu odvrnil: "You know I'm gay, too." Sledilo je presenečenje z njegove strani, češ kako mu še nikoli ni uspelo pobrati štoparja, ki bi bil gay, in pogovor o tem, kako lahko si je najti partnerja v Milanu. Vprašal me je, če sem za stvar, in ob mojem prikimavanju je že zapeljal s ceste in parkiral v najbližjem grmovju, kjer sva spustila sedeže in uživala. Zatem sva se brez besed zapeljala naprej proti Ljubljani - in se nikoli več videla.

Tolikokrat sem sodeloval. Trikrat pa se je zgodilo, da sem "ponudbo" zavrnil. Le enkrat se je to zgodilo pri nas, ko me je bosanski voznik kamiona potem, ko sva že prispela v Ljubljano, prijel za bedra in me prepričeval, naj grem z njim naprej proti Kranju. Zahteval sem, da ustavi, kar je tudi takoj storil. Še dvakrat je prišlo do takih šlatanj po Nemčiji. Lepo sem jim razložil, da nisem za stvar. Pri tem me je eden od njih takoj vrgel ven, na povsem nemogočem mestu za štopanje, medtem ko me je drugi prijazno, brez vztrajanja pri svojem, peljal do obljubljenega mesta.

Brez posilstev ali česa podobnega torej. Nihče od naštetih treh ni vztrajal na svojem ali težil naprej. O podobnih doživetjih in pripetljivostih sta mi govorila tudi dva prijatelja, od katerih eden ni gay. Seveda se je tudi njima to dogajalo v Nemčiji. Nikoli v desetih letih štopanja po Sloveniji pa se mi ni zgodilo, da bi mi zatežil slovenski gay. Prav žalostno. Če si torej želite takih dogodivščin, morate iti malo severneje.

Ariel

RIO DE JANEIRO

Tudi tokrat sem se razveselil povabila, ki je prišlo iz Južne Amerike - Brazilije, da obiščemo gay organizacijo **Atoba** v Riu de Janeiru in se seznanimo z njihovo kulturo in načinom življenja. Povabilo sem sprejel kot velik izziv in se podal na pot.

Čeprav je bilo potovanje dolgo in naporno, me je pogled na mesto zelo navdušil - ko smo pristajali in sem pozabil na vse tegobe dolgega leta.

Rio de Janeiro je eno izmed znanih kozmopolitskih mest, s sedemnajst milijonsko populacijo, na eni strani se kopiči vsa lepota in bogastvo, čudovite poslovne stavbe, razkošne vile, na drugi strani pa beda in zelo siromašne četrti, skratka mesto polno nasprotij.

Na letališču so me pričakali predstavniki gay organizacije in mi zaželeli priščno dobrodošlico. Odpeljali smo se v njihovo predstavništvo, ki je 40 kilometrov iz samega centra mesta, v naselju *Magalhaes Bastos*. Organizacija **Atoba** je bila ustanovljena pred osmimi leti in se zavzema za pravice gayev in lezbijk v Braziliji. Čeprav ima skoraj vsako večje mesto svojo gay organizacijo, so pomembnejša Rio, Sao Paulo, Belo Horizonte in Recife. Vse organizacije med seboj tesno sodelujejo, nekaj denarja, raznih revij in kondomov pa dobivajo iz Amerike. Tesno sodelujejo tudi z zdravstvenimi ustanovami za pomoč ljudem obolelim za aidsom. Homoseksualnost je v

tem predelu sveta legalna in gayi tudi tu živijo kar precej odprto in svobodno življenje.

Svoje predstavništvo imajo odprto za vse in to skoraj 24 ur na dan. Sami izdajajo nekaj revij in razne prospekte za boj proti aidsu. Najbolj znan gay časopis je *Spartacus*, ki ga izdajajo v Sao Paulu. Skupaj smo obiskali nekaj nočnih barov, naj omenim samo *Bohemia*, ki je znan po zelo dobrih showih in je tudi najboljše obiskan. Od diskotek je najbolj razvpita *Incontros*; v večini je to tranvestitska diskoteka, obišče pa jo tudi zelo veliko Američanov. Od plaž je znana *Copacabana* - no, tudi tu imajo gayi svoj prostor, čeprav najraje zahajajo na gay plažo z imenom *Ipanema*. Na tej plaži najdete fante z vseh koncev sveta, se sproščeno pogovarjate in sklepate nova poznanstva, ali pa si najamete fanta za eno noč, kar tukaj sploh ni problem. Premorejo tudi nekaj gay galerij, kot so *Alaska* ter *Teatro Tigresa*, kjer razstavljajo gay umetniki svoja dela in fotografije. Na žalost pa se tudi tu odvija prostitucija in galerije malo služijo svojim pravi namenu. Nočno življenje je precej nevarno, saj je mesto znano po močnem obsegu kriminala, umorov in droge. Zato nikar ne hodite sami naokoli. Na srečo nisem občutil nobenih večjih problemov, ker so me povsod spremljali prijatelji iz Atobe. Skupaj smo obiskali nekaj gay restavracij, kot sta *Tamino* in *Top Top*. Priporočam vam tudi obisk teatra *Scala*, ki je znan po dobrih showih. Posebej velja še omeniti znameniti karneval, ki je vsako leto konec januarju v Riu in se konča s tragično bilanco mrtvih. (Skupaj smo še obiskali koncert na stadionu Maracana *Rock in Rio* z nastopajočimi, kot so George Michael, Lisa Stansfield, Inex, New Kids on the Block, Joe Cocker ter ostali.)

Če se dotaknem še kruzinga, je najbolj pestro na plaži *Ipanema* in v galeriji *Alaska*, fanta pa si lahko najamete že od 20 dolarjev (ameriških) naprej za eno noč oziroma po dogovoru.

Če se povrnem na organizacijo **Atoba**. Ves čas mojega bivanja sem stanoval pri njih. V hiši je stanovalo še pet gayev in dve lezbijki - to so bili aktivisti, ki so delali za organizacijo. Zelo dobro so me sprejeli in veliko smo diskutirali o načinu gay življenja v Evropi in Sloveniji, saj imajo zelo malo kontaktov z evropskimi gay organizacijami. Vsak teden imajo delovne sestanke in video večere, ki jih obišče zelo veliko gayev in lezbijk. Skupaj smo praznovali tudi božič in novo leto, čeprav sem sam to težko dojemal, ker so bile temperature preko 40 stopinj - takrat je pri njih poletje. Zabave in razni rojstni dnevi so najboljše obiskani in zabavni. Sami prirejajo programe in ples. Vse skupaj pa je le minilo prehitro in prišel je čas za povratek domov. Kot vsako slovo, je bilo tudi to težko.

Ko smo poleteli z letališča, je letalo obkrožilo mesto in imel sem še enkrat pogled na Rio de Janeiro. Ostala sta mi kup spominov in avantura, ki je ne bom pozabil. Rad bi jo ponovil in še enkrat doživel. Upam, da se mi bo želja izpolnila,

vaš "Rupel"

STOCKHOLM - LJUBLJANA:

dva pogleda na Gay Pride Week 1992

Prvič

Po 36 urah vožnje z vlakom končno prispeva na cilj. Švedska - dežela svobode, tukaj sva! Na železniški postaji naju že čakajo novinarji enega največjih švedskih časopisov in z velikim veseljem jim odgovoriva na vsa zastavljena vprašanja. Malo kasneje naju pobere najin gostitelj in vsi skupaj se odpeljemo na Sveavagen 57, kjer se nahaja sedež *RFSL*.

Hiša, kot enostavno pravijo sedežu, je zares impresivna. V dveh nadstropjih se nahajajo knjigarna, klubski prostor, pisarne, prostori radia, disko, dva bara in back room. V knjigarni lahko najdete vso razpoložljivo gay literaturo, ki je deloma prevedena, deloma pa v kakšnem drugem jeziku. V arhivu, ki ga ima *RFSL*, zbirajo vse gay publikacije. Tu ne manjkajo niti naši *Gayzine*, *Lesbozine* in *Revolver*. V pogovoru z novinarjem, ki ureja ta arhiv, zveva, da je *Revolver* oblikovno zelo kvalitetna revija. Moti pa ga, da v njem ni priloženih povzetkov člankov v kakšnem tujem jeziku, na primer v angleščini. Po njegovem mnenju, bi taki povzetki zelo povečali zanimanje za revijo. *Revolver* pa bi povečal število svojih bralcev.

Delovni naslov srečanja je bil *Homoseksualci in njihovi otroci*. Preko debat, diskusij in dogodkov smo se osredotočili na dejstva, ki so povezana z lezbijkami, gayi in otroki.

Diskriminacija lezbijk in gayev ni samo nesprejemljiva, ampak je celo nemogoča, ko se na javnih debatah sproži vprašanje otrok. Prav zato so vsa vprašanja homoseksualnosti, povezana z otroki, pomembna za vse lezbijke in gaye in imajo politični predznak. Stališče federacije *RFSL* je, da je čas, da se upremo in odzovemo na družbeno aroganco in podobo, ki jo imajo o nas, češ da smo slabi ljudje, ki so nesposobni in neprimerni za vzgajanje otrok.

Vsak posameznik ima potencial, da postane močan in velik. Kot gayi in lezbijke imamo vsi potencial, da spremenimo svet, v katerem živimo. Prav takšna srečanja z enakomislečimi ljudmi, dogodki in diskusijami navdihnejo človeka, da sprostijo svoje notranje potencialne. Hkrati pa povečajo tudi željo, da bi spremenil družbo v prostor, kjer bi diskriminacija in nasilje proti gayem in lezbijkam hodočim vnukom današnjih gay in lezbičnih staršev izzvenela samo še kot žalosten opomin na primitivno preteklost.

V klubskih prostorih ravno v trenutku našinega prihoda poteka iranski večer. Tu izvedemo, da Gaye v Iranu obsojajo na smrt. Edino kar preostane, če hoče gay v Iranu ohraniti svojo glavo, je torej izgnanstvo ali pa sprenevedanje. Ob tem pomislim na Slovenijo. Kakšna bo naša prihodnost? Bolj podobna Iranu ali Švedski?

Ob pojavu aidsa je švedska vlada sprejela zakon, po katerem je kaznivo vsako delovanje, ki bi neposredno navajalo na spolnost. Tako so pod vplivom tega zakona morali zapreti vse savne in back room. Kot protest proti temu zakonu imajo v Hiši svoj back room. V njem vrtijo pornografske filme, ki pa sploh ne

dosegajo nivoja filmov iz *K4*. Pobirajo tudi vstopnino, ki znaša 10 kron.

Politične stranke imajo v svoji strukturi tudi sekcije za gaye. Tako lahko kot pojavnne oblike najdemo gay liberalce (nimajo nič skupnega z Grosovimi liberalci), socialne demokrate, socialiste in konservativce. Da, obstajajo tudi gay konservativci, ki jih njihova matična stranka edine ni vzela pod svoje okrilje. *RFSL* v tem sistemu deluje kot nekakšna nadstrankarska organizacija, ki združuje in usklajuje delo vseh teh sekcij. Kot nepolitične organizacije pa obstajajo gay študenti, kristjani, veterani, "golden girls" in anonimni alkoholiki.

Četrti dan najinega bivanja v Stockholmu naju prijatelj novinar iz časopisa *Reporter* povabi na zabavo, ki jo organizirajo gay liberalci. S predsednikom se dogovorimo za sodelovanje s slovensko LDS, ki bi ji švedska stranka lahko bila za vzor. V Sloveniji je torej samo še vprašanje časa, kdaj se bodo pojavili ljudje, ki bodo v strankah ustanavljali sekcije gay liberalnih demokratov, krščanskih demokratov, prenoviteljev in drugih.

Slovenske zastave ni bilo videti med zastavami udeležencev. Tudi mnogo ljudi Slovenije ne pozna, saj jih veliko ni vedelo, kje Slovenija sploh je. Bolj "izobraženi" pa so naju zamenjevali celo s Slovaki. Zato bi bilo koristno, da naslednje leto v okviru *Gay Pride Weeka* Roza klub v sodelovanju z Ministrstvom za turizem (utopija ali ne?) priredi večer, na katerem bi predstavili Slovenijo in njeno gay gibanje.

Drugič

Časopis *Reporter* prireja vsako leto *Reporter party*, ki poteka v starem preurejenem kinu Lido. Ves dobiček, ki ga iztržijo na tej zabavi, gre za financiranje tega časopisa. Tu se zbere smetana vseh gayev. Imidži so raznovrstni. Usnje, dolge večerne obleke in body si podajajo roke. Tudi parfumi se mešajo kot za stavo. Impulzov je dovolj za vsa čutila.

Gay študentje v času *Weeka* priredijo tudi piknik za vse svoje tuje kolege. Piknik se zgodi na prostoru stockholmske univerze, v parku Freskati. Park je velik in poraščen z gozdom. Ta kraj je tudi priljubljeno mesto za

kruzing. Na majhnih jasah se gayi sončijo v Adamovem kostumu, tako da si lahko svojo "žrtev" pred akcijo ogledate v vsej njegovi božanski nordijski lepoti.

Vse poteka v znamenju varnejše spolnosti. V Hiši so nenehno na voljo brezplačni kondomi in lubrikanti. Med mnogimi aktivnostmi se v času *Weeka* zgodi tudi *Safe Sex Party*. Moto večera je bil: seks imamo lahko kadarkoli, kjerkoli in s komerkoli hočemo - vse dokler smo prepričani, da je varen.

Na vabilu je pisalo: "Ko prispete, se slecite in obdržite čevlje. Če vam je všeč, lahko imate na sebi tango, bokserke... Naša pravila nočne zabave so: vedno uporabi kondom, ko imaš spolne odnose. Izogibaj se temu, da bi dobil spermo v usta. Skrbi zase in za svojega partnerja! JUST DO IT SAFER!"

Parti se je odvijal v nekdanjem leder klubu, z vsemi potrebnimi pripomočki, kot je mini kino s porniči, dark room z verigami, kamor se prikleneš in zamenjaš užitek za užitek. Iz ure v uro je scena bolj in bolj "razrajcana". Vsi so prišli z istim razlogom, zato ni sprenevedanja; samo odgovor da ali ne. Kondomi in lubrikanti so servirani na pladnju in hitro zginjavajo. Vzporedno z zbiranjem orgazmov te mineva strast in loteva utrujenost in neopazno izgineš iz garderobe, se oblečeš in potešen odtavaš proti domu. Divje!

Š.M. & Z.P.

Prijatelji, prijateljice!

Roza klub uvaja poseben servis za osebne stike, ki bo deloval podobno kot druge agencije te vrste, s to razliko, da bo ta servis naš, ne bo pridobitniški in bo zato tudi cenejši. Naše edino vodilo bo pomagati v osamljenosti in osebnih stikih z iskanjem primerne(ga) prijateljice (prijatelja) in partnerke (partnerja)... Uspeh pa je odvisen predvsem od vašega sodelovanja.

Kako se prijaviš? Priskrbi si prijavno polo, jo izpolni ter pošlji na naslov: **Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, s pripisom Kontakt.** Članice) Roza kluba, ki so plačali(e) članarino, imajo usluge servisa za tekoče leto brezplačno, ostali priložite 500slt. Da bi bila diskretnost zagotovljena, je poskrbljeno s sistemom šifer; prijavni poli s šifro dodaš še zalepljeno kuverto s svojim naslovom... Šifrirano kuverto s tvojimi podatki bomo odprli šele takrat, ko ti bomo našli primerne partnerja (primerno partnerko).

Kaj je prijavna pola? To je anketni list, ki vsebuje tvoje fizične in druge podatke, obenem pa podatke, kakšno partnerko (kakšnega partnerja) si želiš. To bo omogočilo, da ti najdemo najbolj ustrezno osebo. Pomembno je, da zlasti izpolniš vprašanja s svojimi podatki, pri partnerki (partnerju) pa izpolni le tisto, kar se ti zdi zelo pomembno, ali piši vseeno.

Prijavo polo lahko dobiš v Revolverju, osebno ali pismeno na Roza klubu...

Veliko uspeha pri iskanju svoje polovice...

ROZA KLUB - LJUBLJANA - KERSNIKOVA 4 - KONTAKT

MOJI PODATKI	KAKŠNEGA PARTNERJA SI ŽELIM	MOJI PODATKI	KAKŠNO PARTNERKO SI ŽELIM
starost: _____	starost: ☐ vseeno, od _____ do _____	starost: _____	starost: ☐ vseeno, od _____ do _____
višina: _____	višina: ☐ vseeno, od _____ do _____	višina: _____	višina: ☐ vseeno, od _____ do _____
teža: _____	teža: ☐ vseeno, od _____ do _____	teža: _____	teža: ☐ vseeno, od _____ do _____
lasje: _____	lasje: _____	lasje: _____	lasje: _____
oči: _____	oči: _____	oči: _____	oči: _____
brki: _____	brki: ☐ vseeno ☐ da ☐ ne		
brada: _____	brada: ☐ vseeno ☐ da ☐ ne		
telo: ☐ normalno ☐ vitko ☐ atletsko ☐ zajetno	telo: ☐ normalno ☐ vitko ☐ atletsko ☐ zajetno	telo: ☐ normalno ☐ vitko ☐ zajetno	telo: ☐ normalno ☐ vitko ☐ zajetno
poraslost: ☐ nič ☐ šibka ☐ srednja ☐ močna	poraslost: ☐ nič ☐ šibka ☐ srednja ☐ močna		
izraz: ☐ naraven ☐ moški ☐ macho ☐ feminilen ☐ mladosten	izraz: ☐ naraven ☐ moški ☐ macho ☐ feminilen ☐ mladosten	izraz: ☐ naraven ☐ moški ☐ feminilen	izraz: ☐ naraven ☐ moški ☐ feminilen
kakšen sem do partnerja:	☐ tovariški ☐ se rad podrejam ☐ sem rad nadrejen	kakšen je tvoj odnos do partnerke:	☐ tovariški ☐ rada se podrejam ☐ sem rada nadrejena
spolne želje: _____		spolne želje: _____	
kakšni naj bodo partnerjevi interesi: _____		kakšni naj bodo njeni interesi: _____	
kakšen pomen imajo zate spolni odnosi: _____		kakšen pomen imajo zate spolni odnosi: _____	
druge posebne želje: _____		druge posebne želje: _____	
materialna preskrbljenost: ☐ slaba ☐ dobra ☐ odlična		materialna preskrbljenost: ☐ slaba ☐ dobra ☐ odlična	
iz katerega kraja _____ predela SLO _____ tujine _____ naj bo partner		iz katerega kraja _____ predela SLO _____ tujine _____ naj bo partnerka:	
interesi: ☐ šport ☐ kultura ☐ potovanja		interesi: ☐ šport ☐ kultura ☐ potovanja	
kakšno zvezo si želim: ☐ občasni stiki ☐ trdnjša zveza a brez skupnega življenja ☐ skupno življenje ☐ kakor bo naneslo.		kakšno zvezo si želim: ☐ občasni stiki ☐ trdnjša zveza a brez skupnega življenja ☐ skupno življenje ☐ kakor bo naneslo ...	
ŠIFRA: _____		ŠIFRA: _____	

Važno! Prijavni poli dodaj zalepljeno kuverto s svojim imenom, priimkom, naslovom, eventualno tel.št., na kuverto napiši te svojo šifro!

Vse skupaj naskovi na Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, (kontakt).

Važno! Prijavni poli dodaj zalepljeno kuverto s svojim imenom, priimkom, naslovom, eventualno tel.št., na kuverto napiši te svojo šifro.

Vse skupaj naskovi na Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, (kontakt).

Lezbični vodnik po Sloveniji

LJUBLJANA

Zakaj imajo gayi toliko "kruzing placov", lezbijke pa nobenega? To je eno izmed najpogostejših vprašanj, ki me doletijo, čim pomolimo nos v "life", kot se temu reče (kruzing - kroženje po določenih predelih mesta, lokalih..., kjer se bodisi formalno bodisi neformalno zbirajo lezbijke/gayi in kjer obstaja največja verjetnost, da najdete partnerico/ja). "Ni res, da takih prostorov ni," jim vneto odgovorjam, pri tem pa se spomnim, da je pa prav gotovo res, da jih doslej nikoli nismo javno obelodanile. Verjetno je tudi res, da se večina lezbijk najraje drži doma ali se giblje kvečjemu v zaprtih družabnih krogih, do katerih seveda ni lahko priti, saj mora vedno obstajati nekdo, ki te "ufura noter".

No, "Lublana vseeno ni tako bu-lana" kot je videti na prvi pogled, vsaj kar se neformalne in po zaslugi Roza diska tudi formalne scene tiče. Pa pogledjmo, kaj imamo (to seveda ni nikakršna velika skrivnost, kar bomo povedale, je pa prvič izrečeno javno): najbolj množično (popularno, če hočete) zbirališče je seveda **Roza disko** na Kersnikovi 4 ob nedeljah, čeprav je slišati precej pritožb čez pretirano rolanje gay porničev. Roza disko pripada etablirani, že zdavnaj uveljavljeni formalni sceni. Mnogo bolj zanimiva pa je na nek način neformalna scena, ki se v zadnjih letih nenehno krepi. Tukaj je na nesporno prvem mestu **kavarna Union** - najraje ob sobotnih popoldnevih, pa tudi med tednom seveda. Sledijo bolj specifični lokali, namenjeni specifičnim stilom, okusom, trendom... To so predvsem: **Sax pub** (zanj se pona-

vadi odločajo alternativke in pa seveda snobovke, saj je še zmerja precej "in" oziroma "trendy"). **Mestna galerija** (tu se sicer zbirajo bolj gayi in pa tiste lezbijke, ki kaj dajo nase - na kratko jim lahko rečemo kar dame) in pa "Underground disko" na **Gerbičevi** (primeren za vse, ki so totalno off off, se pravi za vse "outsiderke": hard rockerke, punkovke, totalne odštekanke...skratka za vse popolnoma nekonvencionalne lezbijke, ki se distancirajo od vsega, kar ne premore primerne ostrine).

Končno zadovoljne? Ne?! Tudi prav. Če smo kaj pozabile omeniti (se pravi, da tega ne vemo), nam, jasno, nujno in brezpogojno sporočite. Do takrat pa adijo!

Vaša Cecilija

RADIO ŠTUDENT JE

NAROČILNICA - s katero lahko prihranite več tisoč tolarjev

Spodaj podpisani(a): .....
 nepreklicno naročam ..... ur programa Radia Študent
 ki ga bom poslušal(a) na naslovu .....

Naročeni program mi dostavite: (ustrezno obkrožite)

- a) po pavzeju
- b) na moj radijski sprejemnik številka .....
- c) z redno dostavo na poštni predal številka .....

Naročnino bom poravnal(a):

- a) s splošno položnico
- b) na tri obroke z 80% obrestmi
- c) z gotovino na blagajni Radia Študent uro pred pričetkom programa (priznavamo 10% popusta)
- d) naročnina ne bom poravnal(a)

S svojim podpisom jamčim za resničnost navedenih podatkov.

kraj in datum ..... podpis .....

Pravni nasvet: Računi za naše storitve niso odbitna postavka pri odmeri dajatnine. Pravilno izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

RADIO ŠTUDENT

Cesta 27, aprilja 31, 61000 Ljubljana
 telefon: (061) 271-081 in 261-985 (centrala)
 fax: (061) 261-876

© M&C/M&E

RADIO ŠTUDENT, UKV stereo 89,3 in 104,3 MHz

Pozdravljeni!

Vašo, zadnjo številko REVOLVERJA sem po naključju dobil od svojega prijatelja. Ko sem bral pismo, ki ga je napisal bralec G, sem se zamislil nad svojim življenjem.

Čeprav sem od bralca G mlajši za nekaj let, star sem 17 let, sem z velikim razumevanjem prebral njegovo pismo. Ganila me je njegova črnogledost, ki pa ima žal osnovo.

Zase naj povem, da sem GAY, to sem začutil, ko sem še v sedmem razredu imel prijateljico. Ko je ta hotela nekaj več, se enostavno nisem mogel odzvati.

Takrat sem vse to še pripisoval svojemu strahu, mladosti... Toda na zaključni izlet smo šli v lepo primorsko mesto, kjer smo tudi prenočili. Jaz sem prenočeval zraven svojega najboljšega prijatelja, ko me ta kar naenkrat začne ljubiti. Pustil sem mu in začel sodelovati. Doživel sem svoj prvi orgazem.

Potem sem po veliko razmišljanjih ugotovil, kaj sploh sem. To me je presenetilo, toda moj prijatelj, kateremu sem še danes hvaležen, mi je svetoval, naj ne sedim v kotu in tako zapravim svojo mladost. Ubogal sem ga ter ga začel skoraj vsak teden obiskovati. Brez vednosti staršev, seveda.

Nekajkrat sem celo prespal pri njem, imela sva se zelo rada, ljubila sva se.

Potem mi je začel pisati pisma, ker sem že končal osnovno šolo, vpisal sem se na gimnazijo. Toda, ker sem med tednom živel v internatu, so me ta pisma čakala doma. Nekega dne pa mama odpre eno pismo in v petek, ko sem prišel domov, mi je naredila zaslisanje in grozila s policijo, češ da sem mladoleten in nimam pravice imeti gay odnosov in tako dalje, dokler ni zagrozila, da, če se samo še enkrat najdem pri svojem prijatelju, se bo obesila. Pridigala mi je, da kot mladoleten nimam nobene pravice imeti stike s prijateljem.

Ne morem razumeti, ali je to res ali ne, zato sprašujem vas, dragi prijatelji, kaj naj naredim?

Prijatelja imam zares rad in ga nočem izdati in zapustiti. Zakaj ne smem živeti, kot mi narekuje srce?

Bralce naše revije lepo prosim, da mi s pismi odgovorijo. Mislim, da nisem edini, ki ga tare tak problem.

Vaš prijatelj T.

Prebral sem vaše pismo in moram vam povedati, da vse sploh ni tako črno kot se vam zdi. Zakaj mladi ste še in tudi trpljenje, ki vas je spremljalo, je bilo nedvomno psihično zelo naporno. Vsak človek se zelo težko prilagodi nekaterim stvarim, nekateri pa se sploh ne morejo, kajti vsiljevanje tuje volje ter posiljevanje z njo ne pripelje daleč, kvečjemu še do večjega odpora dotične osebe. Ne obremenjujte se, kar je je, trpljenje bo trajalo še kvečjemu eno leto, dokler ne boste dopolnili 18 let. Potem pa boste polnoletni in vsiljevanje tuje volje, ki je po eni strani dobronamerno, saj vam hočejo najboljše, se bo počasi umirilo, kajti če si človek nekaj srčno želi, potem to tudi zagotovo doseže. Svetoval bi vam kvečjemu še to, da ste potrpežljivi in ubogate svoje srce še naprej, kajti nič velikega v življenju se še ni dogodilo preko noči. Poglobite

CHARLES RAY, DOCUMENTA 92, KASSEL

se v svoje trenutno delo in razvijajte svoje močne želje ter cilje, ki so v vas, in rezultati bodo tu. Ne bodo neuspešni.

Malo potrpljenja. Srečno!

vaš svetovalec

Živjo!

Spraviti na papir probleme, ki se včasih spravijo name, bi bilo kar dolgočasno in mukotrpno delo. Raje se jih bom rešil sam tako kot znam - počakal bom, da odidejo sami od sebe tako kot so prišli, če pa ne bo šlo tako lahko, bo pač treba narediti nekaj več. Je pa res, da se zadnje čase spravlja nadme nekaj, čemur ne vem imena, videti pa je približno takole: postajam len in čuden, nikamor se mi ne da iti, bil bi doma med štirimi stenami, nočem videvati in srečevati drugih ljudi, znanccv... Rad bi le svoj mir, čas samo zase ipd., kar pa pri dvajsetih za življenje v dvoje gotovo ni idealna človekova značilnost. Tako kontaktiram le še s partnerjem, starši in morda z nekaj ljudmi, drugih pa nočem in jih potem tudi res ne vidim, srečujem ali se pogovarjam z njimi. Vem, da je najboljši "skok v mrzlo vodo" in bom naredil pač še to, če je nujno (nujno pa prav gotovo je, kajti partner me že prav postrani gleda zaradi moje čudaškosti), in mu že oblubljam, da bova to nedeljo šla v K4 in kdaj drugič še kam... Vseeno pa ostaja vprašanje, zakaj se človek naveliča vseh drugih, ki mu pravzaprav niso storili ničesar zalega. Zakaj se ti zdijo znanci in takoimenovani prijatelji zopni, težki, dolgočasni..., da jih niti videti nočeš (v resnici ali ponavadi pa so povsem prijetni)?

Bolj od vseh znancev in še česa me pa zanimaš ti s svojimi sposobnostmi! Kaj se mi

obeta do prihodnje jeseni? Faks, delo in denarna stran ter najpomembnejše, bova s partnerjem še vsaj eno leto ostala skupaj?

Čakam na tvoj odgovor, na Revolver in te pozdravljam.

Marlin

Spoštovani,

vaše počutje in tudi ravnanje do vašega partnerja je dokaj normalno za letošnje leto. Vremenske razmere pa tudi niso ravno take, da bi ugodno vplivale na razvoj dogodkov, ki so prisotni in ki se odvijajo s precej veliko hitrostjo. V vašem primeru se vidi predvsem veliko nezainteresiranosti, naveličanosti in razočaranja nad samim seboj. Pač izpolnili ste bonus svojega veselja, sedaj pa vam nobena stvar ne gre več tako od rok kot vam je šla v preteklosti. Pogledal sem v karte in vidim, da do prihodnje jeseni v vašem življenju stojita v ospredju dve stvari: prva je vaš osebni uspeh in zadovoljstvo, druga pa drugačen način razmišljanja ter lotevanje stvari iz povsem drugih zornih kotov življenja. V ljubezni se bodo stvari iz slabega obrnile na veliko bolje, kar vam bo sarni še potrdilo in odprlo samozavest, ki bo prišla z veliko idejo vašega partnerja, s katerim bosta še kar nekaj časa skupaj, saj v kartah ni razviden razdor. Edino v financah pa bodite pazljivi, saj so vidne težave in to kar velike, ki pa ne bodo dolgo prisotne. Gre za večji finančni izdatek, ki vas bo bremenil, ampak vam bo stvar, za katero boste denar porabili, dolgo stala ob strani, zato brez oklevanja.

Srečno,

vaš svetovalec

Raza diska

Vsako nedeljo v K4 od 22^h do 03^h

KERSNIKOVA 4, LJUBLJANA

DNEVI GAY & LEZBIČNEGA FILMA

6. - 13.12.

KAPELICA

KERSNIKOVA 4

LJUBLJANA

Raza klub

